

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Když se psalo Anno Uhui
Spolek Schlaraffia v českých zemích v letech 1859 - 1939

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Bezcený, Ph.D.
Autorka práce: Bc. Kateřina Hlavničková
Studijní obor: Historie (HISn)
Ročník: 3.

2012

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 6. ledna 2012.

.....
Bc. Kateřina Hlavničková

Na tomto místě bych ráda poděkovala za podporu při tvorbě práce své rodině, zejména babičce a tatuldovi za výstupní kontrolu. Děkuji také panu Mgr. Zdeňku Bezečnému, PhD. za přínosné rady při vedení práce. Veliký dík patří i archiváři schlaraffického archivu v Bernu, panu rytíři Barocantovi alias Robertu Wampflerovi a archivářkám a archivářům z českých archivů, zvláště pak těm, kteří mě upozornili na související materiál v dalších fondech. Za radu a pomoc dále děkuji paní Mgr. Kateřině Pražákové a pánům Mgr. Václavu Pražákovi, Františku Holubovi, Antonínu Tichému a Claytonu Fristovi.

Anotace

Diplomová práce nazvaná *Když se psalo Anno Uhui*, Spolek Schlaraffia v českých zemích v letech 1859 - 1939 se snaží představit pánský spolek Schlaraffia vzniklý v roce 1859 v Praze a pojmenovaný podle kouzelné země hojnosti z německých pohádek. Tato téměř neznámá německy hovořící společnost, do které ale patřili i Češi a Židé, si kladla za cíl ochraňovat a podporovat umění, humor a pěstovat přátelství. Postupně se z Prahy rozšířila do celého světa a na mnoha místech stále existuje. Tato práce se ale omezuje na území současné České republiky a na období 1859 – 1939, kdy zde Schlaraffií vzniklo větší množství. Období omezuje datum vzniku první ze schlaraffických „říší“ a jejich hromadného zániku po okupaci Československa v roce 1939.

Tato společnost se prezentovala jako jednotlivé hrady plné rytířů, kterými se po dobu schůzí její členové stávali. Členové si dále dávali vtipná jména a bavili se přehnanými ceremonii napodobujícími středověké a raně novověké rytířské rituály. K těm patřilo mimo jiné i pasování na rytíře nebo souboje, při nichž se zbraněmi stávaly poháry plné piva. Kromě toho ale spolek pořádal nejrůznější kulturní akce a charitativní sbírky na pomoc především dětem, ale i na podporu svých členů.

Schlaraffia tedy představuje svérázný způsob zábavy zámožnějších německy hovořících obyvatel měst druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století. Její obdobu bychom v českém prostředí pro dané období asi nenalezli.

Abstract

This thesis named *There used to be written Anno Uhui*, The club *Schlaraffia* in Czech countries in 1859-1939 tries to introduce a men's society called *Schlaraffia* and founded in 1859 in Prague. This society was named after an enchanting land of cornucopia from German fairy tales. This almost unknown German speaking, but included outside of Germans Czechs and Jews, society tried to protect and support arts, humor and friendship. It has expanded from Prague step by step to whole world and still exists in many places. This thesis is limited by the territory of current Czech Republic and for the period 1859 – 1939. Between these two years there were many *Schlaraffias* in the area. The period is limited by founding of the first “empires” of *Schlaraffia* and by their dissolving after the occupation of Czechoslovakia in 1939.

This club presented itself as many castles all around the world, which were full of knights – its members. Every knight had a special funny name and many ceremonies simulating the medieval and early modern times rituals accompanied their meetings. There were included even dubbing members to knights and tournaments with glasses full of beer instead weapons. Besides *Schlaraffia* organized many cultural events and charitable collections to help especially to the children, but also to support its own members.

Schlaraffia represented an unusual possibility to amuse with the friends for well-off citizens in the second part of 19th and first half of the 20th century. There would be nearly impossible to find such type of society among the Czech amusing or charitable associations in that time.

OBSAH

1. Úvod.....	5
2. Prameny a literatura.....	8
3. Ze schlaraffických letopisů.....	15
4. Schlaraffická hra.....	28
4. 1. Rytířské úřady.....	28
4. 2. Brnění a hrady.....	32
4. 3. Ceremoniály	35
4. 4. Schlaraffická latina a kalendář.....	44
4. 5. Schlaraffická heraldika.....	47
4. 6. Hudba.....	50
5. Schlaraffičtí rekové.....	53
6. Rytíři na cestách.....	65
6. 1. Cesta za oceán.....	67
6. 2. Bloudění se schlaraffickým průvodcem.....	69
7. Srovnání Schlaraffie s ostatními spolky.....	72
8. Závěrem.....	74
9. Seznam pramenů a literatury.....	77
9. 1. Nevydané prameny.....	77
9. 2. Vydané prameny.....	77
9. 3. Literatura.....	79
9. 4. Internetové zdroje.....	82

10. Přílohy.....	83
10. 1. Přehled Schlaraffií na území současné České republiky mezi lety 1859 – 1939.....	83
10. 2. Schlaraffickou latinou snadno a rychle.....	105
10. 3. Obrazové přílohy.....	106

1. ÚVOD

Bylo, nebylo, za devatero horami a sedmero řekami ležela kouzelná země. Potoky tu proudilo pivo, ve studních pramenilo víno. Na stromech rostly teplé klobásky a ploty kolem perníkových domů se stavěly ze špeku. Krajinou libých vůní poletovali pečení holubi, a kdo si nedal pozor, tomu vletěli přímo do huby.

Obyvatelé této krajiny byli do jednoho lenoši, a protože lenost šlechtila, všichni se stali šlechtici. Celé dny pilně zaháleli, pili pivo a oslavovali nádheru života. A aby nezaháleli úplně pořád, skládali básně o krásných ženách. Aby se měli jednotliví šlechtici kde scházet, stavěli si hrady, kde se veselili. Tady je nemohli rušit ostatní obyvatelé téhle země hojnosti, kteří v potocích viděli vodu a bláto, na stromech listí a domy stavěli z kamene, cihel a dřeva. Jejich svět byl celý tak šedivý a nudný, že vlastně ani neviděli rytíře procházející okolo a možná je ani vidět nechtěli. Přesto se ale všichni šlechtici kouzelné země spáčů, Schlaraffie, snažili, seč jim síly stačily, aby i těm ostatním ukázali, jak vesele může život vypadat ze správného úhlu pohledu. Občas se jim podařilo dokonce někoho i přesvědčit, aby si ten jejich pohled zkusil a ucítil vůni pečených holubů a čerstvě vyuzeného plotu uprostřed města. Dotyčný se potom jen těžce a málokdy rád vracel do šedivé reality a většinou s radostí přicházel zpět mezi zahálčivé šlechtice.

Tahle země spáčů a hojnosti se vlastně nenacházela ani tak daleko od nás. Její střed se nacházel v Praze a nazývala se Schlaraffia. Jméno Schlaraffenland nebo Schlaraffia samotné znamená právě zemi povalečů.¹ Poprvé použil název snad Sebastian Brandt v roce 1494.² Později, roku 1530 se objevuje v básni Hanse Sachse, který popisuje právě takovou zemi lenochů.³ Následně přešla Schlaraffia do lidových pohádek a v německém prostředí představovala oblíbený námět k nejrůznějším uměleckým dílům i textům. Inspirovala například i malíře Pietera Brueghela staršího k vytvoření jeho slavného obrazu se třemi spáči. Kouzelnou zemi z německých pohádek se inspirovala i zábavná společnost založená v Praze roku 1859, které se věnuje následující práce. Společnost se v průběhu druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století značně rozšířila a postupně se Schlaraffie

---

¹ Wolfgang MÜLLER (ed.), *Duden. Německý výkladový slovník s českými ekvivalenty*, Praha 1993, s. 564.

² Čestmír FRANĚK, *Málo známé dekorace Schlaraffie*, Merkur Revue 5, 2003, s. 31 – 32.

³ W. SPEEMAN (ed.), *H. Sachs' Werke. Erster Teil*, Berlin – Stuttgart 18--., s. 151 – 154.

začaly objevovat ve městech po celém světě. Jejich středem světa ale nadále zůstávala Praha. Tato práce představuje čtyřicet Schlaraffií, které se nacházely na území současné České republiky a jejich nevšedně všední život inspirovaný romantickými představami o středověkých rytířích bez bázně a hany, kterými se členové po čas schůzí stávali.

Diplomová práce Když se psalo Anno Uhui by tedy měla představit jeden z mnoha spolků vzniklých na území současné České republiky ve druhé polovině 19. století. Německojazyčná Schlaraffia se ale od ostatních spolků poněkud odlišovala svým specifickým humorem a přístupem k životu vycházejícím z ideálu země spáčů. Tuto zdánlivě podivnou, vážně nevážnou společnost ukazuje práce prostřednictvím osmdesátiletých dějin spolku, popisu schlaraffického života a pokusu o srovnání s ostatními, zcela nehumorně seriozními spolky. Za samotným textem následuje v rámci příloh soupis všech čtyřiceti schlaraffických společností a stručná fakta o nich. Celkově by práce tedy měla čtenáře seznámit s osudy jedné téměř neznámé zábavní společnosti a snad i přispět k dějinám spolkového života u nás přiblížením Schlaraffie, o které se dlouho nesmělo ani mluvit.

Jelikož jsou téměř všechny písemnosti týkající se Schlaraffie psány německy, čas od času se objevuje problém, jak některé specifické pojmy přeložit do českého jazyka. A nejde zdaleka jen o případy, kdy si schlaraffici hráli s jazykem a vytvořili zcela nepřeložitelný novotvar. Vzhledem k tomu, že se jedná o čistě německojazyčný spolek, překlad „schlaraffismů“ vlastně neexistuje ani u jednodušších případů. Pouze v několika výjimečných případech lze dohledat český nepříliš originální překlad. Tyto výjimky představují oznámení o změnách obsazení v hlavních úřadech, která museli schlaraffici posílat policejnímu ředitelství v období první Československé republiky.⁴ Zde by asi s *oberschlaraffem* vnitra nebo říšským kancléřem příliš neuspěli, a tak je přejmenovali na předsedu, místopředsedy a z kancléře se stal tajemník, čímž se ale celé kouzlo země hojnosti vytrácí.

Některá slova zazní v této práci tedy zcela nepřeložená, protože by překlad zněl prapodivně nebo by nevystihoval podstatu slova. Sem patří třeba zmíněný výraz pro předsedu spolku *oberschlaraffe*, který zní přeci jen přijatelněji než jeho

---

⁴ Archiv města Plzně, Spolkové oddělení, karton 98, inv. č. 1314.

doslovný překlad „vrchní zeměpáč.“ Podobně nelze převádět do češtiny schlaraffická rytířská jména, u kterých je ale doslovný překlad uveden pro jejich lepší pochopení, pokud tedy existuje. Některá jména ale nemůžeme překládat jednoznačně a nemusí proto přesně odpovídat svému původnímu významu. Přeložit ale bylo nutné často používaný výraz *Schlaraffe*, tedy označení člena spolku. Zde existuje dokonce vícero možností. První variantu představuje schlaraff, popř. schlaraf nebo šlaraf, což ale nezní příliš libozvučně. S tímto termínem pracuje ve svých textech např. Antonín Tichý. Lépe zní potom tvar schlaraffián, který upřednostňuje např. Denisa Řezníčková, nebo schlaraffik, ke kterému se přiklání moje maličkost, takže se v této práci využívá nejvíce. Podobně i k přídavnému jménu *schlaraffisch* lze nalézt několik různých variant překladu. Paralelně k podstatným jménům lze použít tvary schlaraffský, schlarafský, šlarafský, schlaraffiánský nebo schlaraffický. I zde upřednostníme poslední možnost.

2. PRAMENY A LITERATURA

Pramenná základna ke studiu Schlaraffie je značně bohatá, přestože se jedná zpravidla pouze o torzo spolkové spisové agendy. V archivech v České republice se fondy se schlaraffickým materiálem dají nelézt neúplné, ale uspořádané pouze v Státním okresním archivu (dále SOkA) v Českých Budějovicích, Děčíně, Jihlavě, Teplicích a Archivu města Plzně. Neuspořádaných, taktéž neúplných fondů existuje více. Nacházejí se v Archivu hlavního města Prahy, SOkA Chomutov, Liberec, Nový Jičín, Prachatice a Prostějov. Všechny zmíněné fondy přitom představují pouhý zlomek původního množství písemností, které Schlaraffia produkovala. Výjimku představuje pouze částečně zpracovaný fond Schlaraffia Opava uložený v SOkA Opava, který se zachoval téměř v úplnosti. Podle Denisy Řezníčkové se fond mohl zachovat z toho důvodu, že se do archivu dostal později, prý v 70. letech a snad z pozůstalosti některého z členů spolku.⁵ Unikl tak možné skartaci v 50. letech. Při té byly velice důkladně zničeny například dokumenty zbylé po trutnovské Schlaraffii.⁶ Po zákazu spolku nacisty se totiž zvláštní společnost nelíbila ani komunistům a po roce 1948 došlo dokonce k vydání oficiálního zákazu zveřejňovat informace o svobodných zednářích a Schlaraffii.⁷

Ve větší celistvosti se dochovaly písemnosti zakládající a hlavní Schlaraffie, Prahy, které se ale nenacházejí na našem území. Na počátku roku 1939, kdy se již i schlaraffici začali obávat, co bude se spolkem, se vypravil člen pražské Schlaraffie Fritz Ballabene do Bernu, kde po domluvě s místní Schlaraffií Bernou založil tajná konta pro případ nejvyšší nutnosti. Po obsazení zbytku území Československa a zabavení schlaraffického majetku pak rytíři přesunuli do Švýcarska i nejdůležitější část archivu Prahy, čímž ji zachránili, protože zbytek byl až na pár výjimek zničen.⁸ V Bernu pak archiválie zůstaly a dnes tvoří tzv. Praga Archiv základ všeschlaraffického archivu (Allschlaraffisches Archiv, zkráceně ASA) uloženého přímo v sídle Schlaraffie Berny. Zde už pravděpodobně zůstanou, ačkoli podle

---

⁵ Denisa ŘEZNÍČKOVÁ, *In arte voluptas. Historie uměleckého spolku Schlaraffia Oppavia v letech 1885 – 1938*, Opava 2009 (DP), s. 10.

⁶ Antonín TICHÝ, *Ve znamení sovy*, Krokonoše č. 7, 2000, s. 29.

⁷ TAMTÉŽ; TÝŽ, *Hohenelba – vrchlabská pobočka spolku Schlaraffia (Členská základna)*, in: *Krkonoše – Podkrkonoší 9*, Trutnov 2009, s. 261 – 262.

⁸ *Chronik des Verbandes Allschlaraffia zur Hundertjahrfeyer in Norimberga a. U. 100* (1959) II, Landshut 1959, s. 167 – 168.

současného hlavního archiváře spolku, rytíře Barocanta (alias Roberta Wampflera) o ně projevila zájem i švýcarská národní knihovna.

V jednotlivých archivech jsou uloženy dokumenty velice rozdílného charakteru. Nevydané prameny tak představují často zápisy ze schůzí uložené např. v Prachaticích nebo Jihlavě, říšské matriky se seznamy členů a záznamy o jejich vertikálním pohybu uvnitř spolku v Chomutově nebo v Plzni, kroniky a památeční knihy v Plzni, Děčíně, nebo jen knihy s podpisy ze schůzí jako je ta uložená v Teplicích. Téměř ve všech archivech se pak zachoval i zlomek korespondence a naopak pouze v několika případech účty, které se dají nalézt jen v Opavě a v Liberci. Zato velice častou součástí schlaraffických fondů bývá notový materiál, kterého mají alespoň malou část v téměř všech archivech.

Kromě nevydaného materiálu existuje ještě obrovské množství pramenů vydaných. Schlaraffici totiž psali rádi a kromě tisků pro svou potřebu, ke kterým patřily hlavně soupisy členů spolku (*Stammrolle*) a seznamy pravidel (*Schlaraffenspiegel und Ceremoniale*), občas vydali i spis určený od počátku veřejnosti, aby potlačili představy spojující Schlaraffii se svobodnými zednáři či jinými „nekalými živly.“ K pramenům vydávaným patřily i spolkové noviny.

Noviny byly nazvány velice jednoduše *Der Schlaraffia Zeyttung*, objevily se patrně už roku 1873 a zpočátku nevycházely pravidelně. Později se vydávání periodika ustálilo na dvanácti číslech ročně a jen výjimečně se jich během roku objevilo více či méně. Více se jich mohlo vyskytnout v případě speciálů, kdy např. k číslu 660 vyšla i neočíslovaná, zvlášť stránkovaná příloha věnovaná Goethemu, která ale zabrala více místa než samotné noviny, protože měla celkem 36 stran.⁹ Méně výtisků se potom objevilo pouze několikrát za války. Číslo přitom nevycházela pravidelně a nejednalo se o měsíčník, jak by se mohlo zdát na první pohled. V kalendářních měsících listopadu až březnu vycházela vždy dvě čísla a to k 1. a 16. dni měsíce, jen v lednu se vydání občas o den nebo dva zpozdilo. V dubnu, květnu a říjnu vycházelo pouze jediné číslo a přes léto se vydávání novin pozastavilo, stejně jako se někde pozastavovaly i pravidelné schůze spolku.

---

⁹ Der Schlaraffia Zeyttungen č. 660, 16. Lenzmondes a. U. 73 (=16. 3. 1932).

Z obsahu zůstávaly vždy ty nejdůležitější rubriky neměnné, jen občas dostaly nový název. Mezi ně patřil vždy úvodník nazývaný *Botschaften der Allmutter* (Poselství všematky), ve kterém členové hlavní pražské Schlaraffie Pragy sdělovali svá nejdůležitější rozhodnutí týkající se spolku po celém světě. Kromě vážných záležitostí se tu objevovaly třeba i přání k Vánocům a novoročenky. Následovala oznámení o nově založených říších a zpravidla několik stran pokrývající tabulka pro úřední oznámení o změnách členské základny jednotlivých Schlaraffií. Tady schlaraffici z jednotlivých měst nechávali zveřejňovat změny v počtech členů či jiné okolnosti jich se týkající. Podle Schlaraffického zrcadla (*Schlaraffenspiegel*), svých předpisů, musely totiž jednotlivé říše tyto údaje povinně zveřejňovat. Zde se tedy mohli rytíři pravidelně dočítat o přijetí nových členů. Hlásit do Prahy a v novinách oznámit se musela i nová volba do spolkových úřadů a její výsledky anebo udílení řádů. V případě zcela nově přijatých členů docházelo i k zveřejnění takových údajů, jako byly kromě občanského jména i bydliště, povolání, místo a datum narození.

Nedílnou součástí *Der Schlaraffia Zeyttung* se stejně jako u jakýchkoli jiných novin staly i nekrology „do Ahally odebravších se schlaraffiků.“ Většina právě zemřelých členů spolku se dočkala pouze krátkého sdělení pod nadpisem „*In Ahalla*,“ kam se zaznamenávalo více úmrtních oznámení najednou. Ty mívaly hodně podobnou formu a obsahovaly většinou pouze schlaraffické jméno, případně funkce a úřady ve spolku, občanské jméno, povolání, místo a datum úmrtí. Významnější členové spolku se mohli ale dočkat i celé stránky včetně fotografie nebo jiného portrétu, ve zvláštním schlaraffickém hávu a v několika případech velice významných schlaraffických osobností se jednalo dokonce o celé číslo. Toho se dočkal např. rytíř *Unser Devast der Große* (Náš veliký Devast), dlouholetý oberschlaraffe pražské Schlaraffie, rytíř mnoha titulů a řádů, který ve Schlaraffii strávil téměř celý svůj život.¹⁰ Méně vážné zprávy přinášela následující rubrika, nazvaná prostě „*Aus dem Uhuversum*“ (Z uhuverza, tedy ze schlaraffického světa), která obsahovala oproti předcházejícím částem novin již delší a podrobnější zprávy ze života jednotlivých Schlaraffií a vůbec informovala o dění ve spolku. Zde se nejčastěji objevovaly zprávy o vydařených oslavách nejrůznějších výročí a občas se mezi nimi objevily i pozvánky na výroční schůze.

---

¹⁰ Der Schlaraffia Zeyttungen, č. 677, 1. Christmondes a. U. 74 (=1. 12. 1933).

Poslední stáležší součástí listu *Der Schlaraffia Zeyttung* se stala část literární. Sem mohli přispívat všichni členové spolku a vycházely tu hlavně umělecké příspěvky, které se Schlaraffií občas vůbec nesouvisely. Zde nalézali prostor pro své výtvary schlaraffičtí básníci, spisovatelé a občas i karikaturisté. Kromě básní, krátkých povídek a občasných románů na pokračování¹¹ se tu občas vyskytly i hlubší úvahy nejen o smyslu Schlaraffie.¹²

Část *Der Schlaraffia Zeyttung* časem zabraly i reklamy. Část z nich vypadala zcela běžně a patrně byla určena i ke zveřejňování v jiných periodících. Část ale tvořily speciální schlaraffické reklamy, které těžily ze spolkového zvláštního humoru a nedaly se proto použít v jiných novinách nebo časopisech, než právě zde. Sem podávali inzeráty kupříkladu schlaraffici vlastníci hotely, takže si všichni rytíři mohli přečíst, že pokud přijíždějí do Karlových Varů na léčení, nejlépe se o všechny členy Schlaraffie postará vila Pupp vedle hotelu Imperial a postará se o ně rytíř *Uhulist* (Rudolf Rösler).¹³ Objevovaly se zde i poptávky po zaměstnání, stejně jako jeho nabídky. Vždyť bylo jistě mnohem jednodušší přijmout kolegu schlaraffika než úplně cizího člověka. Schlaraffici si tu mohli objednat i alkoholické nápoje pro své schůze. „...*liefere ich allen Brüdern in Uhu: 1/l Fl. Jam. – Rum (...) 1/l Fl. Sherry – Brandy...*“ (dodám všem bratrům v Uhu: litrová lahev jamajského rumu, litrová lahev sherry) nabízel kupříkladu rytíř *Aeolus der Angeliterat*, čili Johann Andresen, velkoobchodník lihovinami z Flensburgu.¹⁴ Z oblíbených schlaraffických neřestí se tu nabízelo i nejrůznější kuřivo, přičemž se tu objevovala i kreslená reklama se sloganem „*Die ganze Burg raucht*“ (Celý hrad kouří), na které si před schlaraffickým hradem, z jehož oken vychází hustý dým, museli zapálit i zmatení hasiči.¹⁵ A nabízely se zde i knihy ze schlaraffické produkce – objevily se tu třeba výzvy k nákupu zpěvníků se schlaraffickými písněmi, kroniky Allschlaraffie, ale i sbírky básní Schlaraffie se netýkajících

---

¹¹ Např. PLATO DER GRIECHISCHE BUMMLER (alias Eduard Schmidt – Weißenfels), *Auf vulkanischen Boden*, *Der Schlaraffia Zeyttungen*, č. 682 – 684, 15. Hornungs, 1. Lenzmondes, 15. Lenzmondes a. U. 75 (=1. 2., 1. 3., 15. 3. 1934).

¹² Např. REKURS DER POETISCHE ADVOKATIVUS, *Quo vadis Schlaraffia*, *Der Schlaraffia Zeyttung*, č. 541, 1. 1. a. U. 64 (=1923), s. 7112 – 7113.

¹³ *Der Schlaraffia Zeyttung*, č. 573, 1. Ostermondes a. U. 66 (=1. 4. 1925), s. 216; „*Sassen, welche nach Karlsbad zur Kur kommen, ist bestens empfohlen Villa Pupp (nächst Hotel Imperial) – Herlichste Lage – Preiswerte Zimmer.*“

¹⁴ *Der Schlaraffia Zeyttung*, č. 566, 16. Christmondes a. U. 65 (=16. 12. 1924), s. 94.

¹⁵ *Der Schlaraffia Zeyttungen*, č. 633, 1. Lenzmondes a. U. 71 (=1. 3. 1930), s. 1622.

sepsaných členy spolku. Stranou nezůstaly ani inzeráty nabízející cenově výhodné zajištění výroby schlaraffických mečů, řádů či zbrojí. Meč či odznak bylo možno objednat třeba u firmy Glaser a syn v Drážďanech¹⁶ nebo u Carla Poellatha z Ingolstadtu.¹⁷

Noviny se dále využívaly i ke svolávání charitativních akcí a vyhlašování nejrůznějších sbírek. Později se zde zveřejňovaly i jejich výsledky a sumy, které se k danému účelu podařilo v řadách Schlaraffie vybrat. Kromě toho si rytíři všech říší mohli i jedenkrát ročně přečíst výroční zprávu o stavu schlaraffického společného pokladu a jak jej Praga spravuje. Při této příležitosti se vždy vyčíslilo i kolik peněz ze společné poklady bylo využito na charitativní účely a případně kolika členům spolku v nouzi částka z něj pomohla.

Obsahově se *Der Schlaraffia Zeyttung* příliš neměnily. Zato se několikrát proměnila jejich grafická podoba a velikost hlavně v souvislosti s lepšími možnostmi tisku. Jedna z těchto změn vzhledu se odehrála např. v roce 1924. Hned první lednové číslo vypadalo jinak než dosud, přibyly obrázky v textu a obnovilo se i číslování stránek. Nově se začaly objevovat i fotografie a tak se v každém čísle jedna z říší mohla pochlubit svým hradem. Na konci 20. let se také jako jedna z dílčích změn obměnil i název a z *Der Schlaraffia Zeyttung* se staly *Der Schlaraffia Zeyttungen*. Podstatné rozdíly v obsahu i grafické úpravě pak přinesl rozkol ve spolku na počátku 30. let. Po odchodu německých spolků ze svazu všech Schlaraffií Allschlaraffie noviny zřetelně zhubly a ochuzen byl hlavně jejich obsah. Němečtí schlaraffici totiž patřili k nejpilnějším přispěvatelům. Do této doby se jednotlivé výtisky připravovaly i tiskly v Lipsku, což nyní už nebylo možné a tak se výroba *Der Schlaraffia Zeyttungen* přesunula do Prahy. Po více jak půl století se tak příprava a tisk schlaraffického periodika ocitly v Československu. Noví vydavatelé začali další a tentokráte už poslední změnou velikosti a grafiky od čísla 687, které vyšlo 1. 10. 1935. Zásadní změna se projevila už na první pohled. Místo měnícího se obrázku či textu na titulní straně zavedli pražští vydavatelé jednotnou obálku s motivem známého pražského panoramatu s Karlovým mostem a s Hradem. To už na titulní straně zůstalo až do zániku spolku na našem území a poslední vydání vyšlo pravděpodobně pod číslem 732 dne 10. dubna 1938.

---

¹⁶ *Der Schlaraffia Zeyttung*, č. 585, 16. Lenzmondes a. U. 67 (=16. 3. 1926), s. 498.

¹⁷ *Der Schlaraffia Zeyttung*, č. 624, 1. Wonnemondes a. U. 70 (=1. 5. 1929), s. 1408.

V posledních třech letech se také značně zvýšil počet příspěvků českých říší uvnitř listu. Tento fakt pravděpodobně souvisí se zmiňovaným vyloučením autorsky plodných německých říší. *Der Schlaraffia Zeittungen* zanikly oficiálně až v roce 1939 spolu se zákazem a zrušením Schlaraffie.

Kromě *Der Schlaraffia Zeittung* vycházelo ještě jedno nám známé schlaraffické periodikum – americký německy psaný časopis *Uhuhall*. Ten vycházel v New Yorku ve Spojených státech amerických od roku 1923 a na rozdíl od *Der Schlaraffia Zeittung* býval znatelně tenčí. Obsahoval sice podobné rubriky, ale ty se zabývaly pouze děním v amerických Schlaraffiích. I zde se psalo hlavně o změnách v říšských matrikách, úmrtích, společenském životě jednotlivých Schlaraffií a bývala zde pravidelně i literární část s básněmi a povídkami. Všechny zmíněné rubriky ale reflektovaly opravdu pouze dění v Novém světě a co se děje za mořem je zajímalo jen velice okrajově. Většinou zaregistrovaly, co se stalo v Evropě, až když se událost týkala i Ameriky. I v *Uhuhallu* patřilo ale hlavní slovo Schlaraffii Praze a objevovaly se tu i popisy koncilů, hromadných setkání všech odnoží spolku po celém světě.

Literatury ke Schlaraffii neexistuje ani zdaleka takové množství, jako v případě pramenů. V současnosti se problematikou Schlaraffie zabývá nejvíce asi Antonín Tichý, kterého zajímají hlavně východočeské pobočky spolku. Z heraldického hlediska se spolkem zabývali Josef Hrdý a Květoslav Growka a odznaky zkoumal Čestmír Franěk. Opavské Schlaraffii se věnovala ve své diplomové práci Denisa Řezníčková. Kromě toho se občas objeví kratší články v místních, převážně obecních časopisech či novinách. Dějiny spolku ale zajímají i přímo jeho členy. O krnovské Schlaraffii například napsal krátký článek do *Vlastivědných listů schlaraffik* Helwig Gebauer. Kromě něj se ale o historii svého spolku zajímají i další schlaraffici a převážně v prostředí západní Evropy vznikaly a stále vznikají texty určené kromě rytířů částečně i neschlaraffické veřejnosti nejen o dějinách spolku. Tyto spisy ale už nejsou přístupné v českém jazyce jako předcházející, ale pouze v němčině – v jazyce spolku. Řadí se sem i zatím čtyřdílná kronika *Chronik Allschlaraffia*. V ní se ale vyskytují drobné nesrovnalosti s prameny zvláště v případě seznamů zakládajících členů, které nelze ve všech případech dohledat v soupisech příslušníků spolku, a nemůžeme proto

zcela nekriticky přejímat všechny informace zde uvedené. Doposud ale neexistuje rozsáhlejší dílo věnující se Schlaraffii, které by nesepsal přímo člen spolku.

Kromě literatury zabývající se přímo spolkem Schlaraffia by bylo na místě zmínit i práce, které se věnují dějinám Němců v Čechách a historii spolků. K nim mimo jiné patří texty Ferdinanda Seibta či Jana Křena pro dějiny Němců na našem území. Dějinami měšťanstva a městských elit se pak zabývají v České republice Lukáš Fasora a v Německu Michael Schäfer, Andreas Schulz a další. A k dějinám spolků obecně u nás vyšly například sborníky příspěvků *Politické strany a spolky na jižní Moravě*, nebo *Spolkový život v Čechách v 19. a na počátku 20. století*.

3. ZE SCHLARAFFICKÝCH LETOPISŮ

Spolek Schlaraffia založili v Praze roku 1859 umělci a přátelé umění. Všichni autoři, zabývající se Schlaraffií a její historií, i sami členové spolku ve spisu *Chronica Allschlaraffias*, se ale shodují, že myšlenka na její založení vznikla dávno předtím. Důležitý vliv na samotný vznik spolku i jeho pozdější směřování měl ředitel Stavovského divadla Franz Thomé.¹⁸ Ten vstoupil nejprve do spolku Arcadia, který měl za sebou již několik set let trvání s bohatou historií. Vznikl totiž jako básnicko–literární společnost už roku 1609 v Římě a postupně se rozšířil do všech možných koutů Evropy včetně Prahy. Jako všichni ostatní, kdo do spolku v průběhu dvou a půl staletí vstoupili, i členové Arcadie v Praze se hlásili k odkazu starověkého Řecka. Jednotliví příslušníci spolku se proto pojmenovávali starořeckými jmény, počítali roky podle olympiád a každé uplynulé čtyři roky završili literárními slavnostmi. Podobné rysy se později projeví i ve Schlaraffii. Arcadia se přitom původně věnovala převážně poezii a scházela se ve vší vážnosti.¹⁹ Vážnost už u Schlaraffie dohledat až na výjimky nelze.

Pražská Arcadia v 19. století rozšířila své zájmy i na jiné sféry kulturního života mimo poezii. Začala se proto reprezentovat jako společnost umělců a přátel umění všeho druhu. Umělců se zde přitom scházela celá řada a mnozí z nich se později přidali právě ke Schlaraffii. Zmíněný divadelní ředitel Franz Thomé se zde potkával třeba s hercem Conradem Adolfem Hallensteinem či spisovatelem Eduardem Schmidtem-Weißenselem, přičemž se s prvním jmenovaným znal i z divadla.²⁰ Všichni tři se stali zakládajícími členy Schlaraffie.²¹ K zvratu zásadnímu pro vznik Schlaraffie došlo na jaře roku 1859. Právě Franz Thomé tehdy přivedl do Arcadie dalšího umělce a žádal po osazenstvu spolku jeho přijetí. Přivedl tehdy na setkání Arcadie operního pěvce Alberta Eilera, kterého znal již dříve z divadla.²² Albert Eilers se ale přítomným přátelům umění asi příliš nezamlouval a došlo ke

---

¹⁸ Karl WALKO, *Schlaraffia*, Prag 1936, s. 7; DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica Allschlaraffias*, Prag 1598 (=1898), s. 1.

¹⁹ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 8.

²⁰ *Chronik I.*, s. 36.

²¹ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 7; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia: Der Bund Allschlaraffia, dessen Geschichte, Einrichtungen, Bräuche, Verfassung, Wesen und Zweck, Schlaraffia im Weltkriege*, b. m. 1918, s. 11; DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 1.

²² *Chronik I.*, s. 36; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 11; DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 1.

sporu, během kterého na adresu jeho a snad i ostatních divadelníků prý padlo hanlivě míněné označení proletariát. Tato zdánlivá maličkost způsobila vystoupení dotčených umělců z Arcadie v čele s Thomém, který ale nebyl spokojen s činností spolku již dříve a možná využil urážku jen jako záminku.²³ Protože se ale i nadále chtěli scházet s přáteli a bavit se o umění, sešli se v hostinci U Freunda. Ještě na jaře stejného roku zde založili Klub proletářů na truc Arcadii.²⁴ Nejprve se scházeli, aby se nadále v zcela vážném tónu bavili o umění, ale postupně se začínal projevovat i jejich smysl pro humor a v žertu si přítomní rozdali veselá jména.²⁵ Možná i v tomto případě se jednalo o narážku na Arcadii, která sice také používala přezdívky, ale v jejím případě jistě nešlo o vtip. V případě Klubu proletářů ale zábava převládla a tak po půl roce činnosti zanikl a přeměnil se postupně ve Schlaraffii.

Ta vznikla oficiálně 10. října 1859.²⁶ Nový spolek vytvořilo nejprve 23 členů a jejich počet později narůstal. Podle tehdejšího zákona z roku 1852 museli členové nově vzniklého spolku požádat o koncesi, tedy povolení k založení spolku.²⁷ K žádosti bylo tehdy nutné přiložit stanovy spolku, které měly obsahovat mimo jiné účel a způsob utvoření spolku, jeho sídlo, práva a povinnosti členů, orgány spolkové správy, jeho zastoupení navenek i ustanovení o případném rozpuštění spolku.²⁸ Sepsání stanov trvalo ale docela dlouho a tak nese žádost o povolení založit Schlaraffii datum až 18. března 1861, tedy více než rok po skutečném založení. Pod žádost se podepsali Franz Thomé, Eduard Bachmann a Wilhelm Jahn a uvádějí v ní, že by chtěli založit spolek jménem Schlaraffia, jehož účelem má být zábava formou neškodných vtipů a poučení o umění prostřednictvím příspěvků přednášených jednotlivými členy ostatním. Neměly se povolovat hovory týkající se politiky a náboženství. Členy se směli stát pouze muži a k přijetí nového člena potřeboval dotyčný souhlas alespoň dvou třetin všech členů spolku, což zůstalo beze změny až do zániku Schlaraffie u nás. Členství

---

²³ *Chronik I*, s. 39.

²⁴ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 7; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 12; DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 2.

²⁵ *Chronik I*, Landshut 1959, s. 37.

²⁶ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 8 - 9; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 13 - 15.

²⁷ Jan NOVÁK, *Spolky v českých zemích do roku 1951*, in: Politické strany a spolky na jižní Moravě (Mikulovská symposia XXII, Brno 1993, s. 61.

²⁸ TAMTÉŽ, s. 64.

zanikalo v případě neomluvené neúčasti na schůzích trvající déle než jeden měsíc, když schlaraffik nepřednesl déle než tři měsíce žádný příspěvek anebo když porušil statuty. Sama Schlaraffia měla zaniknout v případě, že by se nesešla po celý rok. K tomu ale nedošlo a tak spolek existoval ještě téměř 80 let. Tento dokument zaneslo policejní ředitelství v Praze do svých spisů pod číslem 30 689 a dne 9. června 1861 rozhodlo o povolení k zahájení činnosti spolku.²⁹ Schlaraffia tehdy přijala i své heslo „*In arte voluptas.*“ tedy „*V umění je krása.*“³⁰

Samotnému sepsání stanov a žádosti o povolení činnosti ale předcházela postupná přeměna Klubu proletářů v bezejmenný spolek, který teprve hledal své směřování. Nelze tedy napsat, že už od 10. října se scházeli rytíři v hradě a schlarafficky se bavili. Na první schůzce dokonce ani nepadlo slovo Schlaraffia. S tím přišel až později redaktor Carl Tobisch.³¹ Stejně tak zpočátku nebylo ani zmínky po pozdějším rytířství a členové zatím bezejmenného spolku se oslovovali „pánové.“³² Až právě v prvních stanovách se objevuje jak samotné jméno Schlaraffia, tak i rytířství a ceremonie, jimiž se později tak odlišovala od jiných spolků. Hned v prvním odstavci stanov určených členům je jasně řečeno, že „Schlaraffia je říše pod ochranou tří dobrých duchů: Aha, Oho, Uhu.“³³ To se později ještě změnilo, protože se schlaraffici ve své hospůdce scházeli u stolu pod vycpaným výrem, který představoval posledního zmíněného ducha. A tak Uhu nakonec převládl a převzal ve schlaraffické svaté trojici hlavní roli.³⁴ V prvním spolkovém zrcadle, tedy soupisu ceremonií a zvyků, které měli rytíři dodržovat, se už ale objevuje většina základních rysů Schlaraffie. Lze tu najít úřady i přesně zadané ceremonie a rozdělení členů na tři stavy, byť stav říšských měšťanů (*Reichsbürgerstand*) později nahradil stav panošský.³⁵ Ty se odehrávaly v duchu

---

²⁹ Allschlaraffisches Archiv Bern, Das Praga Archiv.

³⁰ Josef HRDÝ, *Spolek Schlaraffia, jeho charakter a symbolika*, Genealogické a heraldické informace 1 – 4, 1989, s. 6.

³¹ *Chronik I*, s. 44.

³² TAMTÉŽ, s. 49 – 51.

³³ *Der erste Spiegel*, Der Schlaraffia Zeyttung č. 584, 16. Lenzmondes a. U. 67 (=16. 3. 1926), s. 484.

³⁴ *Chronik I*, s. 78.

³⁵ *Der erste Spiegel*, Der Schlaraffia Zeyttung č. 584, 16. Lenzmondes a. U. 67 (=16. 3. 1926), s. 483 – 488.

neoficiálního hesla „V bláznovství leží všechna pravda,“ a parodovaly podle svých tvůrců marnosti a samolibosti světa.³⁶

Jak ale zakládající členové přišli na tak komplikovanou a zdánlivě dosti bláznivou organizaci a prazvláštní rituály a jak vůbec vymysleli to zvláštní jméno? Touto otázkou si lámali a lámou schlaraffici hlavu dodnes, protože žádný ze zakladatelů se o tom později nezmínil.³⁷ Nejpravděpodobněji se ale jeví verze, že se kromě zjevné inspirace pohádkami o zemi blahobytu inspirovali i již dříve existujícími spolky. Pražská Schlaraffie totiž nebyla dokonce ani prvním založeným spolkem toho to jména. Už v roce 1819, tedy o čtyřicet let dříve, založilo několik příznivců umění literární spolek *Die Schlaraffey* ve Vídni. Členové tohoto sdružení si již rozdávali vtípná jména, vedl je *oberschlaraffe* a vydávali dokonce vlastní, ručně psané noviny. Scházeli se v chrámu (*Tempel*) a vymysleli si vlastní žertovný jazyk. Činnost tohoto spolku ale netrvala dlouho a po pěti letech se v roce 1824 dobrovolně rozpustil.³⁸ Podobných žertovných spolků existovalo jistě více a není vyloučeno, že je někteří ze zakládajících členů Schlaraffie znali alespoň z doslechu.

Obdobně se nadá vyloučit, že netušili o existenci rytířských společností, které se setkávaly, aby navázaly na středověké ideály rytířů.³⁹ Zde můžeme hledat prapočátek rytířských ceremonií včetně pasování na rytíře či udílení řádů. V případě Rytířstva z modré země na Wildesteinu (*Ritterschaft von der blauen Erde zu Wildenstein*), která fungovala mezi léty 1790 – 1823, existovalo dokonce rozdělení na tři stavy zcela totožné se Schlaraffií, spousta nejrůznějších úřadů a členové přijímali rytířská jména. Rytířské společnosti se ale scházely zcela vážně a v jejich případě nešlo o zábavu.⁴⁰ Pravděpodobně tedy někteří praschlaraffici někdy něco slyšeli o podobných společnostech, nebo se možná i zúčastnili jejich zasedání a později zkombinovali rytířskou společnost se zábavnou stolní společností. To lze ale pouze odhadovat, protože prameny v tomto případě mlčí.

---

³⁶ „*In der Narrheit liegt alle Wahrheit.*“, podle K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 12.

³⁷ *Chronik I*, s. 15.

³⁸ TAMTÉŽ, s. 15 – 17.

³⁹ TAMTÉŽ, s. 24 - 25.

⁴⁰ TAMTÉŽ, s. 24 – 27.

Jisté ale je, že kombinace humoru v rytířské podobě se zájmem o umění postupně přitahovala čím dál tím více zájemců o členství ve spolku a tak se pražská říše rozrůstala. Zpočátku se přidali někteří známí zakládajících členů, pak i někteří jejich známí a tak počet členů narůstal. Protože se ale stále jednalo o dost lidí spojených s divadlem, kteří právě kvůli divadlu občas změnili své působiště, začala se myšlenka „schlaraffictví“ (*Schlaraffentum*) pozvolna šířit Evropou. Jedním z rytířů, kteří se z nějakého důvodu museli přestěhovat z Prahy, se stal i spisovatel Eduard Schmidt – Weißenfels čili rytíř *Plato der Griechischer Bummler* (Platón Řecký darmožrout). Ten přesídlil do Berlína a i zde našel několik mužů ochotných stát se rytíři. Spolu založili 24. října 1865 Schlaraffii, kterou pro odlišení od té původní nazvali Berolina. Nejprve zcela nezávislá společnost brzy začala přebírat i drobnosti, aby se přizpůsobila Praze. V roce 1867 pak uznala pražskou Schlaraffii za svou mateřskou říši a zůstala s ní v kontaktu.⁴¹

Přestěhoval se i baletní mistr Václav Reissinger, známý jako rytíř *Huppel di Hax* a v Lipsku založil roku 1872 další Schlaraffii s podporou rytířů z Prahy a z Berlína. Říše Lipsia se tak stala třetí z mnoha později založených humorných společností. Stěhování rytířů po Evropě způsobilo postupné zakládání dalších a dalších schlaraffických říší. Z nich si každá zvolila své vlastní jméno podle místa, kde sídlila. Většinou se při pojmenování vycházelo ze starého latinského jména města nebo se zlatinizovaný název nově vymyslel. Pravidlem zůstala až na výjimky i nutnost označit novou říši v ženském rodě.

V roce 1876 byly sice Schlaraffie na světě teprve čtyři, ale všechny se hlásily ke svému pražskému vzoru. Proto jeden z tehdejších pražských *oberschlaraffů* Edmund Eichler, schlaraffickým jménem *Raps der Große* (Řepka Veliký) navrhl, aby se zástupci všech čtyř říší sešli a domluvili se na spolupráci. Místem sjezdu se stalo Lipsko a na první schlaraffický koncil, jak sjezd účastníci pojmenovali, dorazilo v únoru 1876 celkem 87 účastníků z Prahy, jak se teď pro přehlednost označovala původní Schlaraffia, Beroliny, Lipsie a Grazie ve Štýrském Hradci.⁴²

Pro budoucnost spolku měl koncil veliký význam, protože právě tehdy vznikla Allschlaraffia – svaz všech schlaraffických říší na celém světě. Tím uznaly

---

⁴¹ DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 7.

⁴² D. R. ZWILLING, *Der erste Concil*, *Der Schlaraffia Zeyttung* 584, 1. Lenzmondes a. U. 67 (=1. 3. 1926), s. 460 – 467.

nové schlaraffické spolky pražskou říši za zakladatelku a tedy i hlavní matku všech ostatních (*Allmutter*). Od té doby nelze nově zakládané říše chápat jako zcela samostatné společnosti, protože se zavázaly k poslušnosti Praze.⁴³ V Lipsku také vzniklo první celoschlaraffické zrcadlo, tedy soupis všech předpisů, ceremonií a vůbec zvláštností spolku, které všechny říše musely dodržovat (*Schlaraffenspiegel und Ceremoniale*). Po prvním koncilu se neměly tyto zvyklosti u jednotlivých říší odlišovat. Na jejich dodržování pak měla dohlížet právě Praga jako hlavní Schlaraffia. Pro případnou revizi pravidel se potom měl koncil scházet pravidelně po pěti letech.⁴⁴ Zrcadla tedy vycházela po každém koncilu, ale ve své podstatě se příliš neměnila a různila se pouze v maličkostech. S prvním koncilem se zavedla pravidla, která se dodržovala téměř beze změny po celý zbytek doby, kdy na území českých zemí Schlaraffia působila, a některá přežila do současnosti a v dnes existujících říších se jimi současní rytíři nadále řídí.

Zrcadlo upravovalo i zakládání nových odnoží spolku, které nyní nemohly vznikat rovnou jako říše. Nejprve se musely stát koloniemi a ani samotné založení kolonie nebyvalo jednoduchou záležitostí. Kolonii musel vždy zakládat minimálně jeden rytíř registrovaný v již existující a Allschlaraffii uznané říši. V této tzv. mateřské říši (*Mutterreych*) musely se založením dceřiné kolonie (*Tochterreych*) souhlasit tři čtvrtiny členů. Mateřská říše pak měla na nově vzniklou kolonii dohlížet a podávat hlášení Praze.⁴⁵ Seznam nových členů pak vždy vyšel ve schlaraffickém listu *Die Schlaraffen Zeyttung*. Také se zavedlo pravidlo, že v každém městě smí být jen jedna říše. To se ale později občas porušovalo, protože ve větších městech mívaly spolky tolik členů, že se nevešli všichni najednou do svého hradu, tedy místnosti, kde se scházeli. Někdy tuto situaci řešili rozdělením osazenstva na dvě skupiny, které se setkávaly v jiný den, ale vícekrát se opakovalo založení druhého spolku ve stejném městě. Například v New Yorku existovaly Schlaraffie dvě a ve Vídni spolků dokonce několik najednou a i tak se Schlaraffia Vindobona scházela dvakrát týdně a pokaždé v jiném obsazení.⁴⁶ K podobným situacím ale docházelo pouze zřídka a pouze u déle fungujících říší. Kolonií, tedy

---

⁴³ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 17; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 26; DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 42 – 43.

⁴⁴ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 16.

⁴⁵ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale*, b. m., b. d. (1888), s. 4 – 5.

⁴⁶ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 14 – 15.

čerstvě založených Schlaraffií, se tento výjimečný stav netýkal. Kolonií bývala nová Schlaraffie minimálně jeden rok a teprve na doporučení mateřské říše a s výslovným povolením Prahy se směla změnit v říši. Pokud se jí to ale nepovedlo do dvou let od založení, měla zaniknout. A teprve po změně kolonie na říši získal spolek stejná práva jako ostatní Schlaraffie.⁴⁷ I přes tyto povinnosti začaly ale vznikat nové kolonie a největší rozmach zakládání kolonií přinesla léta 1880 – 1886, kdy vzniklo celkem sedmdesát šest říší včetně prvních mimoevropských v San Franciscu, Millwaukee a v New Yorku roku 1884 a roku 1886 ještě v Chicagu ve Spojených státech. Později, roku 1888 se objevila první Schlaraffia v Africe, konkrétně v Alexandrii, a rok nato i na Novém Zélandu v Aucklandu.⁴⁸ Za necelých třicet let existence se tedy rozšířila téměř po celém světě a ještě později zakotvila na všech kontinentech kromě Antarktidy.

Na prvním koncilu se zúčastnění rytíři shodli, že se budou na shromážděních Allschlaraffie potkávat pravidelně po pěti letech a až na výjimky interval dodržovali. Měnilo se pouze místo setkání a pro pořádající říši šlo vždy o velikou slávu a čest. Proto koncily provázely i nejrůznější společenské a kulturní akce k seznámení schlaraffiků ze všech konců světa. Rytíři tyto události vítali i jako příležitosti k veřejnému představení spolku okolí a za své schlaraffictví se nestyděli. Výstavy, koncerty a taneční zábavy bývaly většinou volně přístupné i ostatním. Na koncily cestovali někteří rytíři ostatně i se svými manželkami a občas i s dětmi a tak ostatní hosté nenavštěvovali pouze samotná zasedání koncilu, kde zástupci jednotlivých říší řešili své problémy a záležitosti Allschlaraffie.⁴⁹ Na koncil se mohla pořádající říše vždy důkladně připravit, protože se o místě konání mělo rozhodovat už při jednání předchozího shromáždění všech říší. Především přítomnými legáty zde mohl přednést svůj příspěvek jakýkoli rytíř, pouze jej musel ohlásit minimálně šedesát dní před zahájením zasedání. Program jednání samotný potom připravovali schlaraffici z Prahy a jeden z pražských *oberschlaraffů* také vždy koncilu předsedal.⁵⁰ Prvnímu koncilu tedy předsedal *Raps der Große*, kterého myšlenka na všeschlaraffické shromáždění napadla. Jeho předsednictví mělo mezi

---

⁴⁷ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 6 – 7.

⁴⁸ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 13 – 16; D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 21 – 26; k podrobnostem založení jednotlivých spolků blíže DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*.

⁴⁹ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 16.

⁵⁰ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 8 – 9.

zúčastněnými patrně úspěch, protože vedl jednání i dvou následujících koncilů. Ještě úspěšnější byl jeden z jeho následovníků Felix Lechner čili mnoha tituly a řády vyznamenaný *Unser Devast der Große*. Rytíř *Devast* předsedal úspěšně celkem šesti koncilům.⁵¹ Na koncilech se pravidelně stávalo, že z některé Schlaraffie nedorazil žádný zástupce a proto mohl jeden vyslanec zastupovat až tři říše najednou. Neznamenal to ale, že by měl více hlasů při hlasování, a stejně tak neměl větší váhu hlas říší, ze kterých přijelo větší poselstvo. Aby se dosáhlo spravedlivé volby, měla každá říše jen jeden hlas a nezáleželo tedy na počtu jejích členů.⁵²

Neméně důležitý než první koncil byl i ten druhý, který se uskutečnil v roce 1888 v Praze. Zde vznikl všeschlaraffický rozhodčí soud (*Schiedesgericht*) pro rozhodování sporů mezi říšemi či mezi rytíři příslušejícími do různých říší. Soud tvořil předseda vybraný ze členů Prahy a osm soudců vybraných z osmi zvolených říší. Tento soud zasedal pouze výjimečně a jen v nutných případech a jeho složení zvolili zástupci říší na koncilu do konání dalšího koncilu. Případnou personální změnu v úřadu soudce musely říše bezodkladně hlásit všem ostatním prostřednictvím spolkových novin.⁵³ Pokud se stalo, že jednou ze stran v soudní při byla Praha, předseda se jednání neúčastnil. Podobně se postupovalo, i když se přetýkala domovské Schlaraffie některého dalšího soudce. Jednotlivé členy pak jejich vlastní spolky nesměly ovlivňovat v rozhodování.⁵⁴ Soud ale většinou nemíval příliš práce.

Třetí koncil se uskutečnil roku 1888 v Mnichově a uspořádala jej zdejší Schlaraffia Monarchia. Čtvrtý v roce 1893 připravila Dresdenia v Drážďanech. Ačkoli trvala jednání pokaždé několik dní a jistě představovala pro rytíře i jejich okolí nevšední zážitek, nedošlo po zasedání obou koncilů k výraznějším změnám a i zrcadlo došlo jen drobnějších úprav. V Mnichově projednávali rytíři i možnost zavedení schlaraffické jednotné měny a problematiku nejednotného času

---

⁵¹ *Allschlaraffische Stammrolle Anno Uhui 70/71*, Leipzig b. d. (1930), s. VI.

⁵² *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 8 – 9.

⁵³ TAMTÉŽ, s. 9 – 10.

⁵⁴ DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 52 – 57; *Schlaraffenspiegel und Zeremoniale a. U.* 50. *Schlaraffenspiegel*, Prag b. d. (1909), s. 12 – 14; *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 9 – 10.

v jednotlivých říších vlivem jejich velké vzdálenosti a různých časových pásem.⁵⁵ K veliké a významné změně přistoupili schlaraffici na koncilu ve Vídni v roce 1898. Tady se rozhodli změnit celý způsob datování. Doposud používaly všechny říše buď normální letopočet, nebo od roku odečítaly tři sta let, aby se vrátili zpět do minulosti a více se přiblížili ideálům rytířství.⁵⁶ Na jednání pátého koncilu odhlasovali zástupci schlaraffictva z celkem už sto třiceti tří říší zavedení nového, speciálního letopočtu. Od té doby datovali všechny dokumenty podle roku výra (*Anno Uhui* nebo i *Anno Uhu*), kdy se pomyslným rokem nula stal rok 1859, tedy oficiálně neoficiální rok založení Schlaraffie. Po koncilu následovalo setkání Allschlaraffie roku 1903 v Berlíně a následující všeschlaraffické sghromáždění v roce 1909 se vrátilo opět do Vídně a k pořádající Vindoboně. Sedmý koncil se přitom částečně přenesl i do Prahy, kde spolu se členy Schlaraffie Prahy oslavili čtení legáti vracející se z koncilu zároveň i padesáté výročí založení spolku.

K několika větším novinkám přistoupili schlaraffici i na jednání koncilu v Curychu roku 1914. Zde na návrh předsedajícího *Devasta* schválili zřízení přátelského pokladu (*Freundschaftsschatz*) pro zaopatření členů spolku v nouzi. Schválení tohoto návrhu v následujících letech jistě ocenili mnozí rytíři a hlavně pak vdovy po členech Schlaraffie padlých na frontách první světové války. Ani na ně totiž spolek nezapomínal a podporoval je.⁵⁷ Válka zasáhla i do životů členů spolku, kteří nemuseli narukovat. Pro odchod většiny členů spolku do války musela přerušit činnost už v roce 1914 téměř polovina všech Schlaraffií. I tam, kde nemuseli schůze úplně zrušit, snižovali jejich počet pro nedostatek členů. Až na nedostatek přítomných členů neměly jednotlivé spolky ani Allschlaraffia ale za války žádné větší potíže díky svému nepolitickému zaměření. Rytíři ale neklesali na duchu a udržovali schlaraffického ducha alespoň pomocí dopisování. Kdesi na východní frontě tehdy dokonce vznikla neoficiální pohyblivá schlaraffická kolonie nazvaná Villa Uhu.⁵⁸

Kvůli válce se poněkud opozdil další koncil a místo po pěti letech, jak tomu bývalo doposud, se konal až o rok později na jaře roku 1920 v Karlových Varech.

---

⁵⁵ D. ŘEZNÍČKOVÁ, *In Arte*, s. 30.

⁵⁶ *Chronik* I, s. 83.

⁵⁷ REKURS, *Schlaraffenhilfe*, *Der Schlaraffia Zeyttung* 545, 1. 3. a. U. 64 (=1923), s. 7148.

⁵⁸ D. ŘEZNÍČKOVÁ, *In Arte*, s. 38 – 39.

Dalším hostitelem koncilu se potom stala Schlaraffie Heidelberga v Heidelbergu roku 1924. Zde se poslové usnesli, že všechny říše budou nadále odebírat povinně každoročně vydávané seznamy členů (*Stammrolle*) a schlaraffické noviny *Der Schlaraffia Zeyttungen*.⁵⁹ Zvýšené koncentrace schlaraffiků ve městě si všímali i jeho obyvatelé a rytíři se zde setkali pravděpodobně poprvé ve větším měřítku i s jejich nepřízní a až nepřátelským chováním. Zdejší noviny dokonce přinesly článek nazvaný *Pryč ze Schlaraffie!* V článku vyzýval jeho autor k opuštění spolku, o kterém se domníval, že je nákazou inteligence v Německu a že se snaží převzít vládu nad světem. Schlaraffii považoval za zednářsko–komunistickou organizaci či sektu s proticírkevním zaměřením, která chce na celém světě vytvořit teokratické zřízení pod nadvládou svobodných zednářů a židů. Článek vyšel v časopise jménem *Das Hakenkreuz* a ukázal vztah nacistů ke Schlaraffii ještě v době, kdy ji nemohli ohrozit jinak než právě útokem v tisku.⁶⁰

Následující koncil přišel opět po obvyklých pěti letech v roce 1929 a v Salzburgu přivítala legáty Schlaraffia Juvavia. Svou účast tehdy potvrdilo celkem 1170 účastníků ze všech možných říší celého světa. To znamenalo, že se do Salzburku chystalo přijet 713 schlaraffiků a 451 osob rytíře doprovázejících. Ze sledovaných říší tehdejšího Československa přijeli zástupci dvaceti tří z tehdy existujících třiceti pěti.⁶¹ Mimo jiné zde vznikly i nové odznaky jednotlivých říšských úředníků a hodnostářů.⁶² Nikdo z veselících se rytířů ale tenkrát nemohl ani přes další nenávistné články převážně v německých novinách a časopisech tušit, že to bude poslední všeschlaraffické setkání, kterého se až na pár přirozenou cestou zaniklých výjimek budou moci zúčastnit zástupci všech doposud založených říší.

Čtyři roky po koncilu, v roce 1933 se Allschlaraffia rozpadla, když z ní vystoupily na nátlak nacistů, či ze sympatií k nim spolky na území Německa a později i některé další, které souhlasily s vyloučením svých členů židovského původu. Německé spolky potom vyhlásily vlastní svaz, který pojmenovaly *Bund*

---

⁵⁹ *Allschlaraffische Stammrolle Anno Uhui 70/71*, s. VI.

⁶⁰ *Profane Angriffe auf Schlaraffia*, *Der Schlaraffia Zeyttung* 564, 16. Windmondes a. U. 65 (=16. 11. 1924), s. 54 – 55.

⁶¹ *XI. Concil*, *Der Schlaraffia Zeyttung* 620, 16. Hornung a. U. 70 (=16. 2. 1929), s. 1301 – 1301.

⁶² *Neue Würdenträgerketten (½ nat. Größe)*, *Der Schlaraffia Zeyttungen* 626, 1. Windmondes a. U. 70 (=1. 11. 1929), s. 1475.

Deutsche Schlaraffia. Rozdělení potvrdil i narychlo svolaný koncil v Mariánských Lázních ještě téhož roku.⁶³ Kromě zanikání říší se politická situace projevila i na nezaniklých odnožích spolku, když někteří členové začali vystupovat ze strachu nejen o svou kariéru. Například v Opavě tehdy vystoupilo se spolku větší množství státních zaměstnanců. Praga tedy musela vydat prohlášení, že není čeho se bát. Navenek čelila Schlaraffia stále častějším útokům ze strany německých nacionálních socialistů.⁶⁴ Ti se snažili spolek ukázat ve spojitosti se svobodnými zednáři a ukazovali na něj tak dlouho, až se pomluvy donesly i do Říma ke svaté stolici.

23. května 1935 vydala papežská kongregace bez předchozího varování doporučení katolíkům nevstupovat do spolku Schlaraffia a stávajícím členům doporučila vystoupit, prý kvůli spolupráci se svobodnými zednáři.⁶⁵ Tato výzva způsobila značný rozruch nejen v řadách rytířů všech říší, ale i v neschlaraffických novinách a časopisech a vysvětlení požadovaly po Schlaraffii katolické kruhy nejen v Československu, ale i v Rakousku.⁶⁶ Po společné domluvě říší se na podzim téhož roku vydal pražský čestný *oberschlaraffe Hyp mit der Nose* (Hyp s nosem, univerzitní profesor Karl Walko) do Vídně na právní poradu místních schlaraffiků a následně do Říma.⁶⁷ Zde se konalo jednání s kongregací a kromě *Hyp* se jej zúčastnili i biskupové z Československa a Rakouska a tehdejší československý ministr zahraničí Kamil Krofta. Zástupce Schlaraffie přivezl i mnohé dokumenty, jen aby potvrdil, že spolek nemá nic společného se zednáři a ani není proticírkevně zaměřený, jak se tvrdilo. Sám byl později ale překvapen, že jednání probíhalo velice přívětivě a pro Schlaraffii dopadlo příznivě. Nařízení kongregace se zrušilo. Před návratem do Prahy se rytíři *Hypovi* dostalo i audience u papeže Pia XI., který si s ním prý velice přívětivě popovídal.⁶⁸ Prý nechybělo mnoho a i papež se málem stal schlaraffikem, vždyť mezi členy patřili již dříve i

---

⁶³ K. WALKO, *Schlaraffia*, s. 17.

⁶⁴ Archiv hlavního města Prahy, Schlaraffia, německý spolek v Praze (nezpracovaný fond).

⁶⁵ Archiv hlavního města Prahy, Schlaraffia, německý spolek v Praze.

⁶⁶ HYP, *Die bisherige Aktion des Verbandes Allschlaraffia in Angelegenheit des vom Sanctum Officium gefassten Beschlusses*, Der Schlaraffia Zeyttungen 699, 1. 11. a. U. 76 (=1935), s. 17.

⁶⁷ TAMTÉŽ.

⁶⁸ HYP, *Der Verband Allschlaraffia zu dem Erlass des Sanctum Officium*, Der Schlaraffia Zeyttungen 700, 1. 12. a. U. 76 (=1935), s. 29 – 31.

někteří katoličtí i protestantští kněží.⁶⁹ Schlaraffia tím překonala zatím největší krizi od svého vzniku, další ale přišla velice brzy.

Poslední předválečný koncil se konal v Bratislavě u Schlaraffie Posonia, jediné říše na území Slovenska. Trval jen velmi krátce od 26. do 28. května 1938. Zde už se na program moc legrace nedostalo a hlavní otázkou se stal vlastní osud Allschlaraffie v době ohrožení nejen střední Evropy, ale i jednotlivých Schlaraffií. Rytíři se pokusili Allschlaraffii zachovat drobnými změnami v zrcadle a zdůrazňovali všem, že skutečně nejsou tajnou podvratnou sektou.⁷⁰ Nic ale nebylo platné a Schlaraffia v českých zemích oficiálně zanikla nařízením říšského protektora ze dne 17. června 1939.⁷¹ Před tímto datem už ale většina spolků svou činnost dobrovolně ukončila, protože odmítla dřívější nařízení vyloučit ze svých řad Židy. Po druhé světové válce už u nás nebyla Schlaraffia obnovena a to nejen pro nevlí úřadů, ale i kvůli odsunu převážně německých členů spolku. Ti potom častokrát s velikou vervou pomáhali obnovovat schlaraffický život v Německu a Rakousku. I tam totiž Schlaraffie během války zanikly. Nejstarší dosud fungující větví se po válce stala Schlaraffia Berolina v Berlíně, založená kdysi jako první kolonie.⁷² Vedoucí postavení Prahy v rámci Allschlaraffie potom převzala Berna, jak se jmenuje říše ve švýcarském Bernu, jako Schlaraffia fungující nejdéle bez přerušení. A do Bernu byl těsně před válkou převezen částečně i pražský schlaraffický archiv, který tak unikl nacistům, tak se zachránil a dochoval.⁷³ O jeho záchranu se zasloužil hlavně rytíř s příznačným jménem *S. O. S. topsil vom hintern Türl* (S. O. S. topsil zpoza dveří, šéfredaktor Fritz Ballabene – Ballaberg),⁷⁴ který ještě před obsazením zbytku Československa 11. února 1939 odjel do švýcarského Bernu. Zde s pomocí tamního kancléře *Parafratella* založil několik tajných kont pro případ nejvyšší nouze a z obavy z možného zestátnění majetku Schlaraffií. Sem pak uložili část financí Allschlaraffie. Do Bernu při své cestě dovezl i část allschlaraffického archivu z Prahy, která zde už zůstala, protože po obsazení

---

⁶⁹ BAUMBACHER, *Zur allschlaraffischen Statistik*, Der Schlaraffia Zeyttung 586, 1. Ostermondes a. U. 67 (=1. 4. 1926), s. 505.

⁷⁰ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 79, b. m., b. d. (1938), s. V – IX.

⁷¹ Kolektiv autorů, *Encyklopedie Českých Budějovic*, České Budějovice 1998, s. 450.

⁷² <http://www.schlaraffia-berolina.de>

⁷³ <http://www.schlaraffia-berna.ch>; BAROCANTO DER FA-BEL-LIBRISCHE ADACTUS, *Das Praga Archiv. Eine Bibliographie der von Rt. Parafratello (70) geretteten Schriften*, Bern 2006.

⁷⁴ *Allschlaraffische Stammrolle a. U.* 78/79, Prag b. d. (1938), s. 6.

Československa skutečně došlo k zabavení majetku Schlaraffie i jejích sídel.⁷⁵ Proto se většina spolkového archivu záchrany nedočkala. Zůstala totiž v Praze a za války se ztratila v nenávratnu.

---

⁷⁵ *Chronik II*, s. 167 – 168.

4. SCHLARAFFICKÁ HRA

Spolek Schlaraffia byl společností, kde hrály význačnou roli nejrůznější rituály, byť v poněkud přehnané, a až zparodované podobě. Humor, na kterém se spolek zakládal, vycházel většinou právě z těchto ceremonií. Ceremonie samotné se odehrávaly sice nanejvýš důstojně, přesto však obsahovaly mnoho humorných gest, jejichž význam byl ovšem znám pouze schlaraffikům. Ritualizované chování členů Schlaraffie nelze vykládat pouze jednostranně jako prostředek k zábavě. Jednotlivé úkony měly za úkol také stmelit schlaraffiky společnou činností a společně sdíleným porozuměním tomu, co právě dělali. Zatímco nezainteresované okolí mělo ve zdánlivě bláznivém počínání rytířů vidět nesmysl, zmatek a možná až hloupost, oni se bavili hlavně na svůj účet a občas jistě také reakcemi nezúčastněných, kteří nemohli a často ani neměli chápat, čemu přihlížejí.⁷⁶

4. 1. RYTÍŘSKÉ ÚŘADY

Pro pochopení, jak fungovaly ve spolku rituály, musíme nejprve poznat spolkové úřady, jak rytíři nazývali své předsednictvo. Úřadů měla každá říše celou řadu, ale hlavní hodnosti se nesměly lišit. Odlišovat se neměly ani vedlejší, ale ty nemusely být obsazeny a tak mohla mít některá říše více hodností než jiná. Nezáleželo přitom na velikosti, protože neobsazeny mohly zůstat i některé hlavní úřady a to se občas týkalo i větších říší. Při volbě do úřadu platilo jedno zásadní pravidlo, a totiž to, že směl být volen pouze člen ve stavu rytířském.⁷⁷ Musel to tedy být člověk, který již byl ve spolku déle a věděl, jak funguje. Hlavně měl přesně znát své úkoly a povinnosti. Volby se uskutečňovaly zpravidla na prvním lednovém zasedání, tedy na začátku roku. Občas se vyhlášovaly i doplňující volby v průběhu roku, ale to se stávalo jen zřídka a v případě nutnosti. Potom se mohly konat ještě jedny, doplňující volby na druhém zasedání v říjnu.⁷⁸

Nejdůležitější z osmi hlavních volených funkcí zastávali *oberschlaraffové*, tedy pro neschlaraffickou veřejnost a hlavně pro jednání s úřady jak rakouskými,

---

⁷⁶ D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 33.

⁷⁷ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 24 – 26; o rozdělení členů do tří stavů později – pozn. aut.

⁷⁸ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Das Ceremoniale*, Prag b. d. (1909), s. 20 – 21; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale nach den ältesten Urkunden*, Prag b. d., s. 12.

tak později československými představenstvem.⁷⁹ *Oberschlaraffy* volili členové říše celkem tři a to pro záležitosti vnitra (*Oberschlaraffe der Innern*), týkající se přímo říše a jejího chodu, dále pro věci vnější (*Oberschlaraffe der Äußern*) a pro umění (*Oberschlaraffe der Kunst*). Nemusely se ale obsadit všechny tři posty a tak se stávalo, že pro problematiku umění neměla daná říše zvláštního předsedu. Například v letech 1937 – 1938, neměly *oberschlaraffeho* pro umění dokonce tři říše - v Králikách Gerulia, v Chebu Egra a v Hranicích na Moravě Porta Moraviae.⁸⁰ Tři nebo výjimečně dva zvolení *oberschlaraffové* se potom pravidelně střídali ve vedení sezení. Na něm udělovali a odebírali slovo, udělovali pokuty za porušení pravidel a po celou dobu schůze právě skrze něj proudilo podle zakladatelů Schlaraffie fluidum božstva Uhu do rytířů.⁸¹

Po *oberschlaraffovi* následovala druhá nejvyšší funkce kancléře (*Kantzler*), tedy jednatel spolku.⁸² Ten vyřizoval většinu písemné agendy spolku a k jeho povinnostem patřilo hlavně vedení kroniky a archivu říše. Spravoval též pečeť místní odbočky Schlaraffie a většinou sloužil i jako kontaktní osoba pro schlaraffickou i obyčejnou poštu. V Praze a v některých dalších větších spolkách ve světě potom existovala i funkce vicekancléře, který měl kancléři pomáhat s jeho úkoly.⁸³ K nejdůležitějším úřadům se dále počítal říšský maršál (*Reychsmarschall*) pověřený zapisováním členů do říšské matriky a jejím vedením. Zde měl každý schlaraffik zaneseno své pravé i schlaraffické jméno, povolání, datum a místo narození a zaznamenávaly se sem i úřady, do nichž byl zvolen a jeho funkční období. Patřil sem ale i záznam o rytíři, který ho poprvé přivedl, pořadové číslo panoše a zemanské jméno v případě, že se stal schlaraffikem právě v této říši a nepřišel již odjinud. A v matrice také stál důvod ukončení členství ve spolku a zpravidla i datum úmrtí.⁸⁴ Maršál zaznamenával i účast na schůzích a hlásil nepřítomné a hosty úřadujícímu *oberschlaraffovi*. Jen říšskému maršálovi náleželo

---

⁷⁹ Archiv města Plzně, Spolkové oddělení, kart. 98, inv. č. 1314; Název funkce nelze do češtiny přeložit skutečně jinak než jako vrchní zeměpáč, a proto raději zůstaneme u původního německého slova – pozn. aut.

⁸⁰ *Allaschlaraffische Stammrolle a. U.* 78/79, s. 235, 132, 189.

⁸¹ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U.* 50. *Schlaraffenspiegel*, s. 27.

⁸² Archiv města Plzně, Spolkové oddělení, kart. 98, inv. č. 1314.

⁸³ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U.* 50. *Schlaraffenspiegel*, s. 28.

⁸⁴ Archiv města Plzně, Schlaraffia, stolní společnost, Plzeň, sign. 6e37, inv. č. 1564.

právo udeřit do tamtamu (většinou v podobě gongu) a utiřit tak na povel předsedy všechny přítomné.⁸⁵

Šestý z osmi volených úřadů vedl nové členy Schlaraffie, tedy panoše a zemany, ke znalostem pravidel a připravoval je ke složení zkoušek a ke vstoupení do vyššího stavu. Název funkce zněl proto mistr zemanů (*Junkermeister*).⁸⁶ K jeho povinnostem patřilo i kontrolovat příspěvky nových členů než je přednesli, případně jim s nimi poradit a doporučit je *oberschlaraffemu* k zařazení do programu večera.⁸⁷ Do úřadu *junkermeistera* se tedy měl zvolit i těch největších podrobností znalý rytíř, aby uměl své svěřence poučit ve všech směrech schlaraffického života. Zvláštní je, že i tento velice důležitý úřad mohl zůstat neobsazen, jako se to stalo třeba v letech 1933 – 1934 v České Lípě, kde v říši Polzana zůstalo bez vedení celkem pět zemanů.⁸⁸

O finance se staral říšský strážce pokladu (*Reychsschatzmeister*), který jednal s okolím Schlaraffie jako pokladník. S rozmnožováním říšského pokladu, tedy spolkových financí, mu pomáhal ještě nižší úředník, mistr měšce (*Säckelmeister*). Kromě pravidelných příspěvků vybírali i pokuty a přijímali peněžité dary od jednotlivých členů. Strážce pokladu vedl také účetní knihy a zodpovídal za vkladní knížku, když ji říše vlastnila. Účty musel předkládat ke kontrole pravidelně každého půl roku.⁸⁹ Osmičku nejdůležitějších funkcí doplňoval ceremoniář (*Ceremonienmeister*) dohlížející na průběh schůzí spolu s *oberschlaraffem*.⁹⁰

Do seznamu osmi nejdůležitějších funkcí někdy spadali i zasloužilí rytíři, kteří již daný úřad nevykonávali, ale za svou předchozí úspěšnou a spolku prospěšnou činnost obdrželi čestný doživotní titul. Nejčastěji nejdůležitější osmiici doplňovali vysloužilí *oberschlaraffové*, ale i jiní. Mohlo se tedy přihodit, že z celkového počtu rytířů menší říše tvořily nejvyšší úřady třeba třetinu všech členů. To se stalo v letech 1907 – 1908 v Opavě, kde kromě skutečně fungujících úřadů měli ještě dva čestné *oberschlaraffy* (*Erboerschlaraffe*), jednoho čestného

---

⁸⁵ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 28.

⁸⁶ I v tomto případě ale zůstaneme raději u německého termínu – pozn. aut.

⁸⁷ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 28 – 29.

⁸⁸ *Allschlaraffische Stammrolle a. U. 74/75*, Prag b. d. (1934), s. 305, 307.

⁸⁹ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 29.

⁹⁰ TAMTÉŽ, s. 29 – 30.

říšského maršála (*Erbreychsmarschall*) a jednoho čestného strážce pokladu (*Erbschatzmeister*). Říše přitom měla pouze 28 členů i s panoši a zemany a nějaký úřad držela nadpoloviční většina členů.⁹¹

Ostatní úřady už ale nepatřily mezi volené, udělovaly se podle schopností na stejnou dobu jako volené funkce, tedy na jeden kalendářní rok. Pro fungování Schlaraffie ale znamenaly stejný přínos jako osm nejvyšších úřadů a bez nich by schlaraffická hra nemohla být dokonalá. Zápis ze schůze pořizoval písař (*Schriftführer*), který se ale v průběhu roku měnil. Na znaky a schlaraffická jména dohlížel maršál pro znaky a šlechtu (*Wappen und Adelsmarschall* nebo i zkráceně *Adellsmarschal*). S ním spolupracoval herold. O údržbu hradu se starali purkrabí (*Burgvogt*), číšník (*Mundschenk*) a stolník (*Truchsass*). Pro průběh schůzí měli veliký význam *fanfarenmeister* a *zinkenmeister*,⁹² kteří dbali na hudební doprovod schůzí. *Fanfarenmeister* hlídal správné načasování fanfár a *zinkenmeister* ostatní hudbu. Do jeho funkce býval zpravidla dosazen některý z hudebně nadaných členů, aby vedl sborové zpěvy. K tomu hrál většinou i na klavír a někdy ještě na jiné hudební nástroje.⁹³

Udělovaly se ale i další hodnosti, už nezávislé na funkčním období. Sem se řadí dvorní malíři, básníci, šašci a podobně, kteří obdrželi úřad na základě svého nadání.⁹⁴ A aby nebylo úřadů málo, existovaly v každé říši ještě další instituce pro více lidí. O udělování rytířských erbů a jmen rozhodovala kromě úředníka k tomu určeného ještě tajná vrchní schlaraffická rada (*Geheime Oberschlaraffenrat*). Tu tvořili všichni tři *oberschlaraffové*, kancléř a další alespoň dva rytíři.⁹⁵ Dále se scházela velká schlaraffická rada (*Große Schlaraffenrat*), jejíž složení se zčásti krylo s tajnou radou, protože sem patřili i její členové kromě *oberschlaraffů* a další minimálně dva schlaraffici – komoři (*Kämerner*). Ti samotní tvořili poslední poradní instituci a projednávali v podstatě maličkosti. Do všech tří, resp. do

---

⁹¹ *Stammrolle der Schlaraffenreych des Erdballes Anno Uhui 48 – 49*, Prag b. d. (1908), s. 186 – 187.

⁹² V těchto případech vhodný překlad snad ani není – pozn. aut.

⁹³ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 24 – 26.

⁹⁴ TAMTÉŽ.

⁹⁵ TAMTÉŽ, s. 30.

prvních dvou rad, protože třetí instituci tvořili někteří členové druhé rady, se volili členové na tři roky.⁹⁶

4. 2. BRNĚNÍ A HRADY

Schlaraffici se během schůzí převlékali do rytířské zbroje, kterou si ale většinou nenechali zhotovovat z plechu, až na pár výjimečných kusů určených pro zvláštní příležitosti nebo k fotografování. Zbroj představoval oblek nebo frak a k němu přidávali všichni zúčastnění ještě helmu, většinou v podobě trojcípé čepičky v říšských barvách a někdy i s rolničkami na koncích. Někdy mohla mít helma i podobu strakatého klobouku a vzhled a vyhotovení se měnily říši od říše. Helmu nosili rytíři už téměř od samého založení spolku. Když zasedali zakladatelé ještě v hostinci, přivezl si jeden z nich, herec Conrad Hallenstein ze své cesty do Frankfurtu v roce 1861 suvenýr – cípatou čepičku. Ta se ostatním tak zalíbila, že si nechali ušít podobné a od následujícího roku se stala nedílnou součástí schlaraffických schůzí, která rázem oddělila rytíře od ostatních hostů lokálu.⁹⁷ Kromě helmy patřila ke zbroji i slavnostní šerpa opět v barvách říše a většinou s vyšitým jménem rytíře, aby se i host zorientoval a nemusel každého oslovovat „vy,“ ale už od začátku mu říkat jeho jménem. *Oberschlaraffemu* náležel při slavnostnějších příležitostech navíc ještě červený plášť s hermelínem, kancléř a *adelsmarschall* mohli obléci černý talár a heroldovi náležel tabard, původní středověký heroldský oděv. A pro případy opravdu veliké slávy mívala každá říše přenosný baldachýn, který nesli vybraní rytíři nad úřadujícím *oberschlaraffem*.⁹⁸

Ke vznešeným úřadům a šlechtickým jménům patřily i odznaky těchto hodností. Ty nosili úředníci po dobu zasedání zpravidla na řetězu na krku a většinou svým vzhledem připomínaly větší nebo menší medaile s vyobrazením úřadu nebo i s nápisem s názvem funkce. Větší býval odznak *oberschlaraffeho*, který nosíval vždy pouze ten z nich, kdo předsedal zasedání. Kromě odznaků úřadů nosívali rytíři i většinou nebo všechna svá vyznamenání, odznaky a řády. Ty menší

---

⁹⁶ TAMTÉŽ, s. 32.

⁹⁷ *Chronik I*, s. 83.

⁹⁸ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 44 – 45; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-ceremoniale*, s. 35.

si připevňovali jejich nositelé na šerpy a někdy i na přilby, když už neměli na šerpě místo. Větší řády nosívali kolem krku, když byly na stužce, nebo na saku či fraku.

Po představení hlavních aktérů schlaraffické hry a jejich kostýmů přichází na řadu popis scény. Ani prostory, kde se schlaraffici scházeli, totiž nesplňovaly představu běžné zasedací místnosti. Často používané rčení můj dům – můj hrad, u Schlaraffie platilo dvojnásob, protože se schlaraffičtí rytíři nescházeli jen tak, v nějakém obyčejném spolkovém domě, ale vždy právě v hradu. A ačkoli z vnějšku vypadal hrad většinou jako obyčejný dům a okolo procházejícím lidem nemohlo ani přijít na mysl, že právě zde se uvnitř nachází rytířský sál a někdy i další hradní komnaty, uvnitř se nacházelo mnoho předmětů a vybavení nezbytných k dotvoření pravé hradní atmosféry.

Své hrady, které často vznikaly v německých spolkových domech, schlaraffici většinou vhodně pojmenovávali. Nejoblíbenějším názvem se stal Teutoburg, který postupně vznikl v Praze, Brně, Českých Budějovicích, Plzni a Žatci.⁹⁹ Většina jmen hradů se ale odvozovala z některého z místních jmen v jeho okolí anebo je rytíři později přejmenovali podle zvláště významných členů spolku. Jména hradů totiž na rozdíl od jmen rytířů neplatila na věky věků a občas se změnila. Například v Brně vznikla nejprve hrad Christenburg (hrad křesťanů), jehož název poněkud kolidoval se zákazem zmiňovat náboženství. Jeho jméno se tedy roku 1885 změnilo na neutrální Spielberg – Veste a slovní hříčka v něm obsažená odkazovala jak na brněnský hrad Špilberk, tak i na schlaraffickou hru (německy Spiel). Název se ale změnil ještě dvakrát a to nejprve v devadesátých letech 19. století na oblíbený Teutoburg a asi o čtyřicet let později na Freskoburg.¹⁰⁰ Poslední změna se stala zřejmě na počest rytíře jménem *Fresco der Colosale* (Freska Kolosální, architekt Josef Nebehosteny). Podle některého místního názvu dostaly alespoň na čas jména i hrad Schreckenstein v říši Ostia, kde rytíři pouze převzali německý název hradu Střekova v Ústí nad Labem, nebo

---

⁹⁹ V případě Žatce hovoříme o první ve městě založené říši, která se později rozpadla. V Žatci vznikla po několika dalších letech druhá říše, ale hrad se už jmenoval jinak – pozn. aut.

¹⁰⁰ *Schlaraffenreychen des Erdballes Anno Uhui 1582*, Prag b. d. (1882), s. 29; *Schlaraffenreychen des Erdballes Anno Uhui 1585*, Prag b. d. (1885), s. 45; *Schlaraffenreychen des Erdballes Anno Uhui 1594*, Prag b. d. (1894), s. 47; *Allschlaraffische Stammrolle a. U. 77/78*, Prag, b. d. (1937), s. 17.

prachatický Libinburg podle kopce Libína nad městem. V Těšíně stál hrad Olsaburg pojmenovaný podle tamní řeky, v ostravské Ostravii Schachtburg v narážce na hornictví a zajímavě pojmenovali své sídlo i schlaraffici v Liberci. Tamní říše Gigantea se shromažďovala v Rüberzahlburgu (Krakonošův hrad).¹⁰¹ Podle schlaraffických i ostatních osobností nesly jména hrady v maránskolázeňské říši Maria Aquensis Goetheburg, v Opavě Hiddigeigeiburg podle Johanna Wolfganga Goetheho a rytíře *Hiddigeigei der Unerschrockene* (Neohrožený Hiddigeigei, právní zástupce Theodor Ziffer)¹⁰² a ve Frýdlantě stával Wallensteinburg podle rodu Valdštejnů.¹⁰³

V celém hradě, pokud se rozděloval do několika místností a pokud se rytíři nesetkávali v pronajatém sále restaurace, ale „ve vlastním,“ plnila nejdůležitější roli místnost určená schůzím – rytířský sál. Ten měl vždy v základním uspořádání vyhlížet stejně. V čele na vyvýšeném stupínku, čili trůnu stál stůl se třemi křesly určený *oberschlaraffum*. Ti se na nich střídali, podle toho, kdo z nich měl zrovna vést schůzi, a uřadující *oberschlaraffe* sedával vždy uprostřed na čestném místě. Na nižším stupínku měl sedět kancléř u svého stolku a ostatním členům připadla místa u dvou dlouhých stolů postavených kolmo k trůnu po stranách místnosti. Ani oni se většinou ale nemohli usadit podle svého přání. Pokud zastávali úřad, obsazovali místa podle jeho důležitosti blíže nebo dále od stolu předsedů. Důležitější hodnostáři seděli samozřejmě blíže k čelu. I zde vidíme jasnou inspiraci v historii. Je ale třeba dodat, že na rozdíl od minulosti, ve Schlaraffii si v pozdějším večeru, kdy se rozproudila zábava, většinou všichni několikrát přisedli a pomíchali se.

Mimo stolů a židlí se v zasedací místnosti nacházely ještě nejrůznější schlaraffické artefakty, které se lišily město od města. Na stěnách tak mohly viset znaky jak místní Schlaraffie tak i jednotlivých členů, jejich portréty, brnění, zbraně, schlaraffické řády nebo další předměty sloužící k připomínce zašlých avšak na každém setkání připomínaných rytířských dob. Podíváme-li se třeba na jihlavský Igelburg (Ježčí hrad), později přejmenovaný na Fürst – Sportburg (Hrad knížete *Sporta*), zjistíme, že takových dekorací existovalo mnoho druhů a hrad

---

¹⁰¹ *Allschlaraffische Stammrolle a. U. 77/78*, s. 237.

¹⁰² *Allschlaraffische Stammrolle a. U. 53/54*, Prag, b. d. (1913), s. 216.

¹⁰³ *Allschlaraffische Stammrolle a. U. 77/78*, s. 287.

dokonale vyplnily. Kromě vyřezávaných trůnů, židlí a stolů na trůnu stál i klavír, harmonium, basa a stojan na noty. Na stole trůnil i vycpaný Uhu a ve výbavě říše, uložené v místnosti nechyběla ani celá řada pohárů a rohů na pití a nádobí uložených ve sklenících kolem stěn. Dále se zde nacházely i dřevěné pozlacené meče ve stojanu, partyzány a halapartny ze stejného materiálu, dřevěné luky, šípy, dýky, válečná sekera, šavle a dokonce i harpuna. Sbírkou zbraní doplňoval i soubor předmětů uměleckého charakteru. Sem patřila soška bohyně Schlaraffie, znaky členů i říší, vlajky, obrazy, busty významných členů a fotografie zemřelých rytířů na jejich památku. Mezi všemi popsanými a dalšími předměty visely závěsy a baldachýny a kromě vycpaných sov na schůze dohlíželi i preparovaní havrani. Další stovky praktických i nepraktických předmětů ukrývalo předsálí a komora, protože jihlavská Schlaraffia vlastnila celý dům.¹⁰⁴ Celkově měly tedy hrady vzbuzovat asi útulný dojem a zpříjemnit všemožně schlaraffický prožitek.

Zdaleka ne všechny říše si ale mohly dovolit vybavení hradu v popsaném množství jako bohatě vyhlížející Iglavia. Ta ostatně k většině movitého majetku přišla darem od svých členů.¹⁰⁵ Jak již padlo, některé říše se stěhovaly po restauracích a nemohly si tedy dovolit tolik majetku i kvůli obtížím při stěhování. Proto také některé hrady vypadaly poněkud jinak. Všechny se ale snažily dodržet základní rozestavení stolů a mít alespoň nizoučkový trůn. Toto uspořádání nemohla dodržovat zcela dokonale například Schlaraffia Krummavia v Českém Krumlově, která ve svém rytířském sále neměla dostatek místa pro všechny rytíře a musela proto přidat na konec místnosti stůl kolmo.¹⁰⁶

4. 3. CEREMONIÁLY

Značné množství rituálů používaných ve spolku můžeme rozdělit do tří větších skupin. První z nich tvoří běžně používané ceremoniály, kterými se i zcela obyčejná zasedání jen hemžila. Do druhé a třetí skupiny lze zařadit rituály speciální používané jen zřídka a to pravidelně i nepravidelně. Všechny skupiny mají společné, že většina ceremonií probíhala hromadně a dosti hlučně. V Plzni se

---

¹⁰⁴ Podle inventárního seznamu hradu; SOKA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 3.

¹⁰⁵ SOKA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 3.

¹⁰⁶ SOKA Opava, Schlaraffia Opava, inv. č. IICa75.

například zachovalo udání na Spolek Schlaraffia, který „odbyval neohlášenou zábavu (*banket*) [...] do 2 ½ hodiny ranní beze všeho povolení.“ a rušil tedy asi noční klid.¹⁰⁷ Rozhodně tedy nešlo o tajný spolek, ke kterým se snažili někteří současníci Schlaraffii zařadit, jak jsme již viděli. A společné rituálům bylo také to, že měly představovat absolutní opak všedního života, jak již padlo.¹⁰⁸

Základem pro všechny říše se stal předpis, jak má vypadat správná schlaraffická schůze (*Sippung*). Ten museli všichni rytíři dodržovat, a proto bylo nutné, aby jej také znali. Všechny tyto ceremonie zanesené ve Schlaraffických zrcadlech (*Schlaraffenspiegel und Ceremoniale*) museli všichni do puntíku zachovávat a pokud by se úmyslně odchýlili od jejich průběhu, musel dotýčný porušovatel řádu zaplatit pokutu. Její výše se lišila podle závažnosti prohřešku a postupně se nejspíše zvyšovala.¹⁰⁹

Během schůze se stávali členové spolku rytíři už na samém prahu rytířského sálu při svém příchodu a už tady ceremonie začínaly. Každý, kdo překročil práh dveří, musel se uklonit před trůnem a zvolat co nejhlasitěji „Uhu!“,¹¹⁰ aby upozornil na svou přítomnost. Oficiálně měl tímto výkřikem pozdravit božstvo Schlaraffie Uhu. Mimo to tímto gestem pozdravil i již přítomné schlaraffiky a dal jim najevo, že je připraven začít s nimi hrát hru na Schlaraffii. Takto vcházeli do sálu všichni členové a jako poslední přicházel vždy ten z *oberschlaraffů*, který byl na řadě s vedením schůze. Rytíři tehdy utvořili dvě řady po obou stranách sálu a vzniklou uličkou prošel jejich předseda v doprovodu rytíře v úřadu stolníka. *Oberschlaraffe* se usadil na trůn. Na jeho povel udeřil říšský maršál do tamtamu a na tento signál všichni zmlkli. Následně *oberschlaraffe* prohlásil schůzi za zahájenou. Poté všichni shromáždění zazpívali některou z písní určených pro otevírání večera a někdy je ke zpěvu doprovodil i *zinkenmeister* na piáno, čili *clavicimbum*. Za zpěvu se všichni usadili na svá místa.

Následovalo představení hostů a to jak z cizích říší, tak příchozích ke Schlaraffii nenáležících. Pak zapisující rytíř přednesl zápis z předchozí schůze,

---

¹⁰⁷ Archiv města Plzně, Spolkové oddělení, karton 98, inv. č. 1314.

¹⁰⁸ D. R. ZWILLING, *Schlaraffia*, s. 33.

¹⁰⁹ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 37.

¹¹⁰ TAMTÉŽ, s. 2.

ostatní jej většinou odsouhlasili, protokol nechal kancléř podepsat a uložil jej.¹¹¹ Zápisy samotné ale většinou o atmosféře schůze příliš neprozradí, protože bývají zpravidla stručné. K dokonalosti je přitom dovedla Schlaraffia Iglavia v Jihlavě. Zde se ve Státním okresním archivu Jihlava zachovala téměř nepřetržitá řada zápisů z jednání pro léta 1886 – 1929.¹¹² Zápis ze schůze se zde někdy na přelomu let 1892 – 1893 rozdělil na delší, úřední část (*Amtlicher Teil*) a krátkou, neoficiální (*Nichtamtlicher Teil*). Poměr délky obou částí se ale postupně změnil a od roku 1897 existoval už jen „neúřední protokol.“ Některé ze zápisů jejich autoři dokonce zveršovali, ale téměř nikdy se z nich nedozvíme nic bližšího, než pořadové číslo schůze, datum, kdy začala a skončila a kdo se zúčastnil, případně přednesl příspěvek. Pouze písemný projev se liší podle písáře.

Většina schůzí ale probíhala jistě v podobném duchu a takovým způsobem, aby odpovídala pravidlům v zrcadle. Celé zasedání řídil pouze úřadující *oberschlaraffe*, kterému náleželo i právo rozhodnout, kdo ze zúčastněných smí promluvit. Dohlížel i na dodržování pravidel a v případě jejich porušení udílel pokuty. Všichni se museli oslovovat buď rytířskými jmény, nebo se titulovali „Vy,“ výslovně zakázáno bylo tykání a „moderní onikání“¹¹³ a dokonce ani oslovení „Pane“ nepřicházelo v úvahu. Přitom právě na tomto oslovování schlaraffici začínali a používali jej až do listopadu 1860.¹¹⁴ Kdo zapomněl na předpisové oslovení, platil pokutu. Kromě toho náležel *oberschlaraffemu* titul Vznešenost (*Herrlichkeit*), kancléři Šlechtnost (*Vieledlen*) a *junkermeisterovi* se říkalo „Vaše udatnosti“ (*Gestrengen*).¹¹⁵

V průběhu schůze se dále nesměly číst jiné noviny, než *Der Schlaraffia Zeyttung*.¹¹⁶ Samotný průběh schůze provázely kromě dobrého jídla a pití, které zde bývalo samozřejmostí, hlavně příspěvky jednotlivých členů. Ty sem mohly týkat jakéhokoli nezakázaného tématu. A tak hovořili schlaraffici nejčastěji o umění, Schlaraffii, popřípadě o svém vztahu k ní anebo přednášeli básně z vlastní tvorby ne nepodobné středověké dvorské lyrice, ve kterých velebili třeba krásu žen. Kvalitu příspěvku posuzovali všichni přítomní, a když se jim zamlouval,

---

¹¹¹TAMTÉŽ, s. 36.

¹¹²SOKA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 5.

¹¹³Vzhledem k tomu, že řečí Schlaraffie byla němčina, nesměli tedy používat uctivější *Sie*, ale zájmeno *Ihr* – pozn. aut.

¹¹⁴*Chronik I*, s. 51.

¹¹⁵*Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 35.

¹¹⁶TAMTÉŽ, s. 35.

dávali svou spokojenost najevo hlasitými výkřiky „Lulu!“ během doby, kdy řečník mluvil a poté, když skončil. Za žádných okolností ale nesměli tleskat a volat „Bravo.“¹¹⁷ Mohli ale projevit i více uznání a na povel *oberschlaraffe*ho řečníkovi udělit tzv. „*Bangk*,“ kdy všichni naráz čtyřikrát po sobě uhodili do stolu oběma rukama v *oberschlaraffem* udaném tempu. A když považovali přednesený projev za mimořádně přínosný a kvalitní, dostalo se autorovi zvláštní pocty, tzv. čestné jízdy (*Ehrenritt*). Tehdy přivedl ceremoniář řečníka na trůn, kde se k nim přidali i úřadující *oberschlaraffe* a *zinkenmeister*. Společně potom za sborového zpěvu obešli zasedací místnost a oslavovaný si popořadě připil s každým, kolem koho procházel, nebo mu rytíři, zemani a panoši holdovali svými zbraněmi a přitom opět volali „Lulu!“ Tato ceremonie se mohla až třikrát opakovat podle velikosti zásluhy.¹¹⁸ Nejvyšší příspěvky později našly své místo i ve schlaraffických novinách. A zvláště zasloužilí rytíři se mohli dočkat vyznamenání nejrůznějšími řády, jejichž udělování se ale na běžných schůzích neodehrávala. Veřejně projevovaným uznáním podporovali schlaraffici rytíře své říše k dalšímu psaní či veršování a vůbec tvůrčí činnosti.

K rytířským radovánkám patřily i souboje, které ale neměly celkem nic společného s turnaji v časech skutečných středověkých a raně novověkých rytířů. Vyzvat mohl kterýkoliv rytíř jiného rytíře a ten nemohl odmítnout bez pokuty a jistě také bez ostudy. Nepřijetí výzvy na souboj se pokládalo za prominutelné, jen když vyzval člen nižšího stavu rytíře a tomu se zrovna nechtělo. Rytíř rytíře ale oslyšet nesměl. Vyzvaný si musel vybrat mezi duelem duševním a materiálním. Duševní souboj se odkládal a oba zúčastnění v jeho rámci museli do dvou týdnů odhození rukavice přednést příspěvek na zvolené téma. O lepším projevu pak rozhodoval *oberschlaraffe*. V případě materiálního souboje nebyl odklad možný a šenk okamžitě přistavil stůl před trůn. Na něj postavil tři piva, a kdo je z obou duelantů dříve vypil, zvítězil. Poražený navíc musel kromě porážky snést i zaplacení vypitého moku. Po obou druhích soubojů následovalo okamžité veřejné sbratření protivníků často prostřednictvím přípitku.¹¹⁹

Další přípitky a společné zpívání písní složených speciálně pro schlaraffická setkávání provázely i zbytek sezení. Pokud se týče rituálních přípitků, i zde lze

---

¹¹⁷TAMTÉŽ, s. 28.

¹¹⁸ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale 1593. Spiegel*, b. m., b. d. (1893), s. 40 - 41.

¹¹⁹ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 23 - 25.

najít, jako ostatně u většiny ceremonií používaných Schlaraffií, jistou inspiraci v dobách skutečných rytířů. Na přípitky při různých příležitostech existovaly různé, většinou velké poháry podobné raně novověkým turnajovým pohárům. Zpočátku jich bylo celkem sedm, ale tento počet se postupně zredukoval na dva.¹²⁰ Ke každému poháru se vázal i speciální přípitek. Při pasování rytířů připíjel novopečený rytíř z poháru *Aha* výkřikem „*Aha*,“ během debat koloval pohár *Oho* se stejnojmenným přípitkem, při zvláštních příležitostech to býval *Uhu*, při potvrzování bratrství mezi jakýmikoli dvěma schlaraffiky sloužil humpen *Dudu*, ke stejnému účelu pouze mezi příslušníky rytířského stavu se užívalo poháru *Ehe* a mezi nižšími stavy *Fuchs*. Nejběžnější byl potom pohár *Lulu*, ze kterého pili všichni při všech příležitostech a připíjeli si opět stejnojmenným přípitkem. Přibližně od 20. let 20. století se používaly jen *Aha*, kterému zůstala funkce stvrzování přechodového rituálu změny stavu na rytířský, a *Ehe*. U druhého poháru došlo ale ke změně a převzal funkci *Lulu* – stal se tedy všeobecně a běžně používaným. Změnil se i přípitek a tak k poháru *Ehe* patřil výkřik „*Lulu*.“ Poněkud komplikované přípitky měly podobně jako v minulosti sloužit hlavně k utužení přátelství a dobrých vztahů mezi jednotlivými členy spolku a měly také fungovat coby jedna z mnoha drobností, které pomáhaly určovat postavení jednotlivých rytířů ve Schlaraffii. Jednotlivci se tak cítili být součástí spolku a mohli mít v lidském životě tolik potřebnou jistotu, že někam patří, a v případě nouze nebudou sami.¹²¹

Schůze schlaraffické říše končivala zpravidla v pozdních nočních nebo brzkých ranních hodinách na přímý pokyn *oberschlaraffeho*, jenž ji ukončoval podobnými slovy, kterými ji zahájil, a to větou: „Pokládáme schůzi za ukončenou.“ Rytíři znavení po náročném zasedání před odchodem ještě zazpívali jednu z písní určených k jejímu uzavření a rozešli se do svých domovů.¹²² Po většině schůzí odcházeli značně ovíněni a tak se nelze divit, že si na ně občas někdo stěžoval,

---

¹²⁰ TAMTÉŽ, s. 38 - 39; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 55, Prag b. d. (1914), s. 38 - 39; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 61, Wien b. d. (1920), s. 38 - 39; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 65, Leipzig b. d. (1924), s. 34 - 36.; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 71, Leipzig b. d. (1930), s. 29 - 30; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 74, Prag b. d. (1933), s. 30 - 31; *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 79, Prag b. d. (1938), s. 27 - 28.

¹²¹ Pro srovnání Václav BŮŽEK, *Přípitek ve společnosti raného novověku*, in: Martin NODL – Daniela TINKOVÁ, *Antropologické přístupy v historickém bádání*, Praha 2007, s. 189 - 213.

¹²² *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 50. *Schlaraffenspiegel*, s. 35.

když rušili noční klid.

Podobně, pouze trochu slavnostněji a ještě živelněji probíhaly i první schůze v měsíci (*Schlaraffiade*), kde se kromě obvyklých příspěvků řešily i organizační záležitosti říše. Při první schůzi přišli všichni v plné zbroji, se zbraněmi a se všemi řády a vyznamenáními, které kdy obdrželi. Úředníci museli přinést i své odznaky hodností.¹²³ Odznaky většiny hodností se věšely na krk na zdobený řetěz a největší z nich vlastnil samozřejmě *oberschlaraffe*. Pro všechny tři přitom existoval pouze jeden a tak se o něj museli podělit. Proto jej měl na krku vždy jen právě úřadující předseda. Podle usnesení koncilu v Innsbrucku z roku 1929 se všechny symboly hodností sjednotily v celém světě a proto všichni *oberschlaraffové* nosili na krku kovovou medaili kruhového tvaru o průměru přibližně jedenácti centimetrů, na které byl plasticky zpracován výjev sovy sedící na rozevřené knize, v níž leží meč a na stránkách knihy stálo schlaraffické heslo „*In arte voluptas*.“ Symboly ostatních úředníků měly průměr o dva centimetry menší a taktéž kruhový tvar. Kancléře označovala medaile se stočeným pergamenem s pečetí a několika pery, maršála gong s palicí a junkermeistera ruka s důtkami. Poslední dva hodnostáře z osmi důležitějších zkrášlily odznaky se zobrazením žezla s Uhu na konci v případě ceremoniáře a strážce pokladu míval na krku zavěšenou medaili s výjevem okované truhlice a okolo poházených mincí.¹²⁴

Kromě běžných, výše popsanych ceremonií pro běžné schůze existovala ve Schlaraffii ještě celá řada slavnostnějších setkání. Nejdůležitějšími se staly jednak založení říše, tedy její změna z kolonie na říši (*Sanktionsfeyer*) a pak také oslavy výročí založení (*Stiftungsfest*). Taková slavnostní zasedání se ale nekonala každým rokem, protože třeba výročí založení říše se slavilo většinou jen po pěti a více letech. K mnohem běžnějším a každoročním slavnostem patřily oslavy Vánoc pod stromem Uhu (*Uhubaum*), společný silvestrovský večer, anebo nepravidelně pořádaný večer pro rodiny rytířů (*Burgfrauenfest*). Tehdy si směli schlaraffici pozvat své manželky a děti a ukázat jim, co vlastně dělají ve Schlaraffii a proč se vracívají nad ránem tak společensky unavení. Pochopitelně se snažili ukázat spolek v co nejlepším světle a tak upustili od některých ceremonií, aby svým rodinám příliš nezamotávali hlavu.

---

¹²³ ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 35.

¹²⁴ Der Schlaraffia Zeyttungen 626, 1. Windmondes a. U. 70 (=1. 11. 1929), s. 1475.

Se všemi běžnými ceremoniiemi se ale můžeme setkat rozdílně od večeru pro dámy v případě zakládání říše nebo jejího jubilea. Sem se sjížděli poslové z mnoha dalších říší a ti s sebou také přivázeli své ženy, které se později schůze zúčastnily. Ženám byl jinak na schůze vstup přísně zakázán a povolen pouze ve zcela výjimečných případech. Třeba při oslavě kulatých narozenin člena Schlaraffie směla jeho rodina překročit práh hradu a předat mu dar. Brzy ale musela zase odejít.¹²⁵

Zvláště významné schůze se slavily zvláště velkolepě a potom rytíři na finance příliš nehleděli. Například za oslavu padesátého výročí od založení Schlaraffie Oppavie v roce 1936 neváhali opavští rytíři utratit 4701 korun a 35 haléřů a za ně si pronajmout celý sál i s příslušenstvím a výzdobou, kam se vešla všechna poselstva jiných říší.¹²⁶ Podobnou částku si v té době vydělával lépe placený univerzitní profesor celý měsíc.¹²⁷

K mimořádným schůzím patřila i zasedání, kdy některý ze zasloužilých členů obdržel řád nebo alespoň vyznamenání. Odznakům a vyznamenáním přitom nelze přikládat takovou váhu jako řádům, protože jich vydávaly Schlaraffie velké množství nejrůznějších tvarů a barev a často se právě s řády pletou.¹²⁸ Odznaky přitom vznikaly i jako suvenýry pro schlaraffické cestovatele a hosty anebo v upomínku na některou z památných jubilejních schůzí říší i rytířů.¹²⁹ Nejdůležitější ze všech řádů udělovala Praga ostatním říším a za ně jej vždy nosival úřadující *oberschlaraffe*. Řád se jmenoval Aha (*Aha – Orden*) a tvořila hlava výra na červené stuze nošená kolem krku. Každá další říše potom vytvářela vlastní řády. Společný měly všechny Schlaraffie ještě řád pro dlouholeté členy (*Ursippeorden*). Tento řád si zasloužili všichni rytíři, kteří docházeli na schůze jedné říše pravidelně pět let bez přerušení a zároveň dosáhli sedmdesáti let věku. Mladší členové mohli *Ursippeorden* dostat také, ale museli navštěvovat setkání

---

¹²⁵ Pro popis jedné z oslav blíže Kateřina HLAVNIČKOVÁ, *Schlaraffia Budovica 1882 – 1917* (BP), České Budějovice 2009, s. 30 – 31.

¹²⁶ SOKA Opava, Schlaraffia Opava, inv. č. IICa76.

¹²⁷ Zdeněk KÁRNÍK, *České země v éře první republiky* (1918 – 1938) III. *O přežití a o život*, Praha 2002, s. 40.

¹²⁸ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale. Ceremoniale* (1893), s. 41.

¹²⁹ Schlaraffických odznaků se zachovalo tak veliké množství, že nemají pro sběratele přílišnou hodnotu. Podle sběratele Františka Holuba se mezi nimi dokonce rozšířilo rčení „To nesbírej, to je Schlaraffie,“ tj. to nemá žádnou cenu.

celých dvacet pět let. Řád se opět nosil na stužce kolem krku a představoval jej stříbrný vavřínový věnec s Uhu uprostřed. Sova přitom ve svých pařátech držela stužku se jménem rytíře a číslem 70 nebo 25, podle toho, jakým způsobem se k vyznamenání dostal.¹³⁰ Ke každému řádu dostal vyznamenaný také slavnostní listinu s potvrzením.¹³¹

Třetí skupinu, která by se dala zařadit mezi předchozí dvě, tvořily ceremonie speciální a běžně nepoužívané, které se ale zařazovaly do běžných schůzí. Ty provázely mnohé z důležitých okamžiků pro život spolku. Řadilo se sem třeba slavnostní přijímání nových členů. Nový člen přišel do hradu před trůn v doprovodu *junkermeistera*, rytíře, který jej přivedl a zaručil se za něj, a zemanů a panošů. Tam mu *oberschlaraffe* slavnostně jmenoval panošem. Trochu slavnostněji vítali *schlaraffici* rytíře, který se do nové říše přistěhoval odjinud.

Volební shromáždění k rozdělení množství úřadů mezi rytíře se odehrávala zpravidla jednou nebo dvakrát ročně. Hlavní volba do většiny funkcí se konala každoročně na první schůzi v lednu a případná doplňovací ještě v prvním týdnu v říjnu. Druhé volby ale vyhlášovaly jen říše, ve kterých bylo nutné vyměnit nebo doplnit úředníky. Každý z rytířů musel vyplnit hlasovací lístek a zaznamenat na něj, koho ze svých kolegů by si přál vidět ve kterém úřadě. Po sečtení hlasů a vyhlášení výsledků přebírali vybraní rytíři okamžitě své úřady a neměli je odmítat.¹³²

Nově zvolený *oberschlaraffe* skládal přísahu božstvu Uhu, ale i Oho a Aha na ceremoniářovo žezlo, na jehož konci býval výr vypodoben. Sliboval věnost Schlaraffii a jejím rytířům.¹³³ Následovala další přísaha na platné *schlaraffické* zrcadlo nejen při Uhu, Oho a Aha, ale i při „slunci, měsíci a hvězdách,“ že bude dodržovat *schlaraffické* pořádky a pravidla.¹³⁴ Poté mu popřál mnoho zdaru odstupující *oberschlaraffe* a nový se ujal úřadování. Ostatní úředníci přísahali také na žezlo Uhu i zrcadlo, ale nepronášeli přitom delší formule, pouze uvedli, že

---

¹³⁰ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale. Ceremoniale* (1893), s. 40 - 41

¹³¹ Dále např. SOKA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 6; SOKA Nový Jičín, Německý spolek Schlaraffia, Nový Jičín (nezpracovaný fond).

¹³² *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 20 – 21; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 12.

¹³³ R. D. ZWILLING, *Schlaraffia*.

¹³⁴ TAMTÉŽ.

přisahají.¹³⁵

Nejdůležitější slavnostní ceremonií v životech jednotlivých schlaraffiků se ale stalo jejich pasování na rytíře, které stvrdilo jejich příslušnost ke spolku. Podobně jako další ceremonie vycházela i tato slavnost z dávných dob, nebo spíše z toho, jak si středověké pasování na rytíře představovali zakladatelé Schlaraffie. Všichni museli přijít náležitě vystrojení se všemi svými vyznamenáními a odznaky úřadů. Samotnému obřadu předcházela slavnostní příchod všech členů do sálu v přesně daném pořadí.¹³⁶ Přesně dopředu dáno bylo i to, kam se všichni postaví či posadí.¹³⁷ Poté se úřadující *oberschlaraffe* otázal *junkermeistera*, jestli jsou jeho svěřenci připraveni vstoupit do stavu rytířského a zeptal se i každého povyšovaného zemana zvlášť.¹³⁸ Noví rytíři pak přísahali při svaté schlaraffické trojici Uhu, Oho a Aha ctít slad a chmel, a že se stanou dobrými členy spolku.¹³⁹ Jeden po druhém potom poklekli a *oberschlaraffe* je trojím poklepaním *oberschlaraffského* meče na ramena ve jménu Uhu, Oho a Aha pasoval rytíři. Nový rytíř pak dostal od zbývajících dvou *oberschlaraffů* novou helmu, tedy čepičku a rytířskou šerpu a zařadil se mezi rytířstvo. Zároveň bylo oznámeno, jaké jméno si dotyčný zvolil.¹⁴⁰ V průběhu zbytku schůze měla přijít ještě děkovná řeč nového rytíře.¹⁴¹ Pasování na rytíře potvrzovalo přináležitost jedince ke skupině. Jednalo se vlastně o přechod dvojnásobný – nešlo jen o změnu stavu v rámci spolku a o společenský vzestup daného schlaraffika, ale i o začlenění „obyčejného“ člověka z vnějšího světa do neobyčejného společenství. Význam pasování potvrzují i slova rytíře a teplického básníka *Esprita*: „(...) Proto ze slavného pasování / vychází také vážná povinnost. / Rytíř nesmí nikdy / zapomenout, co mu ten okamžik říká. / Cítí, že mluví k němu: / Buď celý schlaraffikem, jinak nebudeš vůbec nikým. /

---

¹³⁵ ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 16.

¹³⁶ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 15 - 16; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 16 – 17.

¹³⁷ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 16; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 17 – 18.

¹³⁸ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 16 - 17; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 19.

¹³⁹ ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Cermoniale*, s. 20.

¹⁴⁰ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 19; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 20.

¹⁴¹ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 20; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 21.

Musíš teď celým svým životem / dát pasování smysl. (...)“¹⁴²

Kromě veselých a živelných slavností vítajících členy ve společnosti Uhu se ale občas musela nutně odehrávat mnohem smutnější zasedání na počest zemřelých schlaraffiků. Ti podle spolkové pověsti odcházeli do nebe, kde se scházeli v hradu Ahalle s ostatními schlaraffickými hrdiny a zde pokračovali ve veselení zcela podle vzoru mýtické germánské Valhaly. Ostatní rytíři tedy neměli truchlit, protože věděli, že se v Ahalle stejně jednou sejdou všichni. Smuteční schůze (*Ahallafeyer*) měla představovat hlavně vzpomínku na zemřelé schlaraffiky v jejich nejlepších letech.¹⁴³ V hradech se na jejich počest někdy stavěly dočasné pomníky s portrétem zesnulého, ke kterým pokládali květiny, jak dokládají fotografie Schlaraffie Prostany.¹⁴⁴

4. 4. SCHLARAFFICKÁ LATINA A KALENDÁŘ

K dalším zvláštnostem Schlaraffie, bez které by se schůze neobešly, patřila i rytířská mluva, tzv. schlaraffická latina (*Schlaraffenlatein*).¹⁴⁵ Nešlo nikdy o zcela novou řeč, jen o němčinu vylepšenou výrazy ze staré němčiny a novotvary vymyšlené k pobavení. Někdy si řeč dokonce příkrášlili skutečnou latinou ve snaze přiblížit se co nejvíce době rytířské. Rytíři se snažili mluvit i psát, aby jejich projev působil co nejvíce archaickým dojmem. Skutečný jazyk starých písemností předešlých staletí si ale neosvojili. Některé jejich významnější písemnosti, například zakládací listiny a potvrzení o obdržení řádů, se díky této snaze vyznačují neobvyklou šroubovaností výrazů. V běžné komunikaci i jednotlivých říší mezi sebou a v *Der Schlaraffia Zeyttung* užívali přitom běžnou němčinu ozvláštněnou pouze specifickými schlaraffickými výrazy. Svůj psaný projev rytíři dále příkrášlovali neobyčejným pravopisem inspirovaným též starou němčinou. Například téměř všechna „měkká i“ vyměnili za tvrdá. Proto mají ypsilon v názvu i noviny *Der Schlaraffia Zeyttung*, ačkoli se noviny píšou správně německy *Zeitung* a měly by mít člen *die*.

---

¹⁴² Ernst CANTOR, *Schlaraffisches und Anderes*, Teplitz – Schönau, 1932, s. 57; překlad autorka, v originále: „*Drum aus der frohen Ritterschlage / Ergibt sich eine ernste Pflicht, / Der Ritter soll an keinem Tage / Vergessen, was die Stunde spricht. / Er fühle, daß sie zu ihm sage: / Sei ganz Schlaraff, sonst bist du dus nicht, / Du musst nun durch dein ganzes Leben / Dem Ritterschlage Inhalt eben.*“

¹⁴³ *Chronik II*, s. 81 – 83.

¹⁴⁴ SOKA Prostějov, Spolek Schlaraffia Prostějov (nezpracovaný fond).

¹⁴⁵ *Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Das Ceremoniale*, s. 46 – 47.

Kromě názvů jednotlivých úřadů, běžně používaných a hlavně konzumovaných předmětů a členů domácností jednotlivých schlaraffiků existovaly i novotvary pro modernější zařízení. Stará němčina by si totiž zcela jistě neporadila například s motocyklem nebo autobusem, které už schlaraffici běžně používali anebo se s nimi minimálně potkávali. Aby ale nezatahovali do schlaraffické hry moderní svět, nazývali je benzinovým oslem (*Benzinesel*) a benzinovým slonem (*Benzinelefant*). Zato skutečně ze staré němčiny přešly do mluvy rytířů názvy měsíců v roce a vůbec jména ročních období. Ta uznávali členové Schlaraffie vlastně jen dvě, léto (*Sommerung*) a zimu (*Winterung*). Léto začínalo 1. května a trvalo až do 30. září a zima tvořila druhou polovinu roku. Schlaraffický rok (*Jahrung*) tvořilo stejně jako rok všech okolo dvanáct měsíců, jen rok nezačínal v lednu, ale na začátku zimy, v říjnu. To proto, že právě v říjnu 1859 došlo k založení Schlaraffie. Schlaraffický rok tedy začínal říjnem (*Lethemond*), pokračoval listopadem (*Windmond*) a prosincem (*Christmond*). Ten označovali podle staroněmecké tradice podle Vánoc a tedy i narození Krista, ačkoli mezi členy spolku nebývali zdaleka jen křesťané, o náboženství se nesmělo mluvit a i naproti tomu, že měla Schlaraffia vlastní božstvo - Uhu. Dalo by se tedy spíše očekávat, že bude poslední měsíc v běžném roce nazván *Uhumond*, ale názvy měsíců přejali pravděpodobně již první schlaraffici a Uhu získal své božské postavení až později. Označení prosince tedy zůstalo *Christmond* a členové Schlaraffie si toto jméno vynahrazovali alespoň vánočním setkáním pod stromem patřícím Uhu (*Uhubaum*). Po lednu (*Eismond*) následovaly měsíce únor (*Hornung*), březen (*Lenzmond*) a duben *Ostermond*, pojmenovaný opět podle křesťanského svátku, Velikonoc (*Ostern*), které ale rytíři neslavili. Květen (*Wonnenmond*), červen (*Brachmond*), červenec (*Heumond*) a září (*Herbstmond*) schlaraffický rok uzavíraly.¹⁴⁶

Už od počátků používali rytíři také svůj vlastní kalendář. Ten se změnil až téměř po čtyřiceti letech používání. Nejprve se užíval způsob datování velice jednoduchý – pouze se od roku odečetlo tři sta let, aby se schlaraffici lépe cítili při čtení listin a přiblížili se alespoň tímto způsobem době svých ideálů, rytířů bez bázně a hany. Podle tohoto datování byla Schlaraffie založena 10. října 1559. Na koncilu ve Vídni v roce 1898 se ale zástupci schlaraffických říší domluvili na

---

¹⁴⁶TAMTÉŽ, s. 47.

vytvoření zcela nového způsobu datování. Podle něj začíná schlaraffický letopočet až založením spolku a proto byl rok 1859 vyhlášen rokem nula a od následujícího roku se začal letopočet počítat znovu od jedničky.¹⁴⁷ Tato nová éra dostala jméno po sově Uhu, a proto se rok téměř vždy uváděl jako zkratka a. U., popř. A. U. Kvůli posunutému začátku roku oproti běžnému kalendáři se schlaraffický rok označoval většinou dvěma letopočty. Třeba rok výra (*anno Uhui*, zkráceně a. U.) 40 – 41 označoval schlaraffický rok, který začal 1. října 1901 a skončil 30. září 1902. Jednotlivá data v průběhu roku se ovšem zapisovala s pouze jedním letopočtem. Oficiálně existovaly tedy dva způsoby datování, které se ale nepoužívaly ve stejnou dobu, pokud pomineme krátké přechodné období po zavedení počítání podle Uhu, než si všichni zvykli. V českobudějovické říši Budovicia ale existoval ještě třetí, neoficiální způsob, kdy zcela v protikladu k prvnímu způsobu datování zdejší rytíři staletí neodečítali, ale přičítali. A protože nebyli zřejmě žádní troškaři, přičítali celých tisíc let. Tento způsob je ale ojedinělý i v případě Českých Budějovic a na zápisu jej použil pouze rytíř *Bruno der Stänkerer von Zwetschkenfels* (Bruno Rýpavější ze Švestkové skály, neboli pozdější poslední německý starosta Českých Budějovic Josef Taschek). Ten zde uvádí rok 2883, místo obvyklého schlaraffického 1583.¹⁴⁸

V souvislosti se schlaraffickou latinou je na místě zmínit i schlaraffické pozdravy, protože ani tak obyčejná formulka neunikla překladu do jazyka rytířů. Celkem měli rytíři na výběr ze tří pozdravů. Nejčastěji používali slovíčko Lulu, které sloužilo kromě univerzálního pozdravu schlaraffiků i ke zvolání slávy nebo k přípitku.¹⁴⁹ Často se používalo jako poslední věta v dopise, kdy si zástupci jednotlivých říší zcela běžně navzájem přáli „Lulu vám všem!“ V dopisech se užíval téměř vždy i druhý z možných pozdravů a nahrazoval zde často oslovení adresáta. Většina rytířských dopisů tak začíná záhadnou zkratkou *R. G. u. H. z.*, což znamená Rytířský pozdrav a rukydání předem (*Ritterlichen Gruss und Handschlag zuvor*). A poslední schlaraffické slůvkou používané jako pozdrav ale

---

¹⁴⁷A. TICHÝ, *Hohenelba*, s. 268.

¹⁴⁸SOKA České Budějovice, Josef Taschek, inv. č. 14 sign. IV/4 – Schlaraffia, fol. 8; Zápis pochází z roku 1883 a druhý způsob datování nemohl být použit, protože ještě neexistoval – pozn. aut.

¹⁴⁹*Schlaraffen - Spiegel und Cermoniale a. U. 50. Schlaraffenspiegel*, s. 40; ULRICH VON HUTTEN, *Schlaraffen-Ceremoniale*, s. 30.

nejméně zní Ehe. Nejčastěji sloužilo místo přípitku nebo nahrazovalo přání „Ať žije!“

4. 5. SCHLARAFFICKÁ HERALDIKA

Značnou roli ve Schlaraffii hrála heraldika v podobě znaků všeho druhu a říšských barev. Zcela podle vzoru středověkých rytířů, ke kterým se členové spolku tak rádi přirovnávali, musel kromě jednotlivých říší obdržet i každý ze schlaraffických rytířů svůj rodový znak. A to i v případě, že se jednalo o skutečného šlechtice a dotyčný tedy erb již měl. Znak zpravidla vyjadřoval jeho spolkové jméno a většinou se alespoň na první pohled příliš nelišil od skutečných znaků opravdových šlechtických rodů. I zde platila stejná pravidla heraldiky a znaky samotné proto podléhaly přísné kontrole ze strany herolda a hlavně říšského *adelsmarschala*. Ten měl tuto činnost na starosti ostatně již z titulu své funkce, a proto do podoby jednotlivých znaků zasahoval, aby nedocházelo k porušování heraldických pravidel v příliš velikém množství. Někdy erby novým rytířům své říše i přímo vymýšlel. Kromě dohlížení na samotný vznik znaku musel hlídat i podobu znaku, aby nevznikla replika již existujícího znaku jiného rytíře. Nemělo se tedy přihodit, že by se dva schlaraffici, byť z druhého konce světa pyšnili stejným erbem. I z tohoto důvodu měly být všechny znaky shromažďovány v Praze a zde je pověření rytíři kontrolovali. Nelze ale dohledat, jestli během prvních osmdesáti let existence spolku k přidělení jednoho znaku dvěma či více rytířům nedošlo, protože vyobrazení rytířských znaků se v českých archivech mnoho nedochovalo. Ze stejného důvodu ani většinu schlaraffických erbů patřících přímo rytířům ve sledovaných říších neznáme.

Kromě členů místní Schlaraffie pověřených dozorem nad vznikem erbů mohli hledat noví rytíři inspiraci ke vzniku svého znaku i v *Der Schlaraffia Zeyttung*. Zde vyšel kupříkladu trojdílný článek rytíře *Alkuina* (umělecký malíř Carl Schreiber) ze Schlaraffie Lipsie o základních pravidlech heraldiky, aby nevznikaly heraldické nesmysly a neporušovala se pravidla.¹⁵⁰ Přesto k porušování platných

---

¹⁵⁰ ALKUIN, *Die schlaraffische Heraldik*, Die Schlaraffen Zeyttung 579, 16. Christmond a. U. 66 (=16. 12. 1925), s. 361 – 362; TÝŽ, *Die schlaraffische Heraldik*, Die Schlaraffen Zeyttung 580, 2. Eismond a. U. 67 (=2. 1. 1926), s. 385 – 387; TÝŽ, *Die schlaraffische Heraldik*, Die

zásad docházelo a to nejčastěji přílišnou detailností zobrazovaných figur, nebo zaváděním figur jen velmi stěží popsatečných. Znaky tedy někdy nelze blasonovat bez nutnosti jejich vyobrazení. Tohoto nedostatku si ale všímali i někteří schlaraffici s pravidly heraldiky obeznámení a kritizovali ho. Jedním z nich byl i rytíř *Adverbio – Nösen* z nám neznámé říše, který dokonce spočítal, že jen z říšských znaků neodpovídalo v roce 1930 pravidlům padesát osm z celkového počtu dvou set čtyřiceti erbů.¹⁵¹ To znamená, že čtvrtina znaků říší byla heraldicky nesprávná a v případě rytířů to bývalo ještě horší. Jedním z velice těžko popsatečných znaků se honosil i rytíř *Nimrod der Heldentenor* z Iglavie v Jihlavě (Nimrod Hrdinný tenor, kavárník Rudolf Simader).¹⁵² Jeho znak tvořil gotický štít čtverceny nití a prutem s čestným štítkem. Na něm nese sova v póze typické spíše pro orla pod mohutným knírem v zobáku znak Prahy, ke kterému se dostaneme později. Sova nese dále v levé noze meč a v pravé žezlo končící hlavou v trojcípé čepici s rolničkami. Na nitě se nachází nápis *RITTER NIMROD* a na prutu *der Heldentenor*. V první čtvrti sedí na schodu šašek s pohárem ve své pravé ruce, přičemž levou objímá vedle něj sedící sovu. Ve druhé čtvrti odkazuje na umění loutna opřená o svazek not, krabici s nápisem *Tschinkel* a tři koule. Ve třetí čtvrti ukazuje pravá ruka kapesní hodinky s řetízkem a čtvrtá čtvrť je ze všech nejsložitější. Zde v popředí zajíc s obvázanými předními packami kulhá o berličce a se značně našťvaným výrazem pozoruje lovce v pozadí. Ten po něm střílí a kule z pušky přelétává přes prut až do třetí čtvrti. Za myslivcem přitom sedí druhý zajíc a směje se mu. Barvy ale neznáme.

Podobnými znaky se ale nechlubili jen rytíři, ale i celé říše. V jejich případě se zachovala zobrazení a někdy i popisy všech oficiálně používaných erbů s výjimkou tří. Těmi se jednotlivé Schlaraffie reprezentovaly před ostatními a proto je i častěji používaly a tím pádem se znaky i mnohem více zobrazovaly. Základem všech těchto znaků se stal znak Prahy, který nově vzniklé pobočky jako součást svého erbu převzít musely. Ten se ale častým používáním poněkud pozměňoval a téměř každá Schlaraffie si jej při převzetí do svého vlastního znaku

---

Schlaraffen Zeyttung 582, 1. Hornung a. U. 67 (=1. 2. 1926), s. 423 – 424.

¹⁵¹ „Für den Kenner der Heraldik,“ Der Schlaraffia Zeyttungen 632, 16. Hornung a. U. 71 (=16. 2. 1930), s. 1604.

¹⁵² SOkA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 33; kresba znaku se nachází i v obrazových přílohách práce na s. 112 – pozn. aut.

trochu přizpůsobila. Měnil se hlavně štít. Nejčastěji se ale používal gotický nebo kolčí s otvorem vlevo a dole zahrocený. Štít býval dělený a způsob dělení se opět lišil a tak můžeme na znacích, které jej převzaly potkat všechny čtyři základní druhy dělení. Sama pražská Schlaraffia používala ale dělení šikmo. Obsah polí se už dále neproměňoval, docházelo zde pouze k drobným úpravám figur z vůle zhotovitele. V pravé polovině se nacházela hlava v trojcípé čepici někdy s rolničkami na zlatém poli a v levé polovině pohár s vysokou nohou na modrém poli. Pražský znak zaujímal většinou na znacích ostatních Schlaraffií čestné místo na srdečním štítu.

Kromě znaku Prahy přebíraly do svých erbů jednotlivé Schlaraffie nepovinně i jiné znaky. Většinou adoptovaly část znaku města, ve kterém sídlily, nebo alespoň jeho část či jednu figuru. Například zmíněná jihlavská Iglavia převzala z městského znaku ježka. Na čtvrceném gotickém štítu se přirozeně nacházel na srdečním kolčím¹⁵³ štítu znak Prahy. Ježek se objevuje v pravém horním poli, v levém je zachycena horní polovina přírodou obdařené ženy ve šněrovačce a se šátkem na hlavě. V pravém dolním poli stojí hrad s cimbuřím a s věží na kopci a vlevo se objevuje opět ježek. Ježka později převzala i znojemská Schlaraffia Thayana, kterou založila právě Iglavia. Znak nebo část znaku města potom přežaly i Budovicia v Českých Budějovicích, Reichenberga v Liberci, Pilsenia v Plzni, Egra v Chebu, ostravská Ostravia a další.

Většina sledovaných spolků ale převzala pouze znak Prahy a zbytek si vytvořila nebo nechala vytvořit zcela nový. Někdy tak vznikaly i zcela nové heraldické figury, které předtím patrně nebyly nikde použity. Ne všechny bývaly tak složité jako výše zmíněná figura myslivce střílejícího na obvázaného zajíce. Ve znaku Budovicie a českokrumlovské Krummavie dvě stisknuté ruce ukazují na přátelství, které spolek propagoval. Ve Schlaraffii Maria Aquensis ukazuje odměrka se slámkou na léčivou vodu v Mariánských Lázních a na znaku prostějovské Prostany leží jelito. Ve vymýšlení nových figur ale nemůžeme hledat schlaraffické specifikum, protože se jedná o dobu, kdy přeci jen docházelo k nobilitaci mnohých průmyslníků a do znaků se dostávaly i podivnější figury.

---

¹⁵³ Podle heraldických pravidel by měly být štít i štítky stejné, zde se tato zásada ale porušila – pozn. aut.

Oblíbenou figurou se stala sova, tedy spíše Uhu. Zobrazována bývala v nejrůznějších podobách a pózách. Vypíná se tedy na znacích v poloze typické v heraldice pro orla a na znacích mnoha říší se nachází Uhu v letu či Uhu sedící. To ale nebylo některým heraldikům dost a tak můžeme potkat i sovu ve škopku ve znaku Schlaraffie Maria Aquensis nebo Uhu řítícího se šusem ze svahu na lyžích, až mu šála vlaje. Asi nepřekvapí, že se jedná o znak Hohenelby, tedy spolku v krkonošském Vrchlabí. Složitějších znaků a podivných figur v případě Schlaraffie existuje dokonce asi více, než těch jednodušších. Jedno ze základních pravidel heraldiky, pravidlo schematického vyjádření figury porušují třeba znaky Saazie v Žatci, Porty Bohemiae v Hranicích v Čechách a Ostravie. Ačkoli by se měla figura znázornit pouze zjednodušeně, protože je pouhým symbolem, a neměla by tedy být realisticky či perspektivně vykreslována,¹⁵⁴ dostalo se do části znaku Saazie panorama města včetně mostu přes řeku v popředí a Krušných hor v pozadí. Most přes rozbouřenou řeku nalezneme i ve znaku říše Porta Bohemiae. A ve znaku Ostravie je zase k vidění průřez doly i s důlními věžemi a s permoníkem v podzemí.

4. 6. HUDBA

Hudba hrála ve spolku velikou roli. Hromadný zpěv schlaraffických písní provázel každé setkání a jednotlivé schůze vždy otevíral, provázel a uzavíral. Zpívali úplně všichni rytíři včetně těch, kteří neuměli jinak než falešně. Pro zvláštní příležitosti, ale i pro běžná zahajování a ukončování schůzí se skládaly speciální schlaraffické písně, které vyhotovovali přímo samotní rytíři. Téměř v každé říši se totiž našel někdo dostatečně nadaný, aby napsal alespoň text a většinou se ne náhodou jednalo o dvorního básníka. A občas některý talentovaný rytíř sepsal i vlastní hudbu. Mezi schlaraffické hudební skladatele patřil např. markýz *Skopitschek der böhmische Mozart* (Škopíček, český Mozart, kapelník Jaroslav Jungmann) ze Schlaraffie Budovicie v Českých Budějovicích. Nejoblíbenějším a nejslavnějším skladatelem ze spolku byl ale olomoucký *Quell der Gamälzte, Lord of Schobolin and Nedweis* (Pivo Sladovaný, lord ze Slavonína

---

¹⁵⁴ Zdeněk M. ZENGER, *Heraldika*, Praha 1985, s. 18.

a Nedvězí, sladovník Viktor Hamburger).¹⁵⁵ Někdy se ale k novému textu přidala jednoduše stará melodie buď inspirovaná jinými, neschlaraffickými autory nebo jimi přímo napsaná a bez úprav převzatá. V takovém případě ale ani původní autor nebyl zapomenut a nikdo jej nezapíral. V některých případech se dokonce stal pro své skladby i členem spolku, byť o jeho existenci neměl ani potuchy či již dávno nežil. Členem Schlaraffie bez vlastního přičinění se tak stal i Wolfgang Amadeus Mozart, ač byl v době založení spolku už téměř sedmdesát let po smrti. Přesto jej mnohé říše uznaly za čestného člena pod jménem rytíř *Don Juan*. Podobně se stali schlaraffiky, aniž by to tušili, i rytíř *Torquato de Rapsode* (Ferenc Liszt) a rytíř *Parsival* (Richard Wagner).

Příkladem staré melodie a zcela nového textu může být i otextovaný valčík Na krásném modrém Dunaji Johanna Strausse, ke kterému si mohli schlaraffici broukat slova rytíře *Ilsana* (Vinzenz Oskar Ludwig ze Schlaraffie Castellum Cornoviae v rakouském Korneuburgu):¹⁵⁶

<i>„Mädchen und Buben</i>	Holky a kluci,
<i>räumen die Stuben</i>	vyklid'te síně,
<i>zur Seite die Bänke</i>	ke straně lavice,
<i>Tische und Schränke!</i>	stoly a skříně!
<i>Bald wird's zu enge</i>	Brzy tu bude plno
<i>der fröhlichen Menge.</i>	rozjuchaného davu.
<i>Es stimmen die Geigen</i>	Ladí housle
<i>Musikanten zum Reigen:</i>	muzikantům do tance:
<i>Fagott und Klarinette</i>	fagot a klarinet
<i>dudldudln um die Wette,</i>	vyhrávají o překot,
<i>auch Bässe schon brummen,</i>	také basa už brumlá,
<i>die Violen sein summen</i>	violy bzučí,
<i>schlagfert'ge Tschinellen</i>	k úderu se chystají činely,
<i>zur Trommel woll'n bellen,</i>	aby doprovodily buben,
<i>Doch Herr Kapellmeister</i>	přeci ale kapelník
<i>hält gebannt noch die Geister...</i>	drží zatím nadšení na uzdě...

¹⁵⁵ *Stammrolle der Schlaraffenreyches des Erdballes Anno Uhui 52 – 53*, Prag b. d. (1912), s. 110.

¹⁵⁶ *Der Schlaraffia Zeyttungen*, č. 685, 1. Ostermondes a. U. 75 (=1. 4. 1934), s. 2636; překlad do češtiny autorka.

<p><i>Da gibt er ein Zeichen, das Lärmen muss weichen, ganz still wird's im Saal nun mit einemmal.</i></p> <p>(...)</p> <p><i>So waltzt es dahin und so waltzt es daher, als ob's ganze Leben ein Feiertag wär', sogar in dem Winkel die Garde-Alten, die können's vor Reid schier aus nimmer halten...</i></p> <p><i>„Hergott!“, rufen's, „das geht an ganz sakrisch in d'Fuss', bei jedem Bogenstrich gibt's mir an Riss!“</i></p>	<p>Než dá znamení, hluk musí ustat, v sále všechno ztichne, ale jen na chvílku.</p> <p>Tak se tančí valčík sem a tam, jako kdyby se celý život slavilo. Dokonce i gardedámy v koutě se jen těžko drží v klidu...</p> <p>„Hergot!“, volají, „to jde sakramentsky do nohou, každý dotek podlahy se mnou jen hraje!“</p>
--	---

Písni existovalo veliké množství a ani při nejlepší vůli by je schlaraffici nestihli zazpívat všechny během jediné schůze. Proto si je museli vybírat a kromě skladeb složených místními autory méně známých v ostatních říších vznikaly i oficiální zpěvníky. Z nich čerpali rytíři inspiraci nejraději. Nejznámějším ze zpěvníků se stal sborník skladeb *Derer Schlaraffen Lieder*¹⁵⁷ sestavený zmíněným rytířem *Quellem* a jeho kolegou z Prostějova *Parsifalem mit dem Kochlöffel* (Parsifal s vařečkou, továrník Carl Hamburger).¹⁵⁸ Ten obsahoval dvě stě písní k různým příležitostem a několik výtisků vlastnily snad všechny říše. V každé z nich si ale oblíbili jiné skladby. Například opavští rytíři zpívali podle svého místy zřetelně opotřebovanějšího zpěvníku nejraději jen dvacet z nich. Nejošumější strany zabírají písně *Stiftungsfest – Lied* (Píseň k výročnímu zasedání), *Zur Junker Erhebung* (K povýšení na zemana), *Begrüßet mit fröhlichen*

¹⁵⁷ QUELL DER GAMÄLZTE – PARFISAL MIT DEM KOCHLÖFFEL (edd.), *Derer Schlaraffen Lieder*, b. m., 1595 (=1895).

¹⁵⁸ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes Anno Uhui 1596*, Prag. b. d. (1896), s. 139; případný příbuzenský vztah obou Hamburgerů není jistý – pozn. aut.

Gemüth (Pozdravte s veselou myslí) a *Willkommen, Ihr Ritter in Schlaraffia* (Vítejte, rytíři, ve Schlaraffii).¹⁵⁹

Rozbor samotných melodií ponecháváme ale raději hudebně vzdělanějším schlaraffofilům.

5. SCHLARAFFIČTÍ REKOVÉ

Po shrnutí dějin Schlaraffie a jejího rytířského života přichází na řadu otázka, kdo že vlastně byli ti muži, kteří se scházeli ve hradech po celé Evropě, aby si hráli každý týden na rytíře. Jak probíhal jejich schlaraffický život a jak jej spojovali se svým všedním žitím? Jak asi oni sami vnímali spolek a jak na jejich členství reagovalo jejich okolí? Těmto a podobným otázkám se věnuje následující kapitola.

Již víme, že na počátku existence Schlaraffie stáli převážně lidé spojení s divadlem. V prvních letech existence spolku tedy mezi členy převládali umělci. K nim se postupně přidávali i přátelé umění nejrůznějších povolání. Členem se v podstatě mohl stát kdokoliv ze známých schlaraffiků. Ten musel splnit pouze pár podmínek, mezi nimiž bylo uvedeno například, že to musí být dospělý muž počestného povolání. K účasti na schůzi bylo totiž nutné, aby dotyčného někdo ze členů spolku uvedl a tím se za něj zaručil.¹⁶⁰

Přivést si hosta směl přitom každý rytíř a host se pro svou první návštěvu stával poutníkem (*Pilger*). Přitom byl po celou dobu zapojen do dění. Podobně se zapojovali i třeba z druhého konce světa právě přicestovalí schlaraffici a sžívali se nenásilnou formou s ostatními, pro ně mnohdy neznámými lidmi. Pokud nově příchozí později projevil zájem stát se řádným členem spolku, musel se zúčastnit dalších schůzí a to minimálně třikrát v šesti týdnech za sebou. Následně o přijetí či nepřijetí zkoušené osoby (*Prüfling*) rozhodovali všichni schlaraffici dané říše a to prostřednictvím tajného hlasování za pomoci černých a bílých kuliček (*Kugelung*). Když se pro přijetí vyslovily tři čtvrtiny osazenstva a souhlasila i tajná *oberschlaraffská* rada, mohl se muž stát členem spolku.¹⁶¹ Nevstupoval sem ale rovnou jako rytíř. Schlaraffia zavedla patrně po vzoru vážných rytířských společností tři stavy, ve které se její členové dělili. Nejnižším z nich byl stav

¹⁵⁹ SOKA Opava, Schlaraffia Opava, inv. č. IICa150.

¹⁶⁰ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 12 – 13.

¹⁶¹ TAMTÉŽ.

panošský (*Knappe*). Nově přijatý panoš se ve spolku teprve rozkoukával a jistě neměl tak dokonalý přehled v dění okolo jako ostatní členové, na podivné ceremonie již zvyklí.

Panoš také nedostal již od počátku rytířské jméno a prozatím jej vedli v matrice říše i během zasedání jen jako pořadové číslo, které obdržel. Číslo se přitom přidělovalo podle pořadí, ve kterém panoši přicházeli, a když se pak čísla zbavili, vícekrát se nepoužilo. Číslo nosil dotyčný na své přilbě. Panoš také neměl stejná práva během schůzí jako ostatní, výše postavení *schlaraffici*. Nesměl se zúčastnit důležitých rozhodování a neměl volební právo v případě volby do říšských úřadů. Během schůzí se měl hlavně seznámit co nejpodrobněji se zrcadlem a ceremoniemi, v čemž mu měl pomáhat *junkermeister*.¹⁶² Bystrý panoš ale nezůstával panošem příliš dlouho a poté, co se zúčastnil celkem šesti zasedání v řadě, složil zkoušku ze znalostí předpisů a postoupil o jeden stav výše. Stal se zemanem (*Junker*).¹⁶³ Během slavnostního přechodového rituálu ztratil i své panošské číslo a nyní směl užívat své křestní jméno, zpravidla zkrácené. Mohlo se ale stát, že se potkali dva zemané se stejným křestním jménem. Potom každého jmenovali jinou zdrobnělinou. V Českých Budějovicích se kupříkladu sešli zemané Emil (c. k. nadporučík Emil Schneider) a Emilek (gymnaziální profesor Emil Slunečko).¹⁶⁴ Podobný případ se stal v témže roce i ve Znojmě a zde rozlišovali dva Karly pomocí číslovky. Karl (městský varhaník a učitel klavíru Karl Redlbach) se potom už nemohl poplést s Karlem II. (učitel na reálce Karl Scholz).¹⁶⁵ Podobně v Jihlavě existovali i Rudolf II. (gymnaziální profesor Rudolf Engel) a Rudolf III (ředitel městských elektráren Rudolf Stickner).¹⁶⁶ Třetí způsob rozlišování stejných jmen zvolili v Těšíně, kde se zemaný stali ve stejnou dobu Rudi (c. k. poručík 31. dělostřeleckého regimentu Rudolf Schättner) a *Rudi der Schöne* (čili Krásný Ruda, Rudolf Atzler, c. k. poručík tamtéž).¹⁶⁷ V některých výjimečných případech zase dostal člen rytířské jméno už jako zeman. To se mělo dít, když se během zkoušky dotyčný obzvláště vyznamenal, stávalo se to tedy spíše výjimečně.¹⁶⁸ V Jihlavě se

---

¹⁶² TAMTÉŽ, s. 13.

¹⁶³ TAMTÉŽ, s. 13 - 14.

¹⁶⁴ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 49 – 50*, Prag b. d. (1909), s. 109.

¹⁶⁵ TAMTÉŽ, s. 214.

¹⁶⁶ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 51 - 52*, Prag b. d. (1911), s. 210.

¹⁶⁷ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 50 - 51*, Prag b. d. (1910), s. 333.

¹⁶⁸ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 13 – 14.

v roce 1912 objevuje například jméno zemana *Franz II. der Gaunerschreck* (Franz II. Postrach gaunerů, nadporučík četnictva Franz Bazala)¹⁶⁹ a v Českých Budějovicích *Carl mit der Künstlerader* (Carl s uměleckým talentem, poručík dělostřelectva Carl Weiser).¹⁷⁰

Zeman stále neměl volební právo, ale směl se už zúčastnit hlasování a rozhodovat o přijímání nových členů. Stejně jako panoš i zeman směl přednést příspěvek do diskuse jen se svolením *junkermeistera*.¹⁷¹ Během schůzí nenosil jen helmu jako dříve, ale přidal k ní i šerpu, kterou oblékali i rytíři, tedy příslušníci nejvyššího stavu. Stále se od nich ale odlišoval, protože jeho šerpa měla pouze bílou barvu. Na fotografiích se potom odlišovaly tři stavy i prostřednictvím různých zbraní. Zatímco rytíři směli nosit meč, zemanům náležela pouze dýka a panošům partyzána nebo halapartna.¹⁷² Pokud se zeman zúčastnil dalších šesti zasedání v řadě a splnil zkoušky, při kterých prokázal, že jak ovládá zrcadlo a ceremoniály, tak je již plně nakažen duchem schlaraffictví, stával se rytířem. O změně stavu opět rozhodovala tajná *oberschlaraffská* rada. Pokud měl tedy nový člen spolku štěstí, mohl se stát příslušníkem nejvyššího stavu už během čtyř měsíců. Zpravidla ale musel čekat na své povýšení do stavu rytířského, protože pasování na rytíře se smělo odehrát jen jedenkrát za rok. Pouze v mimořádných případech udělovala Praga výjimku.¹⁷³

Samotné pasování představovalo velikou událost v životě spolku a zpravidla se jej účastnili i hosté z okolních Schlaraffií. Při této události obdržel rytíř také plné rytířské jméno, které zanesl kancléř do matriky, a které už zůstalo neměnné na věky věků. Poté se dalo pouze obohacovat nejrůznějšími tituly. Jména si mohli vybrat noví rytíři zcela sami anebo přijmout nějaké, které jim vymysleli jejich kolegové. Fantazii se přitom meze nekladly a tak se objevovala jména i velice kuriózní. Často přitom narážela na vzhled, povolání nebo vlastnosti svého majitele. Mnoho rytířů dostalo proto jméno *Falstaff* pro svou blahobytnou postavu. V roce 1927 např. mezi nejoblíbenější patřila jména *Goetz*, *Goliath*, *Nimrod*, *Roland* (tak

---

¹⁶⁹ *Stammrolle der Schlaraffenreychen des Erdballes. Anno Uhui 53 - 54*, s. 223.

¹⁷⁰ *Stammrolle der Schlaraffenreychen des Erdballes. Anno Uhui 44 - 45*, Prag b. d. (1904), s. 92.

¹⁷¹ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 13 - 14.

¹⁷² SOKA Prostějov, Spolek Schlaraffia Prostějov.

¹⁷³ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 14 - 15.

se jmenovalo po deseti rytířích), dále *Wolfram* (celkem jedenáctkrát) a nejoblíbenější jméno bylo *Volter*, které se objevilo celkem třináctkrát.¹⁷⁴

Zůstaneme-li ale u sledovaných Schlaraffií, zjistíme, že zdejší rytíři se snažili, aby jména co nejvíce odpovídala svému nositeli a tak vznikaly většinou originály. Ostravský advokát Ernst Mendl se stal známý jako rytíř *Expensio der Unzahlbare* (Drahý Nezaplatitelný), protože asi neměl nejlevnější ceny. Jeden z schlaraffiků v Novém Jičíně, Rudolf Hinner zase dostal jméno *Rubingranat Pazore* nejen podle svého povolání klenotníka a údajně velikých rukou, ale i na počest indického filosofa Rabindranatha Tagoreho.¹⁷⁵ Někdy se ve jméně tedy schovávalo více odkazů, z nichž některé nemusí být patrné na první, ale ani na ten druhý a další pohled. Někteří rytíři přijímali i jména slavných historických postav, takže se mezi nimi objevili *Iwan der Schreckliche* (Ivan Hrozný, prostějovský továrník Emil Husserl)¹⁷⁶ nebo *Berka von Duba und Tollenstein* (Berka z Dubé, varnsdorfský předseda rakousko-uherské bankovní filiálky Rudolf Russ).¹⁷⁷ Ačkoli museli všichni rytíři povinně mluvit německy, u některých jmen nacházeli inspiraci i v jiných jazycích včetně češtiny a místních nářečí. Jen v Ostravě mohl existovat rytíř *Chachar* (majitel cihelny Fritz Glassner)¹⁷⁸ a v Olomouci úřadoval *oberschlaraffe* s hrdým titulem *Discount¹⁷⁹ Speech die Uhugeisel* (Proslov Rukojmí Uhu, notář Richard Mader).¹⁸⁰ Češtinou se inspirovali i rytíři *Páre de Polyglotte* z Opavy (inženýr Heinrich Polaczek)¹⁸¹ a v Olomouci *Swatopluk von Tiefenschluck* (Svatopluk z Hlubokého šluku, hejtman Johann Žemlička).¹⁸² Ale ani cizí jazyky někdy nestačily a tak se mezi ostatními rytíři relativně obyčejných jmen objevili i *1x1 mit die Strümp'an* (1x1 s nataženou punčochou, nadučitel Ignaz Himpan), *Nicht 50 – 40, nein 30* (Ne 50 – 40, ne 30, c. k. nadporučík u

---

¹⁷⁴ HADUBRANDT, *Statistisches zu den Ritternamen*, Die Schlaraffen Zeyttung 593, 3. Eismondes a. U. 68 (=3. 1. 1927), s. 695.

¹⁷⁵ Rudolf Robert HINNER, *Die Schlaraffia in Neutitschein*, in: Das Köhländchen. Die Geschichte und Geschichten einer deutsche Landschaft, Ludwigsburg 1988, s. 57.

¹⁷⁶ *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 42 - 43*, Prag b. d. (1902), s. 120.

¹⁷⁷ *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 47 - 48*, Prag b. d. (1907), s. 259.

¹⁷⁸ *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 52 - 53*, s. 408.

¹⁷⁹ Zde se jedná o slovní hříčku pocházející z angličtiny – count sice znamená hrabě, ale discount je už sleva – pozn. aut.

¹⁸⁰ *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 51 - 52*, s. 104.

¹⁸¹ *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 47 - 48*, s. 178.

¹⁸² *Stammrolle der Schlareffenreych des Erdballes. Anno Uhui 46 - 47*, Prag b. d. (1906), s. 68.

dělostřelectva Josef Zdráhal) v Praze¹⁸³ a v Těšíně *CO₂ der Flaschenweise* (CO₂ Mudrc z lahve, továrník Adolf Fasal).¹⁸⁴ A pro některé rytíře nestačila ani latinka a čísla a tak zapisovali své jméno v notové osnově jako jednu notu nebo rovnou část melodie.¹⁸⁵ Jak ale takové schlaraffiky ostatní oslovovali, není jasné.

Rytíř pasováním kromě jména získával všechna plná práva ve Schlaraffii. Mohl tedy bez omezení debatovat a přednášet příspěvky a získal pasivní i aktivní volební právo, takže mohl zastávat úřady a do úřadů volit. A jen rytíři také směli pít na bratrství, což bylo panošům a zemanům zapovězeno.¹⁸⁶ Pro nového člena spolku tedy teprve pasováním na rytíře začínala neomezená schlaraffická zábava. Získáním rytířského jména a šerpy v barvách říše a s vyšitým rytířským jménem však vývoj schlaraffika ani zdaleka neskončil. Kromě toho, že směl zastávat nejrůznější úřady, mohl se dočkat i čestných titulů a poskočit po pomyslném žebříčku ještě trochu výš. Sami schlaraffici považovali rytířský stav teprve za prostředek cesty schlaraffickým životem. Na žertovném vyobrazení devíti stádií života člena spolku od zemana Gustla se nachází celkem devět lahví s naloženými exempláři schlaraffiků.¹⁸⁷ V první sklenici se krčí v poloze embrya poutník (*Pilger*), ve druhé se z něj klube nováček ve zkušebním období (*Prüfling*), aby se změnil v panoše, který má již na hlavě helmu a v ruce malinkou halapartničku. Zeman nese dýku a ze sklenice zvědavě vykukuje, a rytíř s mečem zabírá skoro celý obsah sklenice. Zde ale jeho vývoj nekončí a následuje ještě pět vývojových stádií. Po rytíři následuje nejmajestátnější postava v plné síle, která se už do nádoby téměř nevejde – vznešenost (*Herrlichkeit*). To je tedy schlaraffik na jednom ze tří nejdůležitějších postů. Poslední tři obsahy lahví se zmenšují a jejich obyvatel stárne. Nejprve se stává zasloužilým členem pro dlouhou řadu absolvovaných setkání své říše (*Ursippe*). Pak se stává ještě zasloužilejším (*Großursippe*) a nakonec čestným schlaraffikem (*Ehrenscharaffe*), ze kterého ale už ve sklenici zůstává jen obrys, z něhož vyzařuje fluidum Uhu. Podobných vyobrazení zanechali schlaraffičtí malíři vícero¹⁸⁸ a i když nevypadají všechna

---

¹⁸³ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 51 - 52*, s. 2 - 3.

¹⁸⁴ TAMTÉŽ, s. 342.

¹⁸⁵ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 53 - 54*, s. 164.

¹⁸⁶ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale* (1888), s. 14 – 15..

¹⁸⁷ GUSTL, *Allschlaraffische Embryologie*, Die Schlaraffen Zeyttung 611, 1. Ostermondes a. U. 69 (=1. 4. 1928), s. 1074.

¹⁸⁸ Např. MEZZOTINTO, *Schlaraffische Stufenleiter*, Der Schlaraffia Zeyttungen 662, 25.

stejně a jsou různě rozdělena na fáze života, je zde patrné, že největší vážnosti došel rytíř v úřadu *oberschlaraffeho*.

Kdo ale každý týden chodil do Schlaraffie a vtěloval se do zmíněných rolí? Členství ve zdánlivě výstředním spolku si přeci jen nemohl dovolit každý, protože bylo nutné platit poplatek za vstup i za každý měsíc členství. Cena se pochopitelně postupně zvyšovala. Ve dvacátých letech 20. století museli například frýdlantští schlaraffici své Friedlandii platit 15 korun za pololetí. Většina spolků existujících se stejnými pravidly na více místech zároveň přitom platila poplatky v podobné výši, a proto můžeme předpokládat, že podobně vysoké poplatky platili i v ostatních říších.¹⁸⁹ K tomu bohatší členové darovali pravidelně další peníze a všichni museli počítat s výdaji na jídlo a pití a případné pokuty, které v základním poplatku nebyly započítány. Ve Frýdlantu činily průměrné celkové výdaje na jednoho člena až kolem pěti set korun ročně.¹⁹⁰

Rok	Celkové výdaje	Počet členů	Průměrné výdaje na jednoho člena
1924 – 1925	18 486,71 Kč	37	499,64 Kč
1925 – 1926	12 031,35 Kč	35	343,75 Kč
1926 – 1927	13 154,07 Kč	39	337,28 Kč

Tab. č. 1.: Průměrné výdaje na jednoho schlaraffika ve Frýdlantu mezi lety 1924 – 1927.¹⁹¹

Takovou částku si jistě dělník, jehož průměrný plat činil v té době okolo 600 korun měsíčně, nemohl dovolit.¹⁹² Do Schlaraffie tedy mohli vstupovat pouze muži, kteří na poněkud dražší zábavu měli dostatek financí a času. Při bližším pohledu do každoročně vydávaných soupisů členů nazvaných Matrika

Ostermondes a. U. 74 (=25. 4. 1933), s. 2222 – 2223.

¹⁸⁹ Michel SOBANIA, *Vereinsleben. Regeln und Formen bürgerlicher Assoziationen im 19. Jahrhundert*, in: Dieter Hein – Andreas Schulz (edd.), *Bürgerkultur im 19. Jahrhundert. Bildung, Kunst und Lebenswelt*, München 1996, s. 179.

¹⁹⁰ SOkA Liberec, Spolek „Schlaraffia“ Frýdlant v Čechách (nezpracovaný fond), kart. 1.

¹⁹¹ TAMTÉŽ.

¹⁹² Z. KÁRNÍK, *České země v éře první republiky (1918 – 1938) II. Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930–1935)*, Praha 2002, s. 49.

schlaraffických říší zeměmíče (*Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes*) zjistíme, že většinu členů tvořili příslušníci místních elit. To znamená lidi, kteří se ve své obci angažovali nejen politicky, ale navazovali kontakty i prostřednictvím různých spolků a politických stran.¹⁹³ Zpočátku sice ve spolcích převládali herci a další lidé spojení s divadlem, ale členy Schlaraffie se stávalo čím dál tím více přátel umění než umělců samotných. V roce 1926 tvořili nejpočetnější skupinu schlaraffiků obchodníci s nejrůznějším zbožím, učitelé, továrníci, zaměstnanci bank a bankéři, lékaři a důstojníci na odpočinku. Herců, hudebníků, malířů, pěvců a ředitelů divadel bylo ve Schlaraffiích po celém světě sice celkem 1325, ale i tak tvořili pouhých necelých 11%.¹⁹⁴ Původní poměr, kdy tvořili umělci většinu spolku, se tedy v průběhu doby obrátil v jejich neprospěch. Čísla sice udávají počty pro celou Schlaraffii, ale výsledky lze přijmout i pro sledované spolky u nás jako relevantní údaje. Členy se stávali velice často i místní politici. Kupříkladu v brněnské Schlaraffii se vystřídala celá řada členů místního obecního zastupitelstva. Někteří z nich mezi sebou byli i příbuzní. Do Schlaraffie Bruny postupně vstoupili třeba bankéř a majitel domů Alexander Suchanek jak rytíř *Sonatus der Schmuser* (Sonatus Mazel),¹⁹⁵ jeho syn Victor Suchanek jako *Hansen der Mediensucher* (Honzík Hledač médií)¹⁹⁶ a také Alexandrův bratranec, kavárník Otto Biber čili *Melange von Mocca* (Káva z Moky).¹⁹⁷ Kromě Schlaraffie přitom oba Suchánkové docházeli i na schůze jiných spolků a všichni tři byli dlouhodobě i členy zastupitelstva.¹⁹⁸ Tito tři ale nebyli rozhodně jedinými pravidelnými účastníky schůzí pod křídly Uhu z brněnské honorace.

Pro lepší představu se můžeme podívat na příklad dvou konkrétních schlaraffiků, abychom viděli, jak rytíři dokázali skloubit svou kariéru a postup ve Schlaraffii. První z obou rytířů se jmenoval Emil Hadina a pocházel z Opavy z řemeslnické rodiny s pravděpodobně česko – německými kořeny. Otec byl ale učitelem. Emil se živil jako učitel němčiny a latiny nejprve v Jihlavě, pak ve Vídni

---

¹⁹³ Lukáš FASORA, *Svobodný občan ve svobodné obci? Občanské elity a obecní samospráva města Brna 1851 – 1914*, Brno 2007, s. 16.

¹⁹⁴ BAUMBACHER, *Zur allschlaraffischen Statistik*, Der Schlaraffia Zeyttung 586, 1. Ostermondes a. U. 67 (=1. 4. 1926), s. 505.

¹⁹⁵ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 1582*, s. 30.

¹⁹⁶ *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 1581*, Prag b. d. (1881), s. 28.

¹⁹⁷ TAMTÉŽ.

¹⁹⁸ L. FASORA, *Svobodný občan*, s. 258, 334.

a později v Opavě, kam se vrátil po první světové válce. Po celý svůj život psal nejen do časopisů a novin, ale i romány a vystupoval proněmecky.¹⁹⁹ V letech 1911 – 1913 působil v Jihlavě a zde se také asi poprvé setkal se Schlaraffií a vstoupil do ní jako panoš č. 111 nejspíš na konci roku 1913.²⁰⁰ Rytířem se stal v následujícím roce pod jménem *Flirt der Lyrische Frauenspiegel* (Flirt Lyrické zrcadlo žen) v narážce na své básně. Za první světové války žil ve Vídni, ale i nadále byl veden ve Schlaraffii Iglavii jako jezdicí Schlaraffik (*fahrende Schlaraffe*).²⁰¹ Pravděpodobně se tedy občas vracel a to téměř až do konce války. Po návratu do Opavy se zde stal členem Schlaraffie Oppavie a to i přese své časté politické fejetony v novinách na podporu německého etnika. Zřejmě tedy po čas schůzí, kdy platil přísný zákaz hovořit o politice, náboženství či národnostních rozdílech dokázal myslet i na jiné věci. V Opavě také dosáhl na vrchol schlaraffického života a po jeden rok zde držel úřad oberschlaraffeho pro umění.²⁰² Shodou okolností jej jeho spolurytíři zvolili ve stejnou dobu, kdy se dostal i na vrchol své učitelské kariéry a stal se ředitelem školy. Podruhé už ovšem do nejvyššího říšského úřadu zvolen nebyl. Obdržel ale ještě titul *Freiherr von Bleibtreu* (svobodný pán doslova ze zůstávání věrným).²⁰³ Jeho stopa ve Schlaraffii se ale ztrácí po roce 1928. Buď tedy ze spolku vystoupil, nebo se stal členem jiné, nezjištěné pobočky.

Druhý z ukázkových rytířů pocházel ze Schlaraffie Mandovie ve Varnsdorfu. Svou profánní kariéru začal Eduard Strache (zemř. 1912) jako zaměstnanec rumburské Pfeiferovy tiskárny, postupně se pak stal vedoucím tiskárny ve Varnsdorfu, jejím vlastníkem a zakladatelem další z tiskáren v Novém Boru. Vydával v tiskárnách noviny a původní krachující společnost přeměnil v prosperující rodinný podnik. Kromě podnikání se věnoval i politice a krátce dokonce zastupoval města Rumburk, Krásnou Lípou, Varnsdorf a Chřibská na zemském sněmu. Několik let byl také starostou města Varnsdorfu.²⁰⁴ Spolu se

---

¹⁹⁹ Zdeněk MAREČEK, *Emil Hadina (1885 – 1957). Zum literarischen Leben in der Provinz* (dizertační práce), Brno 2006, s. 9 – 31.

²⁰⁰ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 53 - 54*, s. 223.

²⁰¹ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 54 - 55*, Prag b. d. (1914), s. 229; *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 56 - 57*, Prag b. d. (1916), s. 230; *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 57 - 58*, Prag b. d. (1917), s. 234.

²⁰² *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 65 - 66*, Prag b. d. (1925), s. 209.

²⁰³ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes. Anno Uhui 67 - 68*, Prag b. d. (1927), s. 218.

²⁰⁴ Kolektiv, *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*, Varnsdorf 2003, s. 234.

svým synem Robertem patřili mezi zakladatele Schlaraffie ve městě. Strache starší se stal rytířem pod jménem *Ekkehard der Heerrufer* (Ekkehard Svolavatel vojska) a získal i zvláštní titul *Seiner Opponentz* (jeho oponence).²⁰⁵ Nikdy však nezastával žádný úřad a až do své smrti zůstal pouze řadovým členem. O něco úspěšnější byl jeho syn, čili rytíř *Rosario der Gezwickte* (Rosario Poštípaný), který během třinácti let, kdy spolu s otcem docházeli do Schlaraffie, zastával dvakrát po sobě úřad ceremoniáře. Úspěšná kariéra podnikatele a politika tedy nemusela ve spolku automaticky znamenat pocty, vysoké tituly a úřady. Naopak z učitele, který do politiky spíše jen šťoural prostřednictvím článků v novinách, se stal jeden z *oberschlaraffů*, byť pouze na krátkou dobu.

Mezi ostatními spolky tvořila Schlaraffia v zásadě výjimku z pohledu náboženství. Nejen, že o něm její členové na schůzích nesměli mluvit, ale při jejich vstupu do spolku nebylo na překážku jakékoli vyznání. V našich krajinách se zde tedy scházeli nejen většinoví římsktí katolíci, ale i evangelíci a židé. Snad právě pro svou toleranci se stal spolek trnem v oku německých národních socialistů, kteří ji i přes otevřenost spolku nazývali podvratnou sektou snažící se o světovou nadvládu Židů.²⁰⁶ Například v Brně byli ve stejnou dobu jako zmínění římsktí katolíci Alexandr a Victor Suchánkové a Otto Biber členy i evangelík Josef Nebehosteny jako rytíř *Fresco der Colossale* (Freska Kolosální, architekt a také člen obecního výboru)²⁰⁷ a židé Jacques Pollak jako *Falstaff mit der Nase* (Falstaf s nose),²⁰⁸ nebo továrník Edmund Jelinek coby rytíř *Perkeo der Dramatiker* (Perkeo Dramatik).²⁰⁹

Podobně jako náboženské smíšení se některým nezúčastněným nelíbilo ani národnostní promíchání členů. I když všichni rytíři museli povinně mluvit německy, jejich národnost zůstávala stranou a do spolku vstupovali kromě Němců i Češi a zmínění Židé. Zvláště v příhraničních oblastech se jistě zúčastňovali i

---

²⁰⁵ *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes Anno Uhui 52 - 53*, s. 308.

²⁰⁶ *Profane Angriffe auf Schlaraffia*, Die Schlaraffen Zeytung 564, 16. Windmondes a. U. 65 (=16. 11. 1924), s. 54 – 55.

²⁰⁷ L. FASORA, *Svobodný občan*, s. 304; *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes Anno Uhui 1598*, Prag b. d. (1898), s. 26.

²⁰⁸ L. FASORA, *Svobodný občan*, s. 315; *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes Anno Uhui 1582*, Prag b. d. (1882), s. 30.

²⁰⁹ L. FASORA, *Svobodný občan*, s. 288; *Stammrolle der Schlareffenreyche des Erdballes Anno Uhui 1598*, s. 25.

rytíři jiných národností. Přesné údaje ale neexistují, protože spolek národnost svých členů nijak neevidoval a své záznamy vedl v německém jazyce, takže i neněmeckým rytířům jména poněmčoval. Většinu ale s jistotou zpravidla tvořili Němci.²¹⁰ Dalo by se tedy očekávat, že velikost Schlaraffie se odvíjela od počtu německých obyvatel ve městě. Zejména v případě větších měst ale zjistíme, že počet členů stoupal i přes stále se snižující počet Němců v dobách první republiky. V Brně se tedy například po jejím vzniku při sčítání lidu v roce 1921 přihlásilo k německé národnosti jen 55 815 lidí. Při předchozím sčítání roku 1910 to bylo přes 81 tisíc a k české národnosti se tehdy přihlásilo jen necelých 42 tisíc obyvatel. Po vzniku republiky se k češtví přihlásilo téměř třikrát více obyvatel než k německé – celkem 155 931 osob.²¹¹ Dalo by se tedy předpokládat, že počet členů Schlaraffie poklesl. Ten se ale namísto toho zvýšil o téměř polovinu. V roce 1910 tvořilo Schlaraffii Brunu 69 rytířů, zemanů a panošů a po roce 1924 se jejich počet blížil stovce, kterou později překonal.²¹² Trochu jiná situace nastala na severu Čech a Moravy a ve Slezsku, kde hlavně v průběhu první poloviny 20. století přibylo větší množství Schlaraffií. Zde se patrně o vliv větší koncentrace německého obyvatelstva jedná.

Proč ale členové do spolku vůbec vstupovali? Pro některé z nich znamenala Schlaraffie asi to samé jako jakýkoliv jiný spolek. Tady se scházely elity a spolek samotný tak tvořil střed měšťanského života.²¹³ Zde tedy bylo možné získat do budoucna výhodné vazby na představitele veřejného života v místě. Velká část členů spolků se přitom účastnila schůzí více spolků a zvláště v menších městech se tam tedy potkávali stále ti samí lidé. Pokud se schlaraffici potkávali už v jiných společnostech a to třeba i několikrát v týdnu a k tomu ještě například v práci nebo na úřadě, musela pro ně Schlaraffia znamenat něco jiného, než tato ostatní setkání. Podle některých schlaraffiků šlo u jejich spolku skutečně o něco více, než budování sociální sítě vztahů a známostí v obci, i když tento fakt přiznávali také. Většinou ale ve Schlaraffii viděli i něco více než pouhý zábavný spolek a možnost

---

²¹⁰ V případě Opavy ale uvádí Denisa Řezníčková, že Židé tvořili před druhou světovou válkou dokonce 60% osazenstva. Neuvádí ale, kde daný údaj získala. Blíže D. ŘEZNÍČKOVÁ, *In Arte*, s. 47.

²¹¹ L. FASORA, *Svobodný občan*, s. 29.

²¹² *Stammrolle der Schlaraffenreysche des Erdballes Anno Uhui 51 - 52*, s. 31 – 34; *Stammrolle der Schlaraffenreysche des Erdballes Anno Uhui 65 - 66*, s. 28 - 31.

²¹³ M. SOBANIA, *Vereinsleben*, s. 170.

navázat ty správné sociální vazby. Často zdůrazňován bývá zážitek a prožitek, skrze který drží schlaraffiky pohromadě a prohlubuje jejich přátelství.²¹⁴ Schlaraffii chápali její členové i jako fenomén udržující je pohromadě i mimo zdi hradu.²¹⁵ I když tato formulace zní podobně, jako by pouze navazovali kontakty, rytíři chápali vztahy navázané ve Schlaraffii poněkud hlouběji než známosti z ostatních spolků.²¹⁶ Tyto vazby pro ně totiž „nekončily u Uhu a Oho.“²¹⁷

Aby se poznali i na ulici, nosívali rytíři v klopě obleku bílý špendlík. A jak popsal rytíř *Balladero* v ilustrované žertovné básni *Die weiße Nadel* (Bílý špendlík),²¹⁸ mnohokrát pomohl drobný, téměř spiklenecký znak schlaraffikům v běžném životě. Jako příklad zde uvádí nepříjemnost se strkanicí v tramvaji, která skončí smírem poté, co dva o místo se hádající muži zjistí, že oba patří ke Schlaraffii a rozejdou se v dobrém s pozdravem Lulu. Podobně pomáhá fiktivnímu hrdinovi skladby špendlík i při jednání na úradě, kdy se ze čtrnáctidenní čekací lhůty stávají dvě minutky pro kolegu rytíře. A když je předvolán k soudu pro hlasitý zpěv v pozdní noční době, soudce po spatření odznaku přizná, že kdyby byl býval na místě s ním, zpíval by též. Kromě vztahů a zábavy hledali členové ve spolku i poučení o umění a kultuře a vnímali Schlaraffii jako prvek obohacující jejich kulturní život.²¹⁹ A v neposlední řadě se do hradu uchýlovali před stresem všedních dnů a alespoň na chvíli ze sebe mohli setřást běžné starosti a bavit se.²²⁰ Schlaraffia přeci jen představovala trochu jiný druh zábavy, než ostatní vážně pojaté spolky, kde velká část rytířů trávila svůj další volný čas.

---

²¹⁴ CANDIDUS, *Schlaraffia als Erlebnis*, Der Schlaraffia Zeyttung 543, 16. 1. a. U. 64 (=1923), s. 7131.

²¹⁵ ZWILLING, *Das erste Concil*, Der Schlaraffia Zeyttung 584, 1. Lenzmondes a. U. 64 (=1. 3. 1926), s. 461.

²¹⁶ Schlaraffici si pomáhali i po zrušení spolku a pomáhali i členům jiných říší. Kupříkladu odsunutý pražský Němec Spina se v Landshutu setkal s tamním schlaraffikem a snad právě pro schlaraffického ducha jemu a jeho rodině druhý rytíř zajistil byt. Blíže Alena WAGNEROVÁ (ed.), *A zapomenuti vejdemo do dějin... Němci proti Hitlerovi: Životní příběhy německých odpůrců nacismu v Československu*, Praha 2010, s. 232.

²¹⁷ ZWILLING, *Der Schlaraffia Zeyttungen*, Der Schlaraffia Zeyttung 566, 16. Christmondes a. U. 65 (=16. 12. 1924), s. 90.

²¹⁸ BALLADERO, *Die weiße Nadel*, Der Schlaraffia Zeyttungen 640, 1. Christmondes a. U. 71 (=1. 12. 1930), s. 1809 – 1810.

²¹⁹ HANDFEST, *Die Schlaraffia als Kulturfaktor*, Der Schlaraffia Zeyttungen 654, 16. Christmondes a. U. 72 (=16. 12. 1931), s. 2090 – 2091.

²²⁰ BOGHT, *Schlaraffisch Wunderland*, Der Schlaraffia Zeyttung 601, 1. Lethemondes a. U. 68 (=1. 10. 1927), s. 855.

Zajímavá otázka je také, proč ze spolku členové vystupovali. Někteří jistě zjistili již po několika setkání, že se jim taková zábava nelíbí a prostě přestali docházet na schůze. Pak byli vyškrtnuti buď po oznámení svého úmyslu nadále se neúčastnit, nebo po neomluvené absenci šestkrát po sobě podle paragrafu 44 (později 45) platného schlaraffického zrcadla. Na následujícím příkladu Plzně ale vidíme, že nejčastějším způsobem ukončení členství v říši se stala změna působiště nebo úmrtí. Co se stalo tak závažného, že dva členové zmizeli, to se písař nezmínil. Nejspíš chtěl pouze naznačit, že se odstěhovali a už o sobě nedali vědět.

Způsob ukončení členství	Počet členů
vstup do jiné říše	102
dobrovolně vystoupili	52
úmrtí	51
bez záznamu (pravděpodobně rozpuštění spolku)	29
vyškrtnut na základě §44 nebo §45 zrcadla	18
změna na jezdící schlaraffiky (fahrende Schlaraffen)	14
ostatní	8
zmizeli	2

Tab. č. 2: *Důvody ukončování členství ve Schlaraffii na příkladu Pilsenie v Plzni mezi lety 1888 – 1939. Podle říšské matriky.*²²¹

²²¹ Archiv města Plzně, Schlaraffia, stolní společnost, Plzeň, sign. 6e37, inv. č. 1564.

6. RYTÍŘI NA CESTÁCH

Cestování na kratší i delší vzdálenosti patřilo v 19. století k běžné součásti života těch, kteří na ně měli. Spolu s rozvojem železnice se šířily i obchodní a jiné cesty na několik i více dní. Není tedy divu, že i mezi schlaraffiky se nacházeli občasní i stálí cestovatelé. Vlastně bylo spíše pravidlem než výjimkou, že rytíři občas zavítali i do jiného města a nemohli se proto zúčastnit pravidelných schůzí své domácí Schlaraffie. Pokud se nacházeli v místě, kde již byla založena odbočka spolku, a pokud se v této právě konala schůze, nebylo nic jednoduššího, než ji navštívit. S návštěvami jednotlivců i celých delegací z jiných spolků se ostatně vždy počítalo a to nejen během oslav založení, výročí a podobných událostí, na nichž se účast celých skupin cizích rytířů předpokládala. Všechny Schlaraffie po celém světě se snažily (a snaží) zůstat v kontaktu s ostatními pravidelnou, v 19. a v první polovině 20. století převážně písemnou, komunikací minimálně s Pragou. Častým jevem byla ale i korespondence a návštěvy mezi ostatními spolky, zvláště mezi územně nebo filiačně blízkými, tedy hlavně mezi mateřskými a dceřinými Schlaraffiemi.

Někteří z rytířů se zasedání jiných Schlaraffií účastnili i pravidelně – to v případě, že cestovali často na stejné místo. V takovém případě zde bývali i zapsáni do seznamu členů jako tzv. *fahrende Schlaraffen*, tedy doslova jezdící schlaraffici. Zároveň ale většinou zůstávali členy svého domácího spolku, kde zůstávali zapsáni mezi regulárními členy. To samozřejmě pouze v případě, že se zde i nadále účastnili alespoň několika schůzí ročně. Pouze ve své domovské Schlaraffii měli tito cestovatelé zápis v říšské matrice, kam se schlaraffici pouze projíždějící nezapisovali. Někteří rytíři ale skutečně pouze cestovali a domácí říši neměli.

Schlaraffici se vyznačovali velikou pečlivostí ve spolkové byrokracii a proto je vcelku pochopitelné, že i cestování a návštěvy jiných říší podléhaly jisté kontrole. Kromě výše zmíněného zaznamenávání pravidelně dojíždějících rytířů existovaly a dodnes existují i speciální schlaraffické pasy pro všechny cestovatele. Tyto pasy se zpravidla vydávaly v podobě útlé²²² knížečky malého rozměru

---

²²² Decentní rozměry ale nemusí být nutné. V archivu Allschlaraffie ve švýcarském Bernu se nachází vskutku rekordní pas, který jeho majitel využíval po několik desetiletí a během této

podobně jako běžné cestovní doklady. Stejně obsahovaly i předtištěný formulář pro nacionále, někdy fotografii a popis cestovatele. Jejich vyplňování už ovšem schlaraffici nebrali tak seriózně jako u obyčejných dokladů. Zvláště při udávání popisu postupovali držitelé pasů vskutku schlarafficky s humorem a tak se můžeme dočíst kupříkladu, že rytíř *Zähno der Uhufindchen* (českobudějovický zubař Richard Fink) měl „mrkající oči a nos se dvěma dírami“ a jeho kolega *Sidon der lachende Erben* (Sidon, smějící se Erben, českobudějovický klenotník Zdenko Erben – Mach von Palmen) zase „vlasů dost na užití cesty,“ čímž pravděpodobně myslel, že mu vítr má stále co čechrat, „dvě oči a jeden nos.“²²³ Jak vidno, jedná se skutečně o velice podrobné a jedinečné popisy. Kromě toho se zde ale dají nelézt i kolonky týkající se data vstupu do Schlaraffie, změn stavů a jména.

Nejdůležitější částí pasů jsou ale listy určené pro potvrzování cesty a návštěvy. Při každé návštěvě jiné než své Schlaraffie dostal totiž majitel pasu doklad, že se opravdu zúčastnil schůze. Většinou se jednalo o prosté vyplnění data s podpisem úřadujícího kancléře a razítkem daného spolku. Občas se objevují i záznamy psané celé pouze ručně, ale těch není mnoho. Nebylo výjimkou, že i podpis tvořilo razítko buď zvláštní, nebo se jednalo rovnou o součást speciálního razítka určeného přímo pro záznamy do pasů. I z tohoto faktu, že existovala připravená celá razítka speciálně pro záznamy do cestovních dokladů lze vyčíst, že návštěvy schlaraffiků cizích říší nebyly nijak neobvyklé, ba právě naopak, počítalo se s nimi. Vždyť i podle pravidel bylo součástí běžných schůzí představování hostů během jejich zahájení.²²⁴ Něco takového by jistě nebylo bývalo zaneseno do knih, jimiž se Schlaraffici řídili, pokud by se posel jiné říše objevil pouze jednou za čas.

Razítka obsahovala většinou i vyobrazení sovy nebo rovnou celý znak navštíveného spolku a vždy se zde uváděl název říše. Jinou variantou byly nálepky místo razítek, kterým se ale podobaly s jediným větším rozdílem – mohly být vícebarevné a nabízely tedy možnost větší umělecké kreativity, kterou si rytíři rozhodně nenechávali ujít. Zvláštní příležitost se přitom naskytla vždy při oslavě

---

doby zcestoval Schlaraffie v celém světě. Tento pas má rozměry přibližně 10 x 15 x 40 cm, přičemž poslední míra udává tloušťku hřbetu. Váží několik kilogramů. Pozn. aut.

²²³ Sbírký Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

²²⁴ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50. Ceremoniale*, s. 2.

výročí založení jednotlivých říší, kdy se tiskly dokonce speciální upomínkové štítky s jasným názvem oslavované události.

Pasy se prokazovali jen členové říší, schlaraffici příslušející zatím jen do kolonií cestovali pouze s domovským listem (*Heimatschein*), který ale plnil stejnou funkci.²²⁵ Vypadal podobně jako první pasy před zavedením sešitů, tedy jako veliký arch papíru s nacionáliemi a místem na záznamy.²²⁶

6. 1. CESTA ZA OCEÁN

Jak už bylo řečeno dříve, výpravy celých schlaraffických poselstev nejen při zvláštních příležitostech do jiných říší nebyly neobvyklé. I mezi cestami více rytířů se ale vyskytla některé skutečně výjimečné. Jednou z nich se stala i pouť za zámořskými Schlaraffiemi v Americe. V létě roku 1911 se totiž dvačtyřicetičlenná skupina členů Schlaraffie, složená ze zástupců 25 evropských říší a provázená i čtyřmi dámami, vydala na návštěvu kolegů v zámoří. Z této jedinečné výpravy vznikla dodatečně zpráva, již sepsal vikomt *ABS der Trommelhase* z Karlsruhe (ABS Bubínkový zajíc, prokurista Emil Wagner, první část schlaraffického jména určitě neodkazuje na antiblokovací systém u aut). Jednu z kopií dodal později i pražské Schlaraffii.²²⁷

Této velké cesty za oceán se zúčastnili i někteří rytíři z Čech a Moravy. Celkem se jich zde sešlo sedm. Brněnskou Schlaraffii Brunu zastupoval vévoda *Jourfix der Lederliche* (továrník Leopold Bloch), čerstvě založenou trutnovskou Giganteu zeman *Wenzeslaus* (továrník Wenzel Hübner), plzeňskou Pilsenii *Knallreim der Wildtöter* (Výbušný rým Divoký zabiják, továrník Carl Reim) a jezdící schlaraffik *Märker von der roten Erde* (Dřeň z rudé země, soukromník Walter Trappen z Honnefu am Rhein). Za teplickou Schlaraffii Teplitii se zúčastnil paša a efendi *Kategorie das getreue Leibgepein* (Kategorie Věrná bolest břicha, architekt a stavitel Wilhelm Palme), se kterým autor sdílel kabinu na lodi, a za znojenskou Thyanu hrabě *Plastelino der Künstliche* (Plastelino umělecký, ředitel továrny Hans Cima) a pair *Spelz von der Linse* (Pleva z Čočky, obchodník Rudolf

²²⁵ *Schlaraffenspiegel und Ceremoniale. Schlaraffenspiegel* (1888), s. 6.

²²⁶ SOKA Nový Jičín, Německý spolek Schlaraffia, Nový Jičín.

²²⁷ Archiv hlavního města Prahy, Schlaraffia, německý spolek v Praze.

Brautner). Ze záznamu jmen je ale znát, že popis cesty vznikl až později, protože některá z nich jsou v něm poněkud zkomolená, např. jméno posledně zmíněného rytíře *Spelz von der Linse* je zde uvedeno chybně jako *Spelz von der Tanne* (tj. Pleva z Jedle).²²⁸

Celou cestu pojala delegace ve velkém stylu, což se týkalo hlavně plavby lodí z Hannoveru do New Yorku. Ostatně už od samého začátku cesty se schlaraffici svým schlaraffictvím netajili a na lodi se dokonce později nechali vyfotografovat ve svých helmách, které si vezli s sebou. Vzniklo tak několik fotografií, na nichž je velice dobře vidět různorodost helem – většina rytířů nosila sice pokrývky hlavy podobné nočním čepičkám, ale objevilo se mezi nimi i několik klobouků různého vzhledu. Krátce po začátku plavby sezvali navíc schlaraffici všechny cestující 1. třídy a lodní důstojníky, vysvětlili jim zásady schlaraffictví a přímo na lodi založili novou kolonii. Plovoucí Schlaraffii nazvali *Colonia Atlantica* a hrad *Barbarossa* podle jména parníku, na kterém se plavili. Autor zde poznamenává, že zejména Američanům se slavnostní schůze líbila a s rytíři se rychle spřátelili. Na slavnostní schůzi si rytíři navíc rozdělili, jak už mezi nimi bývalo zvykem různé úřady. Tentokrát se ale neomezili jen na ty běžné, ale nechali se inspirovat i prostředím, takže např. autor se stal admirálem. Do konce cesty se podle rytíře *ABS* změnila vlivem Schlaraffie i národnost některých pasažérů, protože zatímco na loď nastoupili Němci, Angličané, Američané a další, vystupovali už hlavně schlaraffici.

Kromě rozšiřování povědomí okolí o schlaraffictví a schůzování se ale věnovali členové poselstva i jiným činnostem. Mimo objevování nejrůznějších lodních zákoutí, kterým věnuje *ABS* ve svém cestopise značný prostor, a rušení nočního klidu, patřilo k oblíbené činnosti i hromadné čtení telegramů. Vzhledem k výjimečnosti této výpravy se jí totiž dostávalo značné pozornosti ze strany evropských i amerických říší. Co se ale v telegramech psalo, to bohužel nevíme. Zato je známo, jakého přivítání se dostalo schlaraffikům během příjezdu do newyorského přístavu. Tam je totiž již očekávali zástupci newyorské říše s trubačem, který dokonce vyjel na blíže nespecifikované lodi vstříc parníku *Barbarossa*, kterým připlouvali poslové z Evropy. Přitom troubil schlaraffickou

---

²²⁸ Pro srovnání např. *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes Anno Uhui 51 – 52*,; *Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes Anno Uhui 52 – 53*.

píseň *Lulu Praga*. Ta zazněla ještě o něco později při vystupování z lodi v podání celé kapely. V Americe čekal na poselstvo bohatý program, v jehož rámci navštívili evropští rytíři i několik slavnostních schůzí. Po večerech pak s místními schlaraffiky vyrazili zkoumat místní hospody.

Podobných cest do celého světa, kterých se ale nezúčastňovala tak početná poselstva, se odehrálo více a většina cestovatelů o nich ráda poreferovala v *Der Schlaraffia Zeyttung*. Kromě dalších cest do Ameriky²²⁹ odjížděli jednotlivci i větší skupiny rytířů i do Asie a v jednom z případů zaznamenala zprávu o výpravě dokonce jedna z žen rytířského doprovodu.²³⁰

6. 2. BLOUDĚNÍ SE SCHLARAFFICKÝM PRŮVODCEM

K cestování do dalekých krajů patří samozřejmě i turistický průvodce. Ani na ten pečliví rytíři nezapomněli a jeden vydali již k 25. výročí založení Schlaraffie, kdy po celém světě existovalo přes 70 jejích poboček. Pro hosty příchozí do Prahy za účelem zhlédnout město, kde vznikla Schlaraffia a schlaraffické památky v něm, byla roku 1884 vydána částečně veršovaná útlá knížka *Memento Pragae!*, s podtitulem *Nepohodlný a všetečný průvodce pražskou říší*.²³¹

K seznámení se s cílovou destinací sloučí část věnovaná podnebí, zvířectvu a rostlinstvu a samozřejmě i obyvatelům. Klima přitom shrnuje autor, rytíř *Walther von der Vogelweide* (sekretář Německého historického spolku Otto Lohr.), velice stručně: „[...] *při krásném počasí je sucho a teplo, když prší, je ošklivo a vlhko. Ochránit se potom lze pomocí deštníků.*“²³² V zimě potom doporučuje zahřát se alkoholem. Flóru pražské říše popisuje jako velice bohatou a rozmanitou. Nejkrásnější z květů ale vlastní samozřejmě rytíři a občas uspořádají výstavu, kde se s nimi chlubí. Těmto výstavám se říká dámský večer. Galantnost tedy asi žádnému z rytířů čistě pánského spolku nechyběla. Obyvatelstvo pražské říše ale

---

²²⁹ Např. KORUN, *Ausritt gen Amerika im Wonnemond und Brachmond a. U.* 72, *Der Schlaraffia Zeyttungen* 651, 1. Lethemondes a. U. 72 (=1. 10. 1931), s. 2034; STRIBISER, *Der Amerikaritt a. U.* 72, *Der Schlaraffia Zeyttungen* 652, 1. Windmondes a. U. 72 (=1. 11. 1931), s. 2050 – 2053.

²³⁰ BURGMAID WITBOY, *Fahrt nach dem fernen Osten und freundliche Aufnahme bei der hohen Shangai-Tse*, *Der Schlaraffia Zeyttungen* 642, 2. Eismondes a. U. 72 (=2. 1. 1931), s. 1854 – 1855.

²³¹ *Memento Pragae oder Unbequemer und vorlauter Führer durch das Prager Reich*, b. m., 1584.

²³² *Memento*, kapitola II (nestránkováno); překlad autorka.

není podle *Walthera von der Vogelweide* příliš rozsáhlé – tvoří jej všeho všudy asi 80 schlaraffiků a nějací ostatní, kteří jsou zde navíc z jediného důvodu, aby žasli pravděpodobně nad genialitou rytířů a krásou jejich rostlinstva. Rytíři přitom zastávají nejružnější obtížná povolání, čímž se rozumí schlaraffické úřady, a dosahují průměrného věku 5 litrů pžeňského piva. Tím chtěl autor asi naznačit průměrnou spotřebu jednoho schlaraffika během jednoho zasedání, nebo si ze čtenáře jen schlarafficky utahuje, což ostatně činí ve většině textu.

Geografický popis Prahy ovšem příliš neobvykle napsán není, zajímavější se jeví pouze výčet možností využití vody ve Vltavě. Ta slouží jednak k mytí schlaraffiků, kteří se koupou každý rok k výročí založení spolku, a jednak k průmyslovým účelům. Tím se rozumí nakládání okurek, možnost páchání sebevražd a velice důležitá funkce, bez které by se svět neobešel – zvětšování objemu světových moří. A pokud řeka zamrzne, hodí se k zcela profánnímu bruslení a k praktickému účelu chlazení piva.

Vskutku originální je státní zřízení první schlaraffické říše a podobné se v žádné jiné krajině asi nenachází. Je totiž despoticko-šibalsko-bílo-mírné, k čemuž není ani co dodat, protože název mluví sám za sebe. Podobně se *Walther von der Vogelweide* vypořádal i s popisem dopravy po městě, kdy zvláště v době povodní doporučuje cestovat schlaraffickou flotilou představovanou botami. Volně přeloženo se příchozí mají přemisťovat pěšky. Ke kapitole o dopravě samozřejmě patří i telegraf. Ten měli rytíři zavedený přímo do svého hradu a z kanceláře kancléře se rozbíhaly dráty do celého světa a jeden zvláštní do San Franciska. Proč právě do San Franciska se nedá určit s jistotou, ale snad to bylo proto, že zde právě v roce vydání průvodce byla založena nová kolonie Franciscana California jako vůbec první zámořská Schlaraffie.²³³ Telegrafní dráty přitom ještě plní jednu důležitou funkci kromě samotného přenosu telegramů. Slouží totiž speciálně k sušení kapesníků. Proto cenu telegramu neurčuje jen vzdálenost a délka textu, ale i barva kapesníku. *Walther* už ale neuvádí, která barva byla cenově výhodnější a která naopak cenu telegramu zvyšovala.

---

²³³ DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica*, s. 229.

Pro případné turisty z řad rytířů byl k dispozici i průvodce. Tento úřad zastával v roce 1884 rytíř *Mayer der Geheimnisvolle* (Majer Tajemný)²³⁴, kterého bylo možno v případě zájmu o prohlídku města zastihnout „každou hodinu kdekoli.“ V noci jej potom zastupovat rytíř *Bim-Bam der Glockendrucker* (Bim-Bam Tiskař zvonů, nakladatel Carl Bellmann). S průvodcem mohli návštěvníci obejít významné pražské schlaraffické i neachlaraffické památky a dostat k nim i schlaraffický výklad. Obyčejnému smrtelníkovi tak zůstávalo například utajeno, že Mostecká brána byla vystavěna na místě, kde se za blíže neznámých okolností vznášel Uhu. Čistě schlaraffickým turistickým bodem zájmu byl pak hostinec U Freunda, kde byl spolek založen. Nejdůležitější památkou ale byl samotný schlaraffický hrad, pražský Teutoburg, kde se kromě běžného rytířského sálu nacházel i speciální sál určený pro pořádání slavnostních sezení. Ten byl pravděpodobně větší, aby se do něj vešli jak pražští rytíři, tak i očekávané delegace z dceřiných spolků. Nacházelo se zde i schlaraffické divadlo, kde našli své působiště nejslavnější shlaraffičtí umělci, hradní kaple, říšská kuželna, muzeum a další. Ve dvorním muzeu mohl návštěvník vidět nejdůležitější předměty spojené s historií Schlaraffie. Nacházel se tu například pozlacený husí brk, kterým prý podepsali první rytíři zakládací listinu spolku. Dále první stupínek, na kterém sedávali nejvyšší úředníci během prvních zasedání, kojenecká láhev nejmladší vnučky *Allmutter* Prahy, kterou bylo možno za poplatek vypůjčit, nebo již zmiňovaná říšská flotila ilustrovaná obrázkem několika škrpálů. Ilustrace provázejí i muzejní exponát plemenného kance, jehož potomci prý zásobují šunkou celou Prahu. Kanec je zde zobrazen velice jednoduše jako čuník, kterého malují po zdech uličníci – obdélník místo těla, na jedné straně trojúhelník představující hlavu a tečkou místo oka, na druhé straně zakroucený ocásek a k tomu čtyři nožičky v podobě čárek. Součástí hradního muzea se stala i díra ve zdi, sloužící k vyhazování hádek ven, před hrad. Z té si dokonce návštěvník mohl vzít opět samozřejmě za poplatek kamínek pro štěstí a na památku. Tím vlastně posloužil pražské Schlaraffii dokonce dvakrát – zaplatil a zvětšil díru, takže se daly vyhodit i větší rozepře, které se předtím nevešly.

---

²³⁴ V *Memento Pragae!* uveden jako Meyer; obchodník Friedrich Stöszeles.

7. SROVNÁNÍ SCHLARAFFIE S OSTATNÍMI SPOLKY

Pokud bychom se pokusili zařadit Schlaraffii mezi ostatní, vážněji míněné spolky českých zemí druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století, zjistili bychom, že její zařazení nebude úplně jednoduché. Mezi ostatní spolky se zdánlivě nehodí a ani se jim nepodobá. Nedá se přirovnávat k politickým spolkům či stranám pro svou apolitičnost. Nevyhraňovala se ani národnostně jako mnoho jiných spolků té doby. Téměř všechny spolky byly přitom čistě německé nebo čistě české.²³⁵ Nelze ji přiřadit ani k náboženským bratrstvům, i když měla své vlastní božstvo. Uhu ale neuctívali rytíři tak vážně a spíše jej vnímali jako doplnění koloritu spolku. Nalézt pojítka k těmto druhům spolků tedy téměř nelze. Naopak najít ve Schlaraffii můžeme znaky několika různých jiných skupin společností – jednalo se hlavně o zábavnou stolní společnost. Dále plnila i funkce kulturní a charitativní a občas se chovala také jako podpůrný spolek.²³⁶

Zdalo by se tedy, že Schlaraffia představovala mezi dalšími spolky naprostou výjimku, kterou s ostatními pojí pouze drobné podobnosti. Ve své činnosti ale nebyla Schlaraffia jediná, i když se ostatní spolky většinou věnovaly jen části ze všech jejích aktivit. Kulturních, charitativních, podpůrných a zábavných spolků existovala celá řada, jen se většinou věnovaly jen jedné hlavní činnosti a nekombinovaly je. A nejen kulturní spolky mívaly blízko ke kultuře a tak ji podporovaly i společnosti jiného hlavního zaměření. Zákaz hovorů na téma politiky, náboženství nebo národnosti také nebyl ničím novým a často se s větším či menším úspěchem opakoval ve stanovách jiných spolků.²³⁷ Schlaraffia také nebyla jediným společenstvím fungujícím ve více městech anebo zemích zároveň a ani organizace všech říší do Allschlaraffie nebyla až tak výjimečná. Podobně se zorganizoval např. i Německý pěvecký svaz.²³⁸ Ten sice nedosáhl celosvětového

---

²³⁵ Josef BARTOŠ, *Spolky podle územně správní struktury jižní Moravy po roce 1918*, in: *Politické strany a spolky*, s. 110.

²³⁶ Rozdělení spolků se liší podle autorů, a i když existovala pro větší přehlednost v činnosti spolků oficiální rakouská statistika s přesně danými kritérii na rozdělení spolků, jednotlivé skupiny se měnily a proměňoval se i jejich obsah. Více např. Eva DRAŠAROVÁ, *Možnosti použití typologické metody při zpracování spolkové problematiky*, in: TAMTÉŽ, s. 117 – 121; J NOVÁK, *Spolky*, in: TAMTÉŽ, s. 64.

²³⁷ M. SOBANIA, *Vereinsleben*, s. 185.

²³⁸ Jiřina ŘEŘICHOVÁ, *Činnost Prvního teplického mužského pěveckého spolku jako iniciátora Německého pěveckého svazu v Čechách*, in: *Spolkový život v Čechách v 19. a na počátku 20. století. Sborník k životnímu jubileu Jany Englové, Ústí nad Labem 2005*, s. 49 – 72.

působení Schlaraffie, protože měl členy jen v Německu a Rakousku, ale se zahraničím udržoval kontakty. Můžeme zde najít také paralelu ve způsobu placení příspěvků, organizaci a i ve vydávání vlastních tiskovin. A společně se Schlaraffií dosáhl svaz vrcholu ve 20. letech 20. století, než v něm získali převahu nacisté. Pak už podobnosti končí, protože se svaz silně zpolitizoval.²³⁹ V některých říších Schlaraffie sice ve 30. letech ke zpolitizování schůzí také došlo, ale to se týkalo převážně německých spolků, které následně v roce 1933 vystoupily ze svazu Allschlaraffie a nelze je proto dále počítat. A rozdílně od Německého pěveckého svazu směli do Schlaraffie vstupovat i příslušníci jiných národů a stačilo, když mluvili německy. Národnostně neutrální kromě Schlaraffie byly ale i sbory dobrovolných hasičů.²⁴⁰

Kromě toho, jak již bylo zmíněno v kapitole o dějinách Schlaraffie, existovaly již dříve i rytířské společnosti a možná, že se zakladatelé spolku inspirovali i první Schlaraffií ve Vídni. V jednom směru ale Schlaraffia byla skutečně originální, a to svou tolerancí k původu svých rytířů. Ze sledovaných říší na našem území se pravděpodobně žádná nepodřídila požadavku vyloučit své židovské členy. Raději se místo toho rozpustily celé samy.

---

²³⁹ TAMTÉŽ, s. 50.

²⁴⁰ J. BARTOŠ, *Spolky*, in: *Politické strany a spolky*, s. 111.

8. ZÁVĚREM

Pokusíme-li se shrnout činnost a vliv Schlaraffie na své okolí i členy, zjistíme, že tato nyní v podstatě neznámá společnost ovlivňovala dění v celkem čtyřiceti městech a městečkách a v jejich okolí na území současné České republiky. Ve větších městech nedosahoval jistě její význam takové důležitosti jako v menších obcích, ale všude se jejích schůzí zúčastňovala převážně městská elita. Pouze v začátcích existence spolku tvořili většinu umělci, což byl ale pouze dočasný stav. To znamená, že členy se stávali zpravidla ti samí muži, kteří v daném místě řídili politiku, působili v mnoha seriózních místních organizacích a vůbec rozhodovali o vzhledu sídla a jeho charakteru. Nedá se ale s přesností určit, jak konkrétně je přitom ovlivňovala společnost kolem božstva Uhu. Ve Schlaraffii ale jistě viděli něco více, než pouhou zábavnou stolní společnost. Jinak by sem asi tyto místní obchodníci, lékaři, učitelé, advokáti a další příslušníci zámožnějších vrstev nedocházeli, protože se potkávali někdy i vícekrát týdně v jiných spolcích či během zasedání zastupitelstva, i když ve Schlaraffii nesměli její rytíři hovořit o politice a vůbec o vážných tématech, spolek samotný spojoval své členy trochu jiným způsobem než ostatní organizace, a nepřímou tak místní dění ovlivňoval. Jednotlivé říše tedy pomáhaly tvořit nejen kulturní dějiny své obce. Současně plnily svou funkci i při budování sítí sociálních vztahů místních elit. Studium Schlaraffie tedy může představovat jednu z možných cest k jejich studiu zvláště v případě menších sídel, kde se ve své říši scházela většina tehdejší místní honorace.

Sami členové Schlaraffie v sobě viděli v nadsázce rytíře bez bázně a hany a ve spolku hledali kromě specifické zábavy, kterou jinde neměli, také přátelství a snad i poučení o kultuře. Jak reagovalo na vážené pány ve fracích ozdobené pestrobarevnými šerpami často s desítkami odznaků a medailí a se strakatou cípatou čepičkou na hlavě jejich nejbližší neschlaraffické okolí mimo rodiny, to ale příliš nevíme. Nejzajímavější je potom pohled zvenčí na Schlaraffii z národnostního hlediska, protože neschlaraffici viděli rytíře vždy jako něco cizího. Češi vždy Schlaraffii pokládali, a pokud vědí o její existenci, dodnes pokládají za německý spolek, což se ale vzhledem k povinnosti mluvit ve Schlaraffii německy pochopitelné. Kromě toho většina členů se k Němcům skutečně hlásila. O spolku celkově se nezúčastnění čeští současníci většinou

zmiňují jako o zábavním,²⁴¹ případně jako o „hospůdce,“²⁴² a přijímali jej tedy asi vesměs kladně, když jim zrovna uprostřed noci nehulákali pod okny rytíři vracející se ze zasedání. V německém prostředí naopak hledali ve spolku židovsko-zednářskou sektu, a proto zde viděli samé Židy a nepřátelství. Tento postoj se později přenesl ve třicátých letech 20. století i do německého prostředí v Československu a s ním přišly i potíže. Ani tehdy se ale, alespoň ze začátku, schlaraffici nenechali odradit od svých pravidelných schůzí plných humoru a snažili se překonat časy, které žertování a múzám příliš nepřály. Až do samého zániku spolku představovala pravidelná týdenní setkání v myslích mnoha členů jistě světlý bod v náročné době. Schlaraffia pro mnohé představovala také pevné místo ve stále méně přívětivé společnosti, kde jim nikdo neměl předhazovat jejich původ anebo národnost. Možná pro své členy znázorňovala dokonce poslední ostrůvek optimismu a svým laskavým humorem jim dodávala důvěru, že bude zase lépe.

Kromě vytváření vztahů mezi příslušníky lokálních elit znamenalo pro členy spolku významnou součást života právě tohle přívětivé žertování. Samotný humor a způsob, kterým se rytíři bavili, přitom nepatří mezi příliš obvyklou zábavu druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století. Při bližším pohledu v něm lze najít značnou ironii a hlavně schopnost členů bavit se na vlastní účet. Činnost a život schlaraffiků tedy poněkud vyvracel mezi Čechy hluboce zakořeněný názor, že se Němci neuměli a neumí bavit a nedokážou si ze sebe udělat ani legraci.

Samotné bádání spolku Schlaraffie zůstává i na konci této práce nedokončeným. I když se může zdát, že bylo o rytířích v trojcípých čepičkách řečeno vše podstatné, není tomu tak. Jak jsme se již dozvěděli výše, může představovat tento spolek méně obvyklou a spíše neformální cestu k dějinám lokálních elit. Nevyčerpáno zůstává i téma schlaraffické hudby, která může (ale nemusí) přinést třeba nový pohled na dobu, kdy skládal kdejaký pan učitel a svá díla neschovával před světem v šuplíku. Další možnost tvoří zde pouze načatá schlaraffická řeč, která ukazuje, jakou měli členové Schlaraffie představu o historické řeči a jak si mysleli, že se kdysi hovořilo. Podobně by bylo ještě možné s využitím pramenů ke Schlaraffii zpracovat představu a povědomí měšťanstva

²⁴¹ František RADA, *Když se psalo c. k.*, České Budějovice 1965, s. 113.

²⁴² Vladimír VONDRÁČEK, *Lékař vzpomíná (1895 – 1920)*, Praha 1987, s. 131.

druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století o dějinách středověku a raného novověku. Nabízí se i spojení s dějinami divadla, zvláště v 19. století v počátcích existence spolku, kdy jej tvořili většinou herci, pěvci, režiséři a podobně. Jistě by se ale našly i další náměty.

Lulu!

9. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

9. 1. NEVYDANÉ PRAMENY

Allschlaraffisches Archiv Bern, Das Praga Archiv.

Archiv hlavního města Prahy, Schlaraffia, německý spolek v Praze (nezpracovaný fond).

Archiv města Plzně, Schlaraffia, stolní společnost, Plzeň.

Archiv města Plzně, Spolkové oddělení, kart. č. 98, inv. č. 1314.

Státní okresní archiv (dále SOkA) České Budějovice, Josef Taschek, inv. č. 14 sign. IV/4 – Schlaraffia.

SOkA Děčín, Spolek Schlaraffia – Mandovia Varnsdorf.

SOkA České Budějovice, Šlarafie.

SOkA Chomutov, Schlaraffia Chomutov (nezpracovaný fond).

SOkA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava.

SOkA Liberec, Sběrka severočeského muzea, kart. č. 3.

SOkA Liberec, Spolek „Schlaraffia“ Frýdlant v Čechách (nezpracovaný fond).

SOkA Nový Jičín, Německý spolek Schlaraffia, Nový Jičín (nezpracovaný fond).

SOkA Opava, Schlaraffia Opava.

SOkA Prachatice, Spolek Schlaraffia Prachatice (nezpracovaný fond).

SOkA Prostějov, Spolek Schlaraffia Prostějov (nezpracovaný fond).

SOkA Teplice, Schlaraffia – Spolek Dubí.

9. 2. VYDANÉ PRAMENY

Allschlaraffische Stammrolle Anno Uhui 65 – 66, 66 – 67, 67 – 68, 70/71, 72/73, Leipzig b. d. (1925, 1926, 1927, 1931, 1933).

- Allschlaraffische Stammrolle Anno Uhui 74/75, 76/77, 77/78, 78/79*, Prag b. d. (1934, 1936, 1937, 1938).
- CANTOR, Ernst, *Schlaraffisches und Anderes*, Teplitz – Schönau, 1932.
- DRASAL DER GLOCKENTHURM, *Chronica Allschlaraffiae*, Prag 1597 (=1897).
- HUTTEN, Ulrich von, *Schlaraffen-Ceremoniale nach den ältesten Urkunden*, Prag b. r.
- Memento Pragae oder Unbequemer und vorlauter Führer durch das Prager Reich*, b. m., 1584.
- METZ, Adolf, *In arte voluptas*, Leipzig b. d.
- PARSIFAL MIT DEM KOCHLÖFFEL – QUELL DER GEMÄLTZTE, *Derer Schlaraffen Lieder*, b. m. 1595 (=1895).
- RADA, František, *Když se psalo c. k.*, České Budějovice 1965.
- RADA, František, *Když se psalo T. G. M.*, České Budějovice 1992.
- D. R. ZWILLING, *Schlaraffia: Der Bund Allschlaraffia, dessen Geschichte, Einrichtungen, Bräuche, Verfassung, Wesen und Zweck, Schlaraffia im Weltkriege*, b. m. 1918.
- VONDRÁČEK, Vladimír, *Lékař vzpomíná (1895 – 1920)*, Praha 1987.
- Schlaraffenspiegel und Ceremoniale*, b.d., b.r. (1888, 1893).
- Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale*, Prag b.r. (1903).
- Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 50, 55*, Prag b.r. (1909, 1914).
- Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 61*, Wien b.r. (1920).
- Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 65, 71*, Leipzig b.r. (1924, 1930).
- Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U. 74, 79*, Prag b.r. (1933, 1938).
- SPEEMAN, W. (ed.), *H. Sachs' Werke. Erster Teil*, Berlin – Stuttgart b.r. (18--).
- Stammrolle der Schlaraffenreiche des Erdballes anno domini Uhui 1581 am 15. februarii*, Prag b. d. (1881).

Stammrolle der Schlaraffenreiche des Erdballes anno domini Uhui 1582 am 15. februarii, Prag b. d. (1882).

Stammrolle der Schlaraffenreiche des Erdballes 1584, 1585, 1586, 1587, 1589, 1590, 1594, 1595, 1596, 1598, 1593,1597, Prag b. d.(1884, 1885, 1886,1887,1889,1890,1894,1895,1896, 1898,1893,1897).

Stammrolle der Schlaraffenreiche des Erdballes Anno Uhui 41 – 42, 42 – 43, 44 - 45, 46 - 47, 47 - 48, 48 - 49, 49 - 50, 50 - 51, 51 - 52, 52 – 53, 53 – 54, 54 – 55, 56 – 57, 57 – 58, 58 - 59, Prag b. d. (1901, 1902, 1904, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912,1913, 1914, 1916, 1917, 1918).

Der Schlaraffia Zeytung č. 83 – 324, 8. 10. 1585 (1885) – 16. 10. a. U. 47 (1906); č. 536 – 624, 6. 10. a. U. 63 (1922) – 1. Wonnemondes a. U. 70 (1. 5. 1929)

Der Schlaraffia Zeyttungen č. 625 – 732, 1. Lethemondes a. U. 70 (1. 10. 1929) – 10. 4. a. U. 79 (1938)

Uhuhall 2 – 13, a. U. 65 – 76 (1924 – 1935)

9. 3. LITERATURA

BAROCANTO DER FA-BEL-LIBRISCHE ADACTUS, *Das Praga Archiv. Eine Bibliographie der von Rt. Parafratello (70) geretteten Schriften*, Bern 2006.

BAROCANTO DER FA-BEL-LIBRISCHE ADACTUS – PROFUNDUS MIT DEM BO-EHMISCHEN FLÜGELSCHLAG, *Schlaraffia Berna. 125. Stiftungsfest*, Bern 2010.

GEBAUER, Helwig, *O schlaraffské říši Carnovia v Krnově*, Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy 19, 1993, č. 1, s. 14 – 17.

COHEN, Gary B., *Němci v Praze 1861 – 1914*. Praha 2000.

FASORA, Lukáš, *Svobodný občan ve svobodné obci? Občanské elity a obecní samospráva města Brna 1851 – 1914*, Brno 2007.

FRANĚK, Čestmír, *Málo známé dekorace Schlaraffie*, Merkur Revue 5, 2003, s. 31 – 32.

GROWKA, Květoslav, *Uplatnění heraldiky ve spolku Schlaraffia*, Numismatický dopis 1986, s. 9-12.

- HLAVNIČKOVÁ, Kateřina, *Jak na sebe vážení pánové pokřikovali Uhu a Lulu. Spolek Schlaraffia Budovica v letech 1882 až 1917*, Jihočeský sborník historický 79, 2010, s. 99 – 118.
- HEIN, Dieter – SCHULZ, Andreas (edd.), *Bürgerkultur im 19. Jahrhundert. Bildung, Kunst und Lebenswelt*, München 1996.
- HINNER, Rudolf Robert, *Die Schlaraffia in Neutitschein*, in: *Das Köhländchen. Die Geschichte und Geschichten einer deutsche Landschaft*, Ludwigsburg 1988, s. 56 – 60.
- HRDÝ, Josef, *Spolek Schlaraffia, jeho charakter a symbolika*, Genealogické a heraldické informace 1 – 4, 1989, s. 6 – 13.
- Chronik des Verbandes Allschlaraffia zur Hundertjahrfeyer in Norimberga a. U. 100 (1959) I - II*, Landshut 1959.
- Chronik des Verbandes Allschlaraffia sowie derer Schlaraffen-Reyche und Colonien III – IV*, Bern 1984 – 2009.
- JOHN, Miloslav, *Čechoslovakismus a ČSR 1914 – 1938*, Beroun 1994.
- KÁRNÍK, Zdeněk, *České země v éře první republiky (1918 – 1938) II - III*, Praha 2002.
- KÁRNÍK, Zdeněk, *Malé dějiny československé*, Praha 2008.
- Kolektiv autorů, *Encyklopedie Českých Budějovic*, České Budějovice 1998.
- Kolektiv autorů, *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*, Varnsdorf 2003.
- KŘEN, Jan, *Konfliktní společenství*, Toronto 1989.
- LAŠŤOVKA, Marek – LAŠŤOVKOVÁ, Barbora – RATAJ, Tomáš – RATAJOVÁ, Jana – TRÍKAČ, Josef, *Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895 – 1990*, Praha 1998.
- MAREČEK, Zdeněk, *Emil Hadina (1885 – 1957). Zum literarischen Leben in der Provinz (dizertační práce)*, Brno 2006.

- MÜLLER, Wolfgang a kol., *Duden. Německý výkladový slovník s českými ekvivalenty*, Praha 1993.
- NODL, Martin – TINKOVÁ, Daniela, *Antropologické přístupy v historickém bádání*, Praha 2007.
- SEIBT, Ferdinand, *Německo a Češi. Dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy*, Praha 1996.
- SEIBT, Ferdinand (ed.), *Vereinswesen und Geschichtspflege in den böhmischen Ländern*, München 1986.
- Schlaraffia Krummavia*, Krummchau 74 (=1933).
- TEUFELDE, Klaus – WEHLER, Hans – Ulrich (edd.), *Wege zur Geschichte des Bürgertums*, Göttingen 1994.
- ŘEZNÍČKOVÁ, Denisa, *In arte voluptas. Historie uměleckého spolku Schlaraffia Oppavia v letech 1885 – 1938*, Opava 2009 (DP).
- ŘEZNÍČKOVÁ, Denisa, *Příspěvek k činnosti spolku Schlaraffia v Opavě*, Vlastivědné listy 36, 2010, č. 2, s. 1 – 3.
- SCHÄFER, Michael, *Geschichte des Bürgertums. Eine Einführung*, Köln – Weimar – Wien 2009.
- SCHULZ, Andreas, *Lebenswelt und Kultur des Bürgertums im 19. und 20. Jahrhundert*, München 2005.
- Spolkový život v Čechách v 19. a na počátku 20. století. Sborník k životnímu jubileu Jany Englové*, Ústí nad Labem 2005.
- STRNAD, Jan, *Tajemná Schlaraffia*, Jablonecký měsíčník, 2009, č. 11, s. 11.
- TICHÝ, Antonín, *Ať to frčí!*, Krkonoše – Jizerské hory 2006, č. 1, s. 47.
- TICHÝ, Antonín, *Hohenelba – vrchlabská pobočka spolku Schlaraffia (Členská základna)*, in: Krkonoše – Podkrkonoší 9, Trutnov 2009, s. 261 – 262.
- TICHÝ, Antonín, *Krkonoš řepu nerad*, Krkonoše – Jizerské hory 2000, č. 8, s. 29.
- TICHÝ, Antonín, *Lekce z inzerátu*, Krkonoše – Jizerské hory 2002, č. 1, s. 33.
- TICHÝ, Antonín, *Tajemná Gigantea*, Krkonoše – Jizerské hory 1993, č. 7, s. 24 -

25.

TICHÝ, Antonín, *Ve znamení sovy*, Krokonoše č. 7, 2000, s. 29.

Politické strany a spolky na jižní Moravě (Mikulovská sympozia XXII, Brno 1993.

WAGNEROVÁ, Alena (ed.), *A zapomenuti vejdemo do dějin... Němci proti Hitlerovi:*

Životní příběhy německých odpůrců nacismu v Československu, Praha 2010.

WALKO, Karl, *Schlaraffia*, Prag 1936.

9. 4. INTERNETOVÉ ZDROJE²⁴³

www.schlaraffia.org

<http://www.freiheit.cz/6-schlaraffia--umeni-pratelstvi-humor>

<http://www.schlaraffia-berolina.de>

<http://www.schlaraffia-berna.ch>

---

²⁴³ Odkazy jsou funkční ke 3. 1. 2012 – pozn. aut.

10. PŘÍLOHY

10. 1. PŘEHLED SCHLARAFFIÍ NA ÚZEMÍ SOUČASNÉ ČESKÉ REPUBLIKY MEZI LETY 1859 – 1939

Následující přehled říší, kterých se týká tato práce, obsahuje jednotlivé Schlaraffie seřazené po sobě podle data svého založení. Kromě data založení a zániku, když je bylo možné dohledat, jsou zde uvedeny i města, kde říše vznikly a jejich mateřské říše. Číslo říše za městem uvádí, kolikátá v pořadí celkově byla daná Schlaraffia založena. Přidán je i název hradu a možné vysvětlení, z čeho pochází jméno jak jeho, tak celé říše. U většiny říší jsou uvedeni i jejich zakladatelé a pokud možno i překlad jejich schlaraffických jmen. Údaje pocházejí z Kroniky svazu Allschlaraffie²⁴⁴ a z příslušných seznamů členů (Stammrolle der Schlaraffenreyche des Erdballes, Allschlaraffische Stammrolle).

Praha	1	Praga (latinské jméno města)
Založena 10. 10. 1859, zanikla 17. 6. 1939		
Hrad Allmutterburg (Hrad vši matky), Teutoburg (Teutonský / Germánský hrad)		
Zakladatelé: Allram, obchodník – rytíř <i>Allschmetten</i> Eduard Bachmann, operní pěvec - rytíř <i>Jagu mit der rothen Cravatte</i> (Jagu s červenou kravatou) Johann Bachmann, inspektor pojišťovny - rytíř <i>Hänschen der unerschrockene Kunstkenner</i> (Honzík Neohrožený znalec umění) Karl Dolensky, muzikant - rytíř <i>Falstaff die Jerichotrompete</i> (Falstaf Trouba z Jericha – myšleno samozřejmě jako hudební nástroj) Carl Dolt, herec - rytíř <i>Jocus</i> Albert Eilers, operní pěvec - rytíř <i>Gleichen der Lindenmüller</i> (Stejný Lipový mlynář) Conrad Hallenstein, herec - rytíř <i>Wendelin von Höllenstein</i> Josef Chauer, ředitel banky - rytíř <i>Sedler der kühne Nimrod</i> (Sedler Odvážný lovec) Josef Chramosta, herec - rytíř <i>Chramo der Unschuldige</i> (Chramo Nevinný) Wilhelm Jahn, dirigent - rytíř <i>Mager der doppelte Speisezettel</i> (Hubeňour Dvojitý jídelní lístek) Franz Kolar mladší, herec - rytíř <i>Pastranus</i> A. Markwordt, herec - rytíř <i>Rülps</i> Heinrich Mick, stavitel - rytíř <i>Kluck der Mauerpolier</i> (Kluck Stavbyvedoucí) Franz Nachbaur, operní pěvec - rytíř <i>Veilchenboa der Tenorjoseph</i> Heinrich W. Oberländer, herec - rytíř <i>Box der Schlaraffenabbé</i> (Box Schlaraffický abbé) A. Paulus - rytíř <i>Chevalier d'amour</i> (Rytíř lásky) Václav Reissinger, baletní mistr - rytíř <i>Huppel di Hax</i> (velice přibližný překlad zní		

²⁴⁴ Chronik I – II.

Mrskat nohou)

Eduard Schmidt-Weißenfels, spisovatel - rytíř *Plato der griechischer Bummler* (Platón
Řecký darmožrout)

Johann Siege, herec - rytíř *Namenlos* (Bezejmenný)

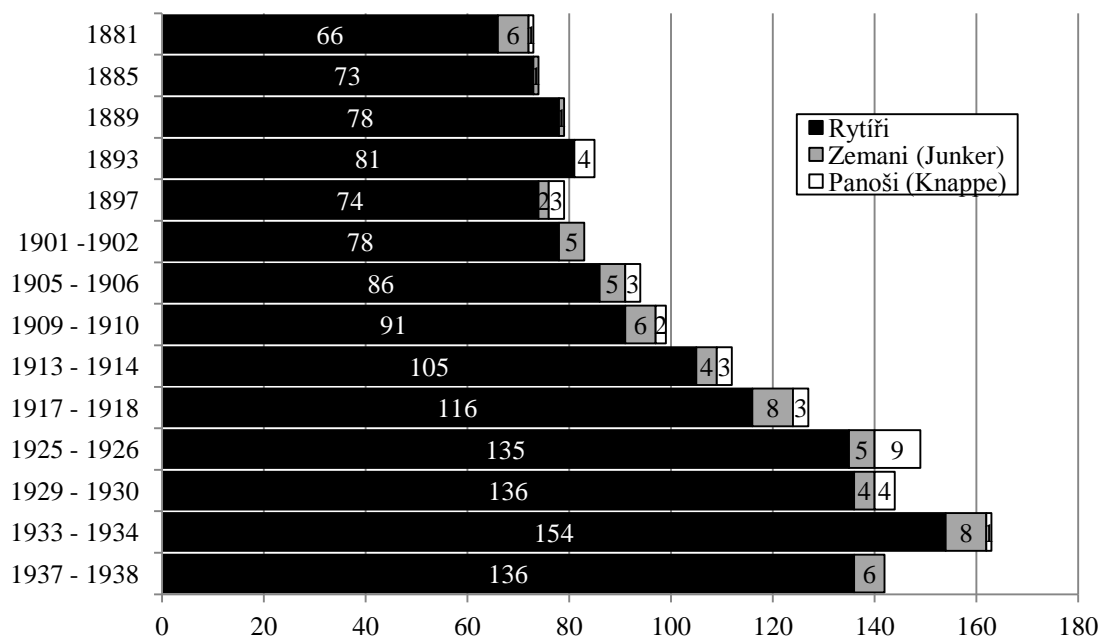
Ludwig Slansky, dirigent a skladatel - rytíř *Breithut u Primasu* (Širák u Primasů)

Franz Thomé, ředitel divadla - rytíř *Carl II. der Frauenprüfer* (Karel II. Přezkoušeč
žen)

Carl Tobisch, redaktor - rytíř *Gotthold der Eilfer*

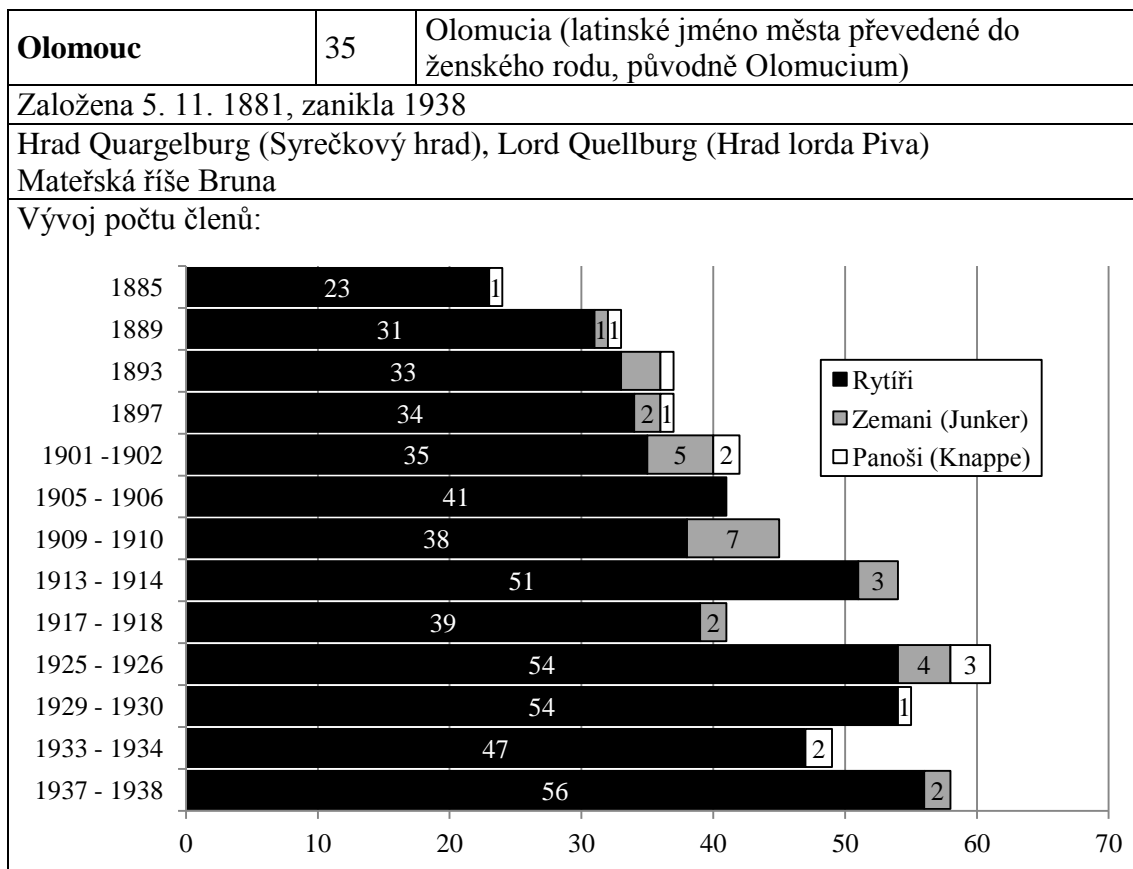
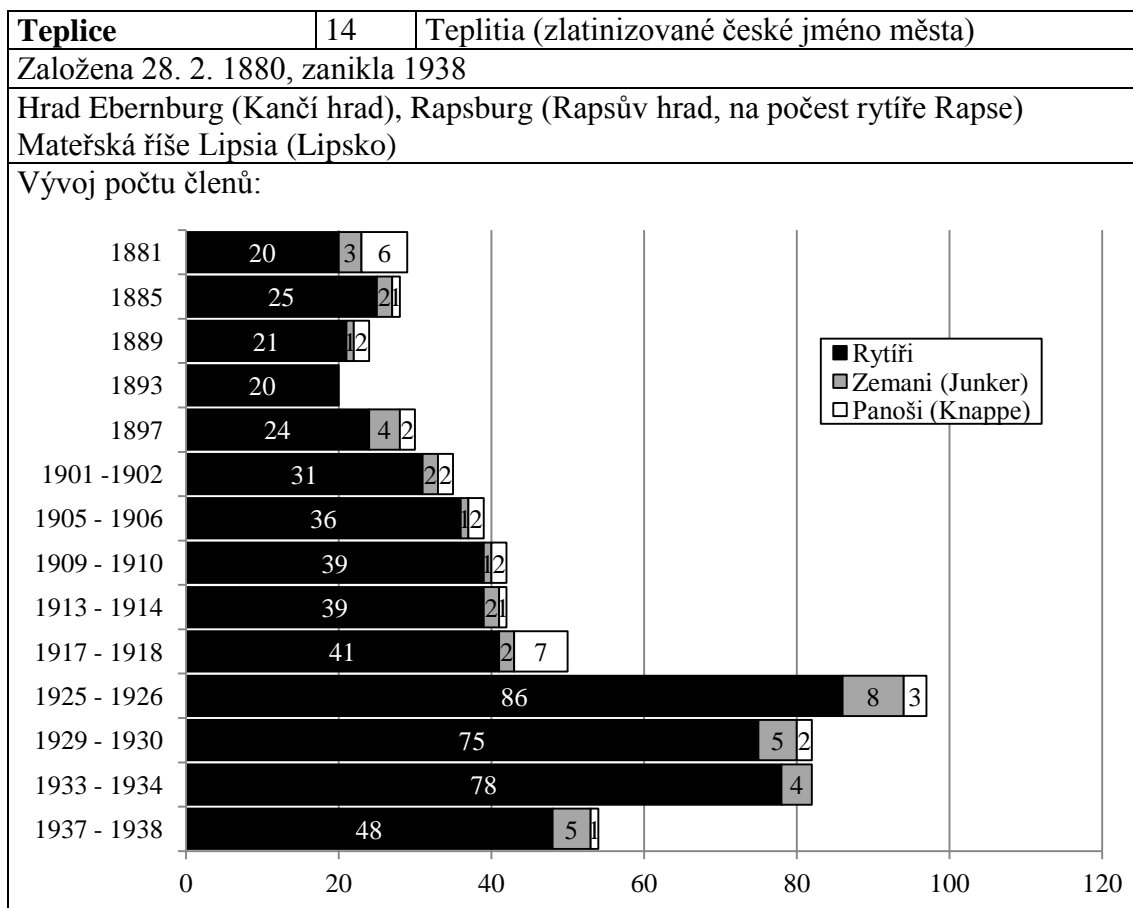
Ignaz Ulbricht - rytíř *Nazi*

Vývoj počtu členů:

Brno	7	Bruna (latinské jméno města)																																																												
Založena 29. 11. 1978, zanikla 1938																																																														
Hrad Christenburg (Křesťanský hrad), Spielberg-Veste (Hrací hora – Pevnost), Teutoburg, Frestoburg																																																														
Mateřská říše Wratislavia (Vratislav)																																																														
Zakladatel Carl Skraup, herec - rytíř <i>Quecksilber von Praga</i> (Rtuť z Prahy)																																																														
Vývoj počtu členů:																																																														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1881</td> <td>27</td> <td>3</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>1885</td> <td>45</td> <td>0</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1889</td> <td>46</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1893</td> <td>48</td> <td>9</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1897</td> <td>59</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>55</td> <td>4</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>55</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>61</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>73</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>63</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>95</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>92</td> <td>3</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>104</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>92</td> <td>0</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>			Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1881	27	3	5	1885	45	0	3	1889	46	0	0	1893	48	9	3	1897	59	0	0	1901 - 1902	55	4	3	1905 - 1906	55	2	0	1909 - 1910	61	0	0	1913 - 1914	73	0	0	1917 - 1918	63	0	0	1925 - 1926	95	0	0	1929 - 1930	92	3	2	1933 - 1934	104	2	0	1937 - 1938	92	0	4
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																																																											
1881	27	3	5																																																											
1885	45	0	3																																																											
1889	46	0	0																																																											
1893	48	9	3																																																											
1897	59	0	0																																																											
1901 - 1902	55	4	3																																																											
1905 - 1906	55	2	0																																																											
1909 - 1910	61	0	0																																																											
1913 - 1914	73	0	0																																																											
1917 - 1918	63	0	0																																																											
1925 - 1926	95	0	0																																																											
1929 - 1930	92	3	2																																																											
1933 - 1934	104	2	0																																																											
1937 - 1938	92	0	4																																																											

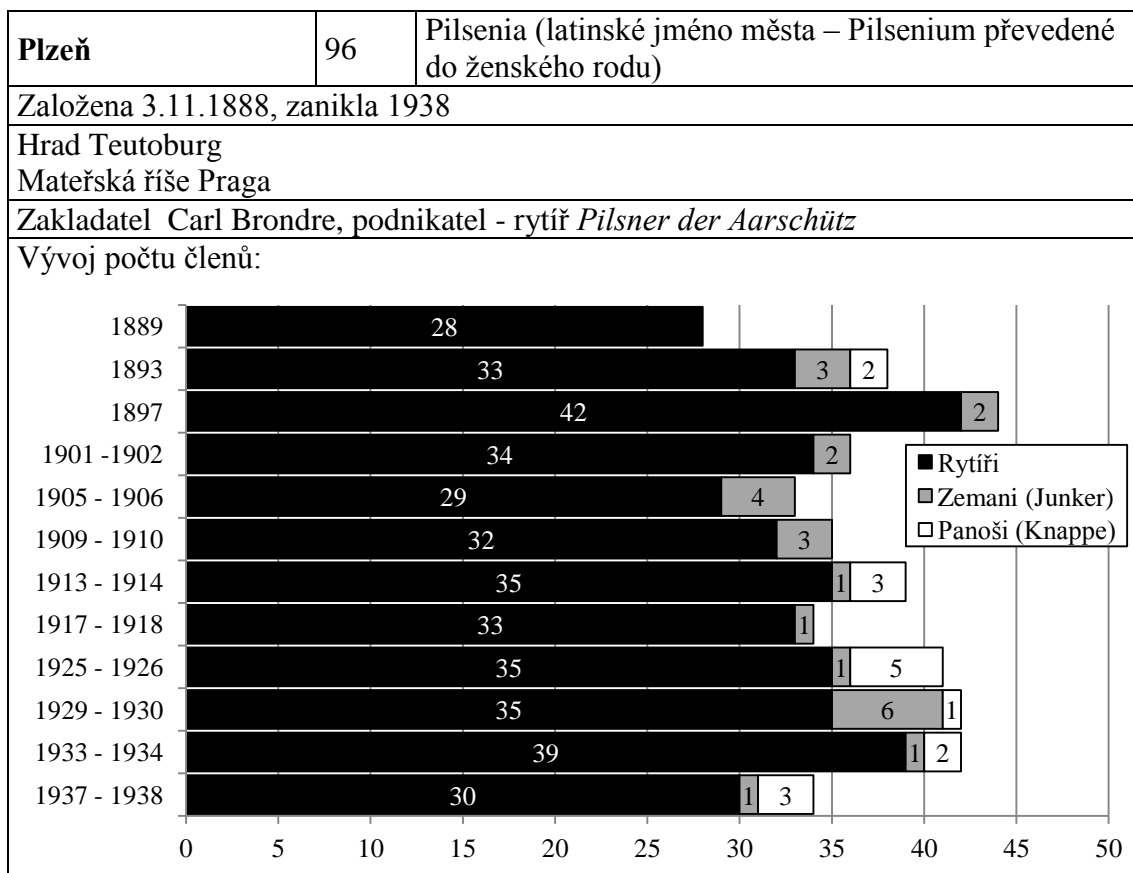
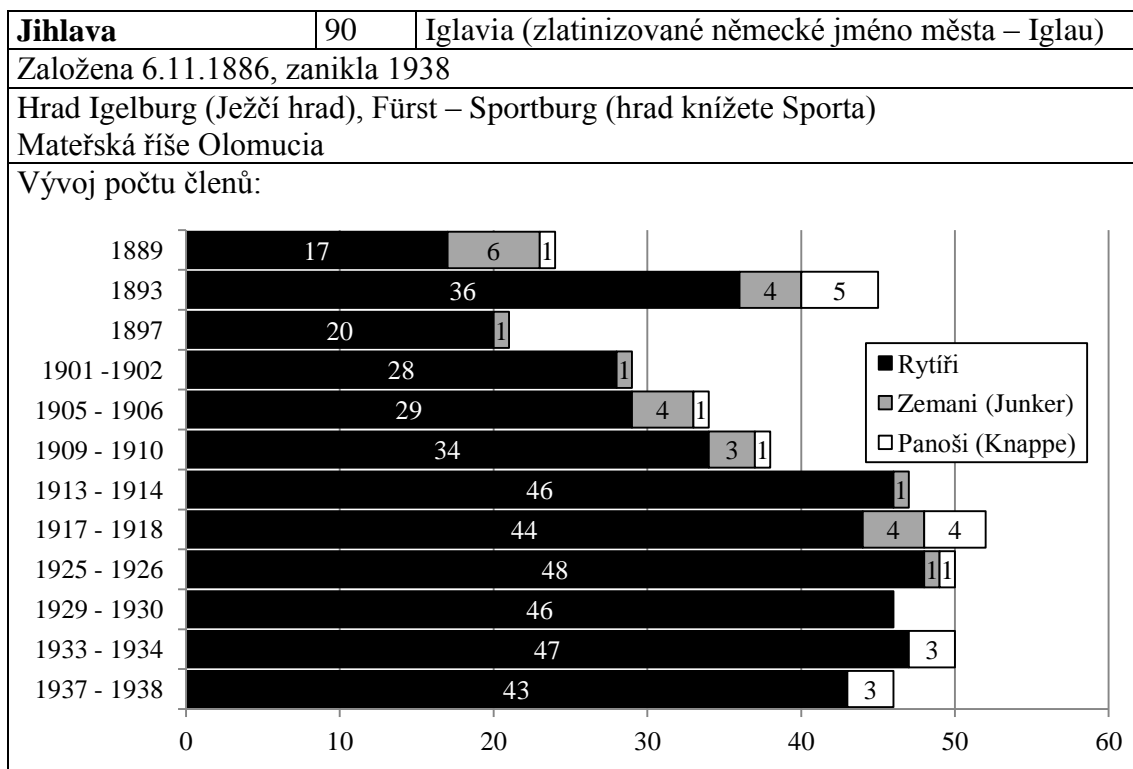
České Budějovice	41	Budovicia (latinské jméno města převedené do ženského rodu, původně Budovicium)																																																								
Založena 7. 2. 1882, zanikla 7. 5. 1938																																																										
Hrad Teutoburg an der Maltsh (Germánský hrad na Malši)																																																										
Mateřská říše Sempronia (Šoproň), Ratisbona (Řezno)																																																										
Zakladatelé: Jaroslav Jungmann, kapelník - rytíř <i>Škopíček der böhmische Mozart</i> (Škopíček Český Mozart)																																																										
Schäffer, režisér - rytíř <i>Trull der Schweigsame</i> (Trull Mlčenlivý)																																																										
Vývoj počtu členů:																																																										
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1885</td> <td>18</td> <td>5</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1889</td> <td>13</td> <td>1</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>1893</td> <td>23</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1897</td> <td>26</td> <td>5</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>35</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>34</td> <td>3</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>38</td> <td>5</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>37</td> <td>10</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>49</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>50</td> <td>2</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>49</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>47</td> <td>0</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>45</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>			Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1885	18	5	3	1889	13	1	5	1893	23	0	1	1897	26	5	1	1901 - 1902	35	1	1	1905 - 1906	34	3	1	1909 - 1910	38	5	0	1913 - 1914	37	10	0	1917 - 1918	49	2	1	1925 - 1926	50	2	2	1929 - 1930	49	2	0	1933 - 1934	47	0	3	1937 - 1938	45	0	0
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																																																							
1885	18	5	3																																																							
1889	13	1	5																																																							
1893	23	0	1																																																							
1897	26	5	1																																																							
1901 - 1902	35	1	1																																																							
1905 - 1906	34	3	1																																																							
1909 - 1910	38	5	0																																																							
1913 - 1914	37	10	0																																																							
1917 - 1918	49	2	1																																																							
1925 - 1926	50	2	2																																																							
1929 - 1930	49	2	0																																																							
1933 - 1934	47	0	3																																																							
1937 - 1938	45	0	0																																																							

Liberec	65	Reichenbergia (z německého názvu Liberce – Reichenberg)																																																																						
Založena 8.12.1884, zanikla 1938																																																																								
hrad Löwenberg (Lví hrad), Meisterburg (Hrad mistrů), Jeschenburg Materská říše Vindobona (Víděň)																																																																								
Zakladatelé: rytíř Josef Hoffmann, fotograf - rytíř <i>Helios das Silberbad</i> (Helios Stříbrná koupel) Emanuel Raur, ředitel divadla - rytíř <i>Igelfisch der Bandenführer</i> (Ježík vůdce bandy)																																																																								
Vývoj počtu členů:																																																																								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společný počet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1885</td> <td>23</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>1889</td> <td>18</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>1893</td> <td>26</td> <td>0</td> <td>3</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>1897</td> <td>32</td> <td>5</td> <td>1</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>31</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>41</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>42</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>41</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>45</td> <td>5</td> <td>1</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>46</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>48</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>70</td> <td>2</td> <td>4</td> <td>76</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>82</td> <td>1</td> <td>3</td> <td>86</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>83</td> <td>1</td> <td>4</td> <td>88</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>73</td> <td>5</td> <td>0</td> <td>78</td> </tr> </tbody> </table>			Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet	1885	23	0	0	23	1889	18	0	0	18	1893	26	0	3	29	1897	32	5	1	38	1901 - 1902	31	0	0	31	1905 - 1906	41	0	1	42	1909 - 1910	41	0	0	41	1913 - 1914	45	5	1	51	1917 - 1918	46	2	0	48	1925 - 1926	70	2	4	76	1929 - 1930	82	1	3	86	1933 - 1934	83	1	4	88	1937 - 1938	73	5	0	78
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet																																																																				
1885	23	0	0	23																																																																				
1889	18	0	0	18																																																																				
1893	26	0	3	29																																																																				
1897	32	5	1	38																																																																				
1901 - 1902	31	0	0	31																																																																				
1905 - 1906	41	0	1	42																																																																				
1909 - 1910	41	0	0	41																																																																				
1913 - 1914	45	5	1	51																																																																				
1917 - 1918	46	2	0	48																																																																				
1925 - 1926	70	2	4	76																																																																				
1929 - 1930	82	1	3	86																																																																				
1933 - 1934	83	1	4	88																																																																				
1937 - 1938	73	5	0	78																																																																				

Prostějov	66	Prostana (z českého jména města)
Založena 8.12.1884, zanikla 1938		
Hrad Mohrenburg (Hrad mouřenínů), Casinoburg (Hrad Kasino), Deutsche Burg (Německý hrad), Quackburg (Quackův hrad podle rytíře Quacka) Mateřská říše Vidobona (Vídeň)		
Zakladatel Moriz Hamburger, továrník - rytíř <i>Rembrandt der Glockgießer</i> (Rembrandt Zvonař)		
Vývoj počtu členů:		
1889	24	1
1893	18	2 2
1897	31	3
1901 -1902	32	3
1905 - 1906	30	1 3
1909 - 1910	33	1
1913 - 1914	32	1 1
1917 - 1918	34	1
1925 - 1926	35	2
1929 - 1930	31	2 2
1933 - 1934	30	2 2
1937 - 1938	25	5

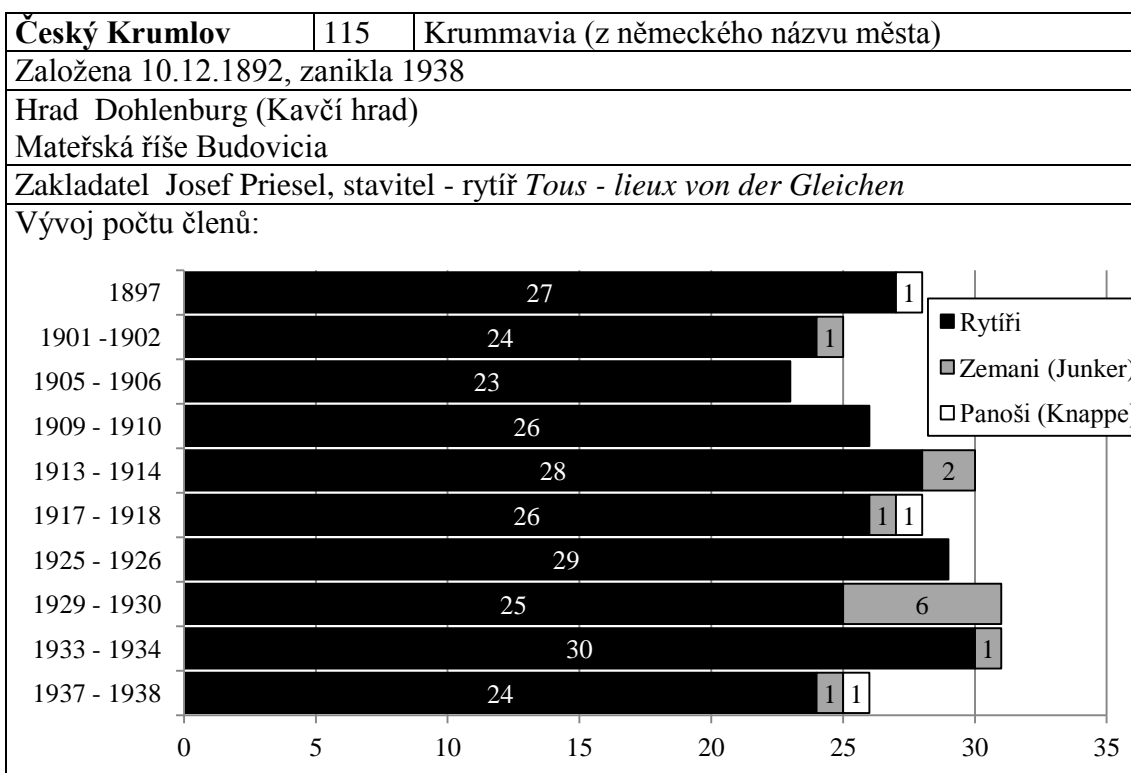
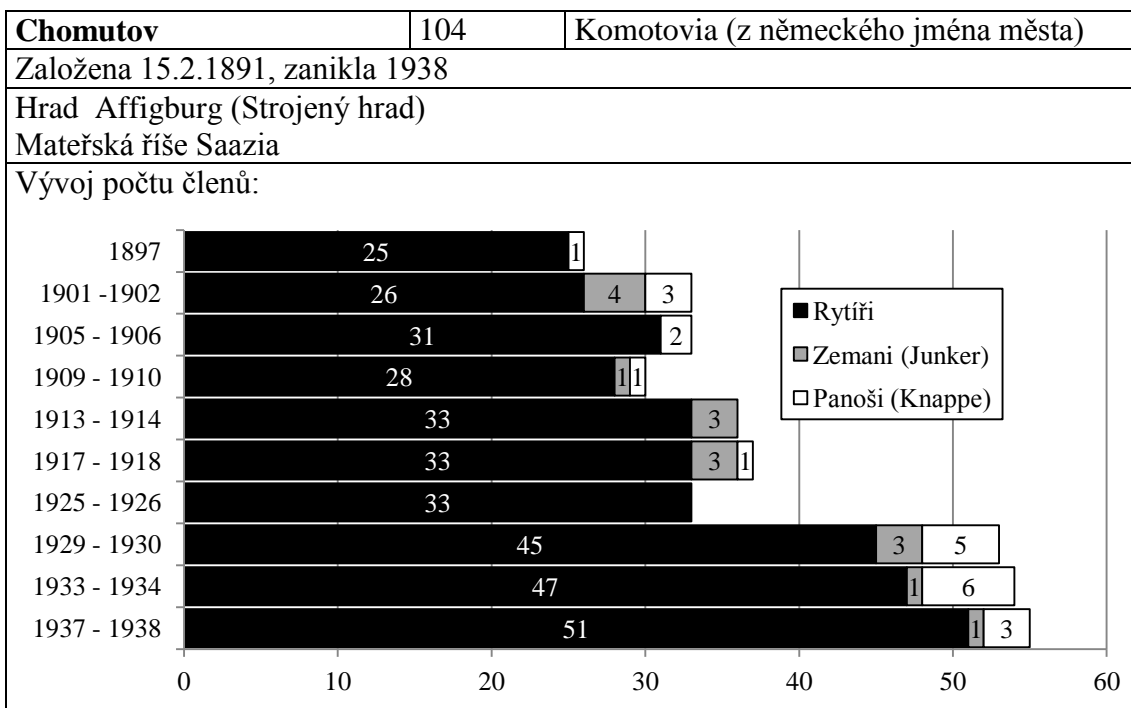
Ústí nad Labem	81	Ostia (částečně z německého názvu města – Aussig, částečně asi podle části starověkého Říma)																																																				
Založena 5.12.1885, zanikla 1938																																																						
Hrad Schreckenstein, Schreckensteinburg (Střekov)																																																						
Mateřská říše Teplitia																																																						
Zakladatelé: Richard Löbl, advokát - rytíř <i>Lippo der Drilling</i> (Lippo Trojče) Herrmann Benis, továrník - rytíř <i>Berzelius der Retortene</i> (Berzelius Zbaňkovaný)																																																						
Vývoj počtu členů:																																																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1889</td><td>13</td><td>1</td><td>0</td></tr> <tr><td>1893</td><td>27</td><td>7</td><td>2</td></tr> <tr><td>1897</td><td>17</td><td>3</td><td>0</td></tr> <tr><td>1901 - 1902</td><td>24</td><td>2</td><td>0</td></tr> <tr><td>1905 - 1906</td><td>29</td><td>4</td><td>1</td></tr> <tr><td>1909 - 1910</td><td>28</td><td>2</td><td>0</td></tr> <tr><td>1913 - 1914</td><td>33</td><td>2</td><td>1</td></tr> <tr><td>1917 - 1918</td><td>34</td><td>2</td><td>3</td></tr> <tr><td>1925 - 1926</td><td>50</td><td>1</td><td>3</td></tr> <tr><td>1929 - 1930</td><td>56</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>1933 - 1934</td><td>60</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>1937 - 1938</td><td>54</td><td>5</td><td>1</td></tr> </tbody> </table>			Year	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1889	13	1	0	1893	27	7	2	1897	17	3	0	1901 - 1902	24	2	0	1905 - 1906	29	4	1	1909 - 1910	28	2	0	1913 - 1914	33	2	1	1917 - 1918	34	2	3	1925 - 1926	50	1	3	1929 - 1930	56	2	2	1933 - 1934	60	2	2	1937 - 1938	54	5	1
Year	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																																																			
1889	13	1	0																																																			
1893	27	7	2																																																			
1897	17	3	0																																																			
1901 - 1902	24	2	0																																																			
1905 - 1906	29	4	1																																																			
1909 - 1910	28	2	0																																																			
1913 - 1914	33	2	1																																																			
1917 - 1918	34	2	3																																																			
1925 - 1926	50	1	3																																																			
1929 - 1930	56	2	2																																																			
1933 - 1934	60	2	2																																																			
1937 - 1938	54	5	1																																																			

Opava	87	Oppavia (latinské jméno Opavy)																																																				
Založena 20.4.1886, zanikla 1938																																																						
Hrad Schellenburg (Rolničkový hrad), Hiddigeigeiburg (podle rytíře Hiddigeigei)																																																						
Mateřská říše Linzia (Linec)																																																						
Vývoj počtu členů:																																																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1889</td><td>23</td><td>6</td><td>2</td></tr> <tr><td>1893</td><td>18</td><td>3</td><td>2</td></tr> <tr><td>1897</td><td>27</td><td>0</td><td>5</td></tr> <tr><td>1901 - 1902</td><td>25</td><td>3</td><td>1</td></tr> <tr><td>1905 - 1906</td><td>26</td><td>6</td><td>4</td></tr> <tr><td>1909 - 1910</td><td>28</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>1913 - 1914</td><td>34</td><td>0</td><td>2</td></tr> <tr><td>1917 - 1918</td><td>39</td><td>1</td><td>4</td></tr> <tr><td>1925 - 1926</td><td>42</td><td>0</td><td>1</td></tr> <tr><td>1929 - 1930</td><td>44</td><td>0</td><td>1</td></tr> <tr><td>1933 - 1934</td><td>49</td><td>3</td><td>2</td></tr> <tr><td>1937 - 1938</td><td>46</td><td>0</td><td>1</td></tr> </tbody> </table>			Year	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1889	23	6	2	1893	18	3	2	1897	27	0	5	1901 - 1902	25	3	1	1905 - 1906	26	6	4	1909 - 1910	28	1	1	1913 - 1914	34	0	2	1917 - 1918	39	1	4	1925 - 1926	42	0	1	1929 - 1930	44	0	1	1933 - 1934	49	3	2	1937 - 1938	46	0	1
Year	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																																																			
1889	23	6	2																																																			
1893	18	3	2																																																			
1897	27	0	5																																																			
1901 - 1902	25	3	1																																																			
1905 - 1906	26	6	4																																																			
1909 - 1910	28	1	1																																																			
1913 - 1914	34	0	2																																																			
1917 - 1918	39	1	4																																																			
1925 - 1926	42	0	1																																																			
1929 - 1930	44	0	1																																																			
1933 - 1934	49	3	2																																																			
1937 - 1938	46	0	1																																																			

Žatec	99	Saazia (z německého jména města)
Založena 4.4.1889, zanikla 1927 kvůli neshodám členů		
Hrad Teutoburg Mateřská říše Teplitia		
Vývoj počtu členů:		
1933 - 1934	19	3
1937 - 1938	34	1

Znojmo	104	Thayana (podle německého názvu Dyje – Thaya)	
Založena 5.12.1890, zanikla 1938			
Hrad Rabensteinenburg (Havranštein)			
Mateřská říše Iglavia			
Zakladatel Heinrich Fiby, profesor - rytíř <i>Heinz der Minnesänger</i> (Honzík Minesenr)			
Vývoj počtu členů:			
1893	22	5	4
1897	28	2	
1901 - 1902	28		1
1905 - 1906	36	4	2
1909 - 1910	42		1
1913 - 1914	45	2	1
1917 - 1918	40	3	
1925 - 1926	39		1
1929 - 1930	38	1	3
1933 - 1934	46		1
1937 - 1938	45	3	

Litoměřice	131	Castellum Albiense (Běloskvoucí hrad)																																																							
Založena 30.11.1896, zanikla 1938																																																									
Hrad Schwanenburg (Labutí hrad)																																																									
Mateřská říše Komotovia																																																									
Vývoj počtu členů:																																																									
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společný počet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1897</td> <td>29</td> <td>4</td> <td>0</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>30</td> <td>3</td> <td>7</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>40</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>32</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>29</td> <td>7</td> <td>3</td> <td>39</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>34</td> <td>6</td> <td>1</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>48</td> <td>5</td> <td>0</td> <td>53</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>45</td> <td>4</td> <td>1</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>47</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>47</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>51</td> </tr> </tbody> </table>			Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet	1897	29	4	0	33	1901 - 1902	30	3	7	40	1905 - 1906	40	0	1	41	1909 - 1910	32	0	0	32	1913 - 1914	29	7	3	39	1917 - 1918	34	6	1	41	1925 - 1926	48	5	0	53	1929 - 1930	45	4	1	50	1933 - 1934	47	2	2	51	1937 - 1938	47	2	2	51
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet																																																					
1897	29	4	0	33																																																					
1901 - 1902	30	3	7	40																																																					
1905 - 1906	40	0	1	41																																																					
1909 - 1910	32	0	0	32																																																					
1913 - 1914	29	7	3	39																																																					
1917 - 1918	34	6	1	41																																																					
1925 - 1926	48	5	0	53																																																					
1929 - 1930	45	4	1	50																																																					
1933 - 1934	47	2	2	51																																																					
1937 - 1938	47	2	2	51																																																					

Prachatic	137	Prachatitia (latinizovaná jména města)																																																		
Založena 8.2.1899, zanikla 1938																																																				
Hrad Libinburg, Libínburg (Libínský hrad)																																																				
Mateřská říše Pilsenia																																																				
Vývoj počtu členů:																																																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společný počet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>16</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>12</td> <td>2</td> <td>1</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>12</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>12</td> <td>1</td> <td>0</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>14</td> <td>2</td> <td>1</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>16</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>15</td> <td>1</td> <td>3</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>19</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>16</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>16</td> </tr> </tbody> </table>			Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet	1901 - 1902	16	2	2	20	1905 - 1906	12	2	1	15	1909 - 1910	12	0	0	12	1913 - 1914	12	1	0	13	1917 - 1918	14	2	1	17	1925 - 1926	16	0	0	16	1929 - 1930	15	1	3	19	1933 - 1934	19	0	0	19	1937 - 1938	16	0	0	16
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet																																																
1901 - 1902	16	2	2	20																																																
1905 - 1906	12	2	1	15																																																
1909 - 1910	12	0	0	12																																																
1913 - 1914	12	1	0	13																																																
1917 - 1918	14	2	1	17																																																
1925 - 1926	16	0	0	16																																																
1929 - 1930	15	1	3	19																																																
1933 - 1934	19	0	0	19																																																
1937 - 1938	16	0	0	16																																																

Varnsdorf	140	Mandovia (podle řeky Mandavy)																																																		
Založena 19.2.1899, zanikla 1938																																																				
Hrad Wernardivillaburg (vila Wernardiů), Luciferburg (podle rytíře Lucifera) Mateřská říše Oppavia																																																				
Zakladatel Raimund Pribil, redaktor - rytíř <i>Lucifer der Fürchterliche</i> (Lucifer Strašlivý)																																																				
Vývoj počtu členů:																																																				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společně</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1901 - 1902</td> <td>28</td> <td>4</td> <td>0</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>34</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>34</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>35</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>38</td> <td>3</td> <td>1</td> <td>42</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>34</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>48</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>49</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>50</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>59</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>47</td> <td>0</td> <td>2</td> <td>49</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>40</td> <td>4</td> <td>0</td> <td>44</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společně	1901 - 1902	28	4	0	32	1905 - 1906	34	0	0	34	1909 - 1910	35	0	1	36	1913 - 1914	38	3	1	42	1917 - 1918	34	2	0	36	1925 - 1926	48	0	1	49	1929 - 1930	50	4	5	59	1933 - 1934	47	0	2	49	1937 - 1938	40	4	0	44
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společně																																																
1901 - 1902	28	4	0	32																																																
1905 - 1906	34	0	0	34																																																
1909 - 1910	35	0	1	36																																																
1913 - 1914	38	3	1	42																																																
1917 - 1918	34	2	0	36																																																
1925 - 1926	48	0	1	49																																																
1929 - 1930	50	4	5	59																																																
1933 - 1934	47	0	2	49																																																
1937 - 1938	40	4	0	44																																																

Cheb	148	Egra (staré jméno města)																																													
Založena 21.12.1902, zanikla 1938																																															
Hrad Stauffenburg (Stauffský hrad) Mateřská říše Pilsenia																																															
Zakladatelé: Wilhelm Jaksch, lázeňský lékař - rytíř <i>Sarkast der Schwerennöter</i> (Sarkast Těžká nota, Vindobona) Anton Wirker, c. k. finanční koncipient - rytíř <i>Echo Edler vom Minnenhall</i> (Echo Šlechtic ze Sálů minesengrů, Komotovia) Theodor Dolegni, c. k. okresní finanční ředitel - rytíř <i>Servus Lulu der Nasenschinder</i> (Servus Lulu Utiskovatel nosů, Komotovia) Eduard Polzer, předseda c. k. státních drah - rytíř <i>Flugrad der Kegler</i> (Létající kolo Kuželkář, Pilsenia)																																															
Vývoj počtu členů:																																															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společně</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>34</td> <td>5</td> <td>3</td> <td>42</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>35</td> <td>0</td> <td>2</td> <td>37</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>38</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>43</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>35</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>48</td> <td>0</td> <td>2</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>46</td> <td>1</td> <td>5</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>48</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>49</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>40</td> <td>3</td> <td>0</td> <td>43</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společně	1905 - 1906	34	5	3	42	1909 - 1910	35	0	2	37	1913 - 1914	38	2	3	43	1917 - 1918	35	0	1	36	1925 - 1926	48	0	2	50	1929 - 1930	46	1	5	52	1933 - 1934	48	0	1	49	1937 - 1938	40	3	0	43
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společně																																											
1905 - 1906	34	5	3	42																																											
1909 - 1910	35	0	2	37																																											
1913 - 1914	38	2	3	43																																											
1917 - 1918	35	0	1	36																																											
1925 - 1926	48	0	2	50																																											
1929 - 1930	46	1	5	52																																											
1933 - 1934	48	0	1	49																																											
1937 - 1938	40	3	0	43																																											

Most	157	Pontana (latinský název města – Pons převedený do ženského rodu)																																								
Založena 25.10.1905, zanikla 1938																																										
Hrad Gorenzburg Mateřská říše Mandovia																																										
Zakladatel Karl Richter, ředitel banky - rytíř <i>Conto der Dubiose</i> (Konto Pochybný)																																										
Vývoj počtu členů:																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společný počet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1905 - 1906</td> <td>27</td> <td>8</td> <td>0</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>34</td> <td>4</td> <td>2</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>36</td> <td>4</td> <td>2</td> <td>42</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>46</td> <td>7</td> <td>2</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>47</td> <td>4</td> <td>0</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>53</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>56</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>49</td> <td>1</td> <td>1</td> <td>51</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet	1905 - 1906	27	8	0	35	1909 - 1910	34	4	2	40	1913 - 1914	36	4	2	42	1925 - 1926	46	7	2	55	1929 - 1930	47	4	0	51	1933 - 1934	53	1	2	56	1937 - 1938	49	1	1	51
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet																																						
1905 - 1906	27	8	0	35																																						
1909 - 1910	34	4	2	40																																						
1913 - 1914	36	4	2	42																																						
1925 - 1926	46	7	2	55																																						
1929 - 1930	47	4	0	51																																						
1933 - 1934	53	1	2	56																																						
1937 - 1938	49	1	1	51																																						

Krnov	159	Carnovia (latinské jméno města)																																			
Založena 23.3.1906, zanikla 1938																																					
Hrad Austriaburg (Rakouský hrad), Jägerburg (Lovecký hrad), Allvaterburg (Hrad všech otců) Mateřská říše Oppavia																																					
Zakladatelé: Arsenius Winkler, berní úředník - rytíř <i>Renatus vo Geigladorf</i> (Oppavia) Josef Winterstern, obchodník s plátnem - rytíř <i>Warum? Wieso?</i> (Proč? Jak to?, Prostana) Josef Pindur, učitel - rytíř <i>Farbores der Schnellschrift</i> (Farbores Rychlopis, Bilitia)																																					
Vývoj počtu členů:																																					
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> <th>Společný počet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>20</td> <td>4</td> <td>2</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>18</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>29</td> <td>6</td> <td>2</td> <td>37</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>34</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>37</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>31</td> <td>1</td> <td>0</td> <td>32</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet	1909 - 1910	20	4	2	26	1917 - 1918	18	1	2	21	1925 - 1926	29	6	2	37	1929 - 1930	34	2	0	36	1933 - 1934	37	1	2	40	1937 - 1938	31	1	0	32
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	Společný počet																																	
1909 - 1910	20	4	2	26																																	
1917 - 1918	18	1	2	21																																	
1925 - 1926	29	6	2	37																																	
1929 - 1930	34	2	0	36																																	
1933 - 1934	37	1	2	40																																	
1937 - 1938	31	1	0	32																																	

Těšín ²⁴⁵	164	Teschenia (z německého názvu města – Teschen)																																
Založena 21. 12.1907, zanikla 1938																																		
Hrad Olsaburg (podle řeky Olše – Olzy)																																		
Mateřská říše Budapestia (Budapešť)																																		
Zakladatelé: Otto E. Weber, ředitel továrny - rytíř <i>Murri di Remasuri</i> (Budapestia) Alois Schebesta, hoteliér - rytíř <i>Spaten der Harmonische</i> (Rýč Harmonický, Budovicia)																																		
Vývoj počtu členů:																																		
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>21</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>18</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>21</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>47</td> <td>4</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>49</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>38</td> <td>4</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>35</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1909 - 1910	21	6	0	1913 - 1914	18	6	0	1917 - 1918	21	1	0	1925 - 1926	47	4	2	1929 - 1930	49	1	0	1933 - 1934	38	4	2	1937 - 1938	35	2	0
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																															
1909 - 1910	21	6	0																															
1913 - 1914	18	6	0																															
1917 - 1918	21	1	0																															
1925 - 1926	47	4	2																															
1929 - 1930	49	1	0																															
1933 - 1934	38	4	2																															
1937 - 1938	35	2	0																															

Jablonec nad Nisou	176	Preciosa Iserina																																
Založena 17.4.1909, zanikla 1938																																		
Hrad Neyszeburg (podle řeky Nisy)																																		
Mateřská říše Juvavia (Salzburg)																																		
Zakladatel Josef Sußmann, režisér - rytíř <i>Krakehl der Durchlöcherte</i> (Klikyhák Proděrovaný)																																		
Vývoj počtu členů:																																		
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Období</th> <th>Rytíři</th> <th>Zemani (Junker)</th> <th>Panoši (Knappe)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1909 - 1910</td> <td>22</td> <td>7</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>1913 - 1914</td> <td>28</td> <td>3</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>1917 - 1918</td> <td>26</td> <td>2</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>1925 - 1926</td> <td>33</td> <td>2</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>1929 - 1930</td> <td>39</td> <td>4</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1933 - 1934</td> <td>41</td> <td>6</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1937 - 1938</td> <td>33</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>		Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)	1909 - 1910	22	7	6	1913 - 1914	28	3	2	1917 - 1918	26	2	4	1925 - 1926	33	2	4	1929 - 1930	39	4	3	1933 - 1934	41	6	1	1937 - 1938	33	3	4
Období	Rytíři	Zemani (Junker)	Panoši (Knappe)																															
1909 - 1910	22	7	6																															
1913 - 1914	28	3	2																															
1917 - 1918	26	2	4																															
1925 - 1926	33	2	4																															
1929 - 1930	39	4	3																															
1933 - 1934	41	6	1																															
1937 - 1938	33	3	4																															

²⁴⁵ Po rozdělení města na českou a polskou část v roce 1920 se ocitla Schlaraffia Teschenia, či spíše její hrad na území Polska. Docházeli sem ale i členové z české strany hranice ve větším množství než bývalo obvyklé u jezdcích schlaraffiků a proto jsme ji i nadále ponechali mezi „českými“ Schlaraffiemi, i když sem územně nepatří. Pozn. aut.

Trutnov	179	Gigantea (název odkazující na velikost má snad spojitost s německým označením Krkonoš – Riesengebirge – Obří pohoří)
Založena 5.2.1910, zanikla 1938		
Hrad Lenzburg (Jarní hrad), Rüberzahlburg(Krkonošův hrad) Mateřská říše Mandovia		
Zakladatelé: Paul Wagner, ředitel továrny - rytíř <i>Saulus den Wanderer</i> (Saul Poutník, Aemona) Ferdinand Schorn, profesor - rytíř <i>Lamarck der Gehopfte</i> (Lamarck Zchmelený, Mandovia) Wilhelm Merolt, profesor - rytíř <i>Helmfreund vom Egerstrand</i> (Přítel přílby z pláže Ohře, Pietas Julia)		
Vývoj počtu členů:		
1913 - 1914	38	2
1917 - 1918	32	6
1925 - 1926	40	3 1
1929 - 1930	41	3
1933 - 1934	40	6 1
1937 - 1938	40	2 1

Šumperk	184	Belmontia (latinský překlad německého jména města – Schönberg)
Založena 16.2.1911, zanikla 1938		
Hrad Allwaterburg (Hrad všech otců) Mateřská říše Olomucia		
Vývoj počtu členů:		
1913 - 1914	23	1 5
1917 - 1918	24	2 1
1925 - 1926	32	3 3
1929 - 1930	32	1 4
1933 - 1934	36	1 3
1937 - 1938	41	1

Ostrava	187	Ostravia (latinský název města)	
Založena 6.4.1915, zanikla 1938			
Hrad Schachtburg (Šachtburk)			
Mateřská říše Oppavia			
Vývoj počtu členů:			
1913 - 1914	41	11	
1917 - 1918	51	5	3
1925 - 1926	58		7
1929 - 1930	64	6	1
1933 - 1934	71		1
1937 - 1938	59	2	

Hranice na Moravě	201	Porta Moraviae (latinsky doslova brána Moravy)	
Založena 7.4.1917, zanikla 1938			
Hrad Helfensteinburg (Hrad pomocného kamene)			
Mateřská říše Praga			
Zakladatelé: Rudolf Gabriel, c. k. berní úředník - rytíř <i>Adonis der Unerhörte</i> (Adonis Neslýchaný)			
Fridolin Vogel, c. k. major - rytíř <i>Friedl mit der leeren Tasche</i> (Frída s prázdnou kapsou)			
Vývoj počtu členů:			
1917 - 1918	21	5	3
1925 - 1926	20		1
1929 - 1930	20	1	2
1933 - 1934	17		1
1937 - 1938	16	2	2

Karlovy Vary	206	Caroli Thermae (latinský název města)	
Založena 6.3.1920, zanikla 1938			
Hrad Sprudelburg (Hrad minerální vody)			
Mateřská říše Egra			
Vývoj počtu členů:			
1925 - 1926	59	1	1
1929 - 1930	62		4
1933 - 1934	60	2	1
1937 - 1938	47	1	5

Podmokly (okres Děčín)	210	Porta Bohemiae (latinsky doslova brána Čech)
Založena 23.10.1920, zanikla 1938		
Hrad Grenzburg (Hraniční hrad)		
Mateřská říše Castellum Albiense		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	32	2 2
1929 - 1930	29	1 6
1933 - 1934	32	5 4
1937 - 1938	38	3 1

Mariánské Lázně	213	Maria Aquensis (doslovný překlad do latiny)
Založena 4.12.1920, zanikla 1938		
Hrad Goetheburg (podle J. W. Goetheho)		
Mateřská říše Vindobona (Viedeň)		
Zakladatelé: Karl Mader, obchodník - rytíř <i>Schmecksboa der fechte Gebu</i> (Chutné boa Bojovný Gebu, Vindobona)		
Josef Unterberger, obchodník - rytíř <i>Sarabernard der Kreuzbrunnfahrer</i> (Castrum Maiense)		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	39	2 1
1929 - 1930	36	2 2
1933 - 1934	37	2 2
1937 - 1938	35	2 2

Frýdlant	218	Friedlandia (z německého názvu města)
Založena 16.3.1921, zanikla 28.4.1938		
Hrad Wallensteinburg (podle rodu Valdštejnů)		
Mateřská říše Praga		
Zakladatelé: Richard Kutula, ředitel univerzitní knihovny - rytíř <i>Bombast der Bücherser</i> (Bombast Knižník, Praga)		
Karl Bondörfer, notář - rytíř <i>Fils de Lancelot</i> (Mandovia)		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	31	2 2
1929 - 1930	38	4
1933 - 1934	36	2 2
1937 - 1938	30	4

Česká Lípa	222	Polzana (z německého názvu města)
Založena 7.1.1922, zanikla 30.3.1938		
Hrad Rattenburg (Krysí hrad) Mateřská říše Pilsenia		
Zakladatelé: Maximilan Oppitz, major - rytíř <i>Singhold von Minnereich</i> (Hold zpěvu z Říše trubadúrů, Pilsenia) Anton Wonka, vrchní soudní rada - rytíř <i>Töff – Töff vom Vehmgericht</i> (Tú – tú z fémského soudu, Egra)		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	40	4 4
1929 - 1930	46	3 1
1933 - 1934	44	5
1937 - 1938	33	1 3

Bohumín	228	Porta Silesiae (latinsky doslova brána Slezska)
Založena 16.2.1922, zanikla 1938		
Hrad Grenzburg (Hraniční hrad) Mateřská říše Ostravia		

Nový Jičín	235	Neoticiana (z německého jména města)
Založena 14.4.1923, zanikla 1938		
Hrad Titschburg (Jičburk) Mateřská říše Oppavia		
Zakladatelé: Adolf Berger, ředitel banky - rytíř <i>Bar der Lumpensammler</i> (Bar Sběratel lumpů, Oppavia) Wilhelm Kurz, obchodník - rytíř <i>Bum – Bum der Flotte</i> (Bum – Bum Flotila, Prostana) Fritz Schneider, ekonom - rytíř <i>Egge von der Granitz</i> (Thayana) Richard Eberwein, profesor - rytíř <i>Quartöterich der Stiplatter</i> (Porta Moraviae)		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	30	2
1929 - 1930	35	3 1
1933 - 1934	40	2
1937 - 1938	32	2

Moravská Třebová	240	Tribovia (z německého názvu města)
Založena 24.11.1923, zanikla 1938		
Hrad Riesenburg (Obří hrad)		
Mateřská říše Belmontia		
Vývoj počtu členů:		
1925 - 1926	21	4 1
1929 - 1930	23	2 1
1933 - 1934	24	3 1
1937 - 1938	26	

Bruntál	264	Vallis Gaudiorum (latinský název města)
Založena 30.10.1926, zanikla 1938		
Mateřská říše Carnovia		

Vrchlabí	277	Hohenelba (z německého názvu města)
Založena 30.4.1928, zanikla 1938		
Hrad Mephistoburg (podle rytíře Mephista)		
Mateřská říše Gigantea		
Vývoj počtu členů:		
1929 - 1930	33	5
1933 - 1934	35	6 3
1937 - 1938	39	2 2

Králíky	292	Gerulia (z německého názvu města - Grulich)
Založena 20.12.1930, zanikla 30.3.1938		
Hrad Adlerburg (Šlechtický hrad)		
Mateřská říše Belmontia		
Zakladatelé: Hugo Offenberger, vrchní inspektor četnictva - rytíř <i>Schandarm vom Berge</i> (Žandár z hor)		
Gustav Kalenda, inženýr - rytíř <i>Turkestan der Lügenbeutel</i> (Turkestán Pytel lží)		
Vývoj počtu členů:		
1933 - 1934	23	3
1937 - 1938	16	1

Žatec	294	Saazia (II)
Založena 3.1.1931, zanikla 1938		
Hrad Hopfenburg (Chmelohrad)		
Mateřská říše An der Pruggen (Bruck an der Mur)		
Zakladatel Emil Dietz, ředitel banky - rytíř <i>Mill in De-Wiesen</i>		
Vývoj počtu členů:		
<div style="display: flex; justify-content: center; gap: 10px;"> ■ Rytíři ■ Zemani (Junker) □ Panoši (Knappe) </div>		
1933 - 1934	37	3 2
1937 - 1938	35	2 1
	30 32 34 36 38 40 42 44	

Jeseník	301	Im Freyen Walde (německy doslova Ve volném lese, z německého názvu města Freiwaldau)
Založena 7.12.1935, zanikla 1938		
Hrad Grafenburg (Hraběcí hrad)		
Mateřská říše Vallis Gaudiorum		
Zakladatelé: Erich Schweinburg, vrchní lékař sanatoria - rytíř <i>Nierastenicus der Wasserdichter</i> (Nikdy neodpočívající Vodní básník, Vallis Gaudiorum)		
Emil Adler, vrchní lékař Priessnitzových lázní - rytíř <i>Fr – Aesculap der Unerhörte</i> (Fr-Aesculap Neoblomný, Vallis Gaudiorum)		
Julius Straube, ředitel banky - rytíř <i>Haarfort vom Seitensprung</i> (Vlasy pryč z vedlejšího skoku, Vallis Gaudiorum)		
Ferdinand Franze, horní správce - rytíř <i>Plattenferdl die Maidwurzten</i> (Plochý Ferda Koření dívek, Vallis Gaudiorum)		
Emil Riedel, ředitel Tatry na penzi - rytíř <i>Scheik der Ostasien</i> (Šejk Východní Asie, Neoticiana)		
Franz Matzeneuer, nadporučík - rytíř <i>Skarabäus der Höhlenforscher</i> (Skarabeus Průzkumník jeskyní, Olomucia)		

Obr. č. 1: Sledované Schlarafie na mapě České republiky.

10. 2. SCHLARAFFICKOU LATINOU SNADNO A RYCHLE²⁴⁶

Schlaraffický výraz	Doslovný překlad (pokud existuje)	Význam
Burgfrau	hradní paní	manželka
Knäpplein	učedníček	syn
Burgmaid	hradní panna	dcera
Burgschreck	hradní běs	tchýně
Rüstung	zbroj	oděv
Schwalbenschwanz	vlaštovčí ocas	frak
Helm	helma	rytířská čepička
Sturmhaube	přilba na zteč	panošská čepička
Rauchrock	sukně na kouření	smoking
einreiten	přijet na koni	navštívit jinou říši
Sendbote, Sandwich	poselství, sendvič	dopis, pohled
Blitzogramm	bleskogram	telegram
Labung	ládování	jídlo
Styx, Schatten	stín	sluha
Schmierbuch	šmírbuch	pozdvánka
Mammon	mamon	peníze
Humpen	pohár, humpen	sklenice
Quell	zdroj	nápoj, pivo
Schaumlethe	šumivé víno	šampaňské
Brandtlethe	ohnivé víno	kořalka
Lethe	výraz snad pochází ze jména mytologické řeky zapomnění Léthé	víno
Hospes		domácí
Küfer, Küper	bednář	číšník
Kniewinkel	kolenní úhel	čelo (hudební nástroj)
Seufzerholz	vzdychající dřevo	housle
Clavicimbel, Clavicimbum		klavír
Drommete		trumpeta
Zupfbrettl	tahací prkénko	citera
Benzinroß	benzinový oř	auto
Dampfroßhalle	hala parních ořů	nádraží
Dampfroß	parní oř	železnice
Funkenkutsche	prskající kočár	tramvaj
Flugroß	létající oř	letadlo
Uhuversum	uhuverzum	vesmír
Lunte, Luntette	lunt	doutník, cigareta

²⁴⁶ *Schlaraffen - Spiegel und Ceremoniale a. U.* 79., s. 33 – 34.

10. 3. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obr. č. 2 (nahore): Rytíři říše Olomucia u příležitosti 25. výročí založení, tedy v roce 1906. Kvůli špatné čitelnosti jmen na šerpách rytířů lze bezpečně rozeznat pouze několik z nich - sladovníka Viktora Hamburgera sedícího ve spodní řadě zcela vpravo (Lord Quell), Friedricha Galleho v první stojící řadě pátého zleva, tedy rytíře Saftla der Alkoholfreie (Štáva bez alkoholu). Dále v první stojící řadě stojí zleva rytíř Wurzbach vom Lazareth (Potok koření z Lazaretu, zemský správce léčeben Josef Haier), vedle něj

rytíř Fridolin der Wilde (Divoký Fridolín, zástupce továrny na tabák Gottfried Schwarz) a v řadě za nimi stojí jako třetí zleva rytíř Skalpell der Schneidige (Skalpel Řezající, lékař Osvald Byk). Na nejvyšším křesle sedí pravděpodobně tehdejší oberschlaraffe pro vnější záležitosti, rytíř Justus der Legalisierte (městský rada August Kornauth).

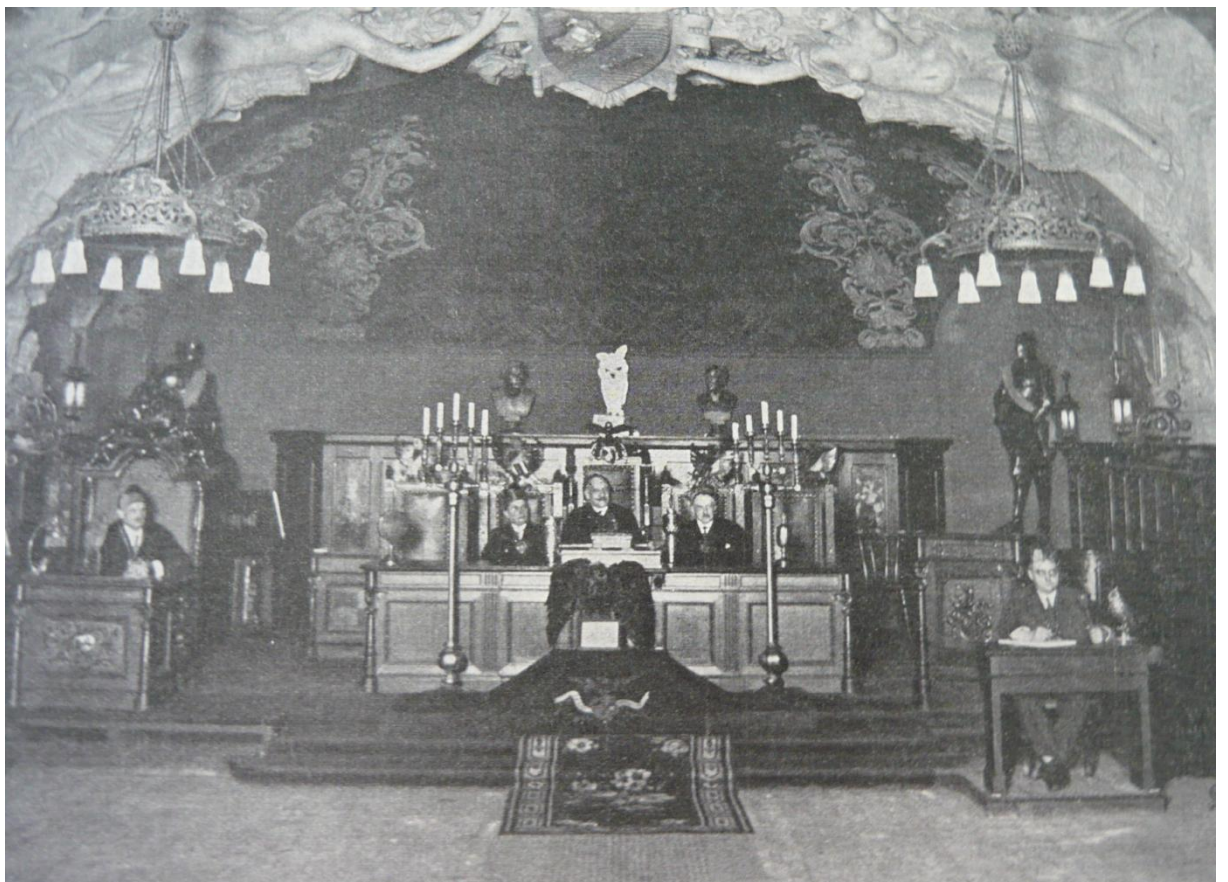
Obr. č. 3 (vlevo): Rytíř Friedrich der Dütendreher z říše Prostany – prostějovský obchodník Fritz Woletz. SOkA Prostějov, Schlaraffia Prostějov.

Obr. č. 4 (vlevo): Kopie původních vchodových dveří pražského hradu umístěná spolu s pamětní deskou na jeho původní adrese ve Štěpánské ulici č. 36. Foto KH.

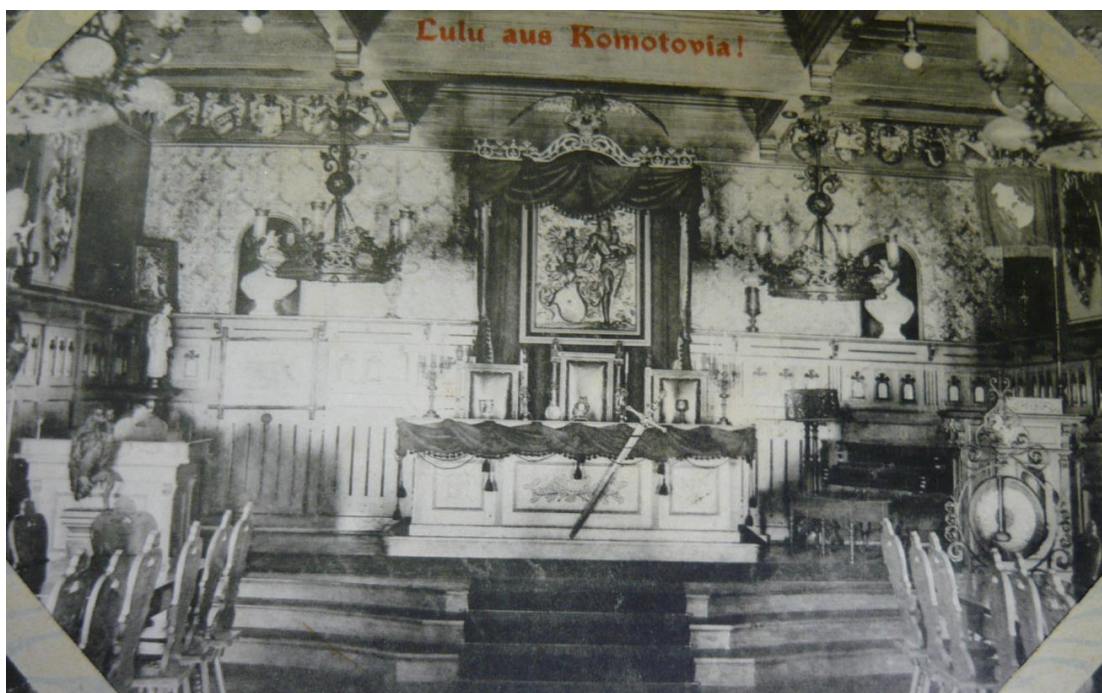
Obr. č. 5 (dole): Trůn pražského hradu v roce 1930. Uprostřed sedí rytíř Unser Devast der Große (Felix Lechner). *Das 70. Stiftungsfest der Allmutter, Der Schlaraffia Zeyttungen* 629, 2. Eismondes a. U. 71 (=2. 1. 1930), s. 1547.

Obr. č. 6: Rytířský sál v krnovské Carnovii. Pohled od trůnu. SOkA Opava, Spolek Schlaraffia Opava, inv. č. IICa75.

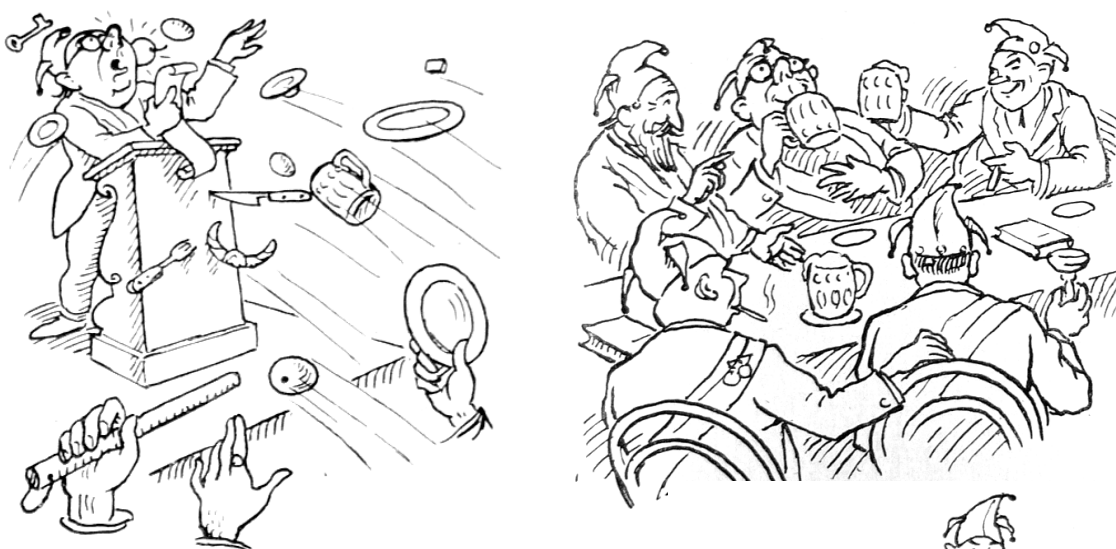
Obr. č. 7: Interiér schlaraffického hradu v chomutovské Komotovii. Pohled na trůn. SOkA Opava, Spolek Schlaraffia Opava, inv. č. IICa75.

Obr. č. 8: Vývoj schlaraffického individua po vstupu do spolku podle rytíře Mezzotinta der Geschabte (Mezzotinto Oškrábaný, akademický malíř Jiří Jilovský). První řada: host, čili poutník (Pilger), nováček ve zkušebním období (Prüfling) a panoš (Knappe). Druhá řada: zeman (Junker), rytíř (Ritter), oberschlaraffe. Třetí řada: čestný oberschlaraffe, čestný rytíř (Ehrenritter), pračlen říše (Ursippe). Schlaraffische Stufenletter, *Der Schlaraffia Zeyttungen* č. 662, 25. Ostermondes a. U. 73 (=25. 4. 1932), s. 2222 – 2223. Obrázek patrně zachycuje Lothara Pollaka, který v pražské Schlaraffii nosil jako panoš helmu s číslem 536.²⁴⁷

²⁴⁷ *Allschlaraffische Stammrolle Anno Uhui 70/71*, s. 6.

Obr. č. 9: *Běžná schlaraffická schůze (nahore) a její následky (vpravo) opět v karikaturách rytíře Mezzotinta. Der Schlaraffia Zeyttungen, č. 638, 1. Lethemondes a. U. 71 (=1. 10. 1930), s. 1755.*

Obr. č. 10 (dole): *Pasování na rytíře podle rytíře Pothiphara ze Stutgartie (Paul Kapell). Der Schlaraffia Zeyttungen, č. 632, 16. Hornungs a. U. 71 (=16. 2. 1930), s. 1607.*

Obr. č. 11: Zakládání nové Schlaraffie, v tomto případě Thayany ve Znojmě. Oděv matky vlevo odkazuje na jednu z figur znaku Schlaraffie Iglavie. SOKA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 34.

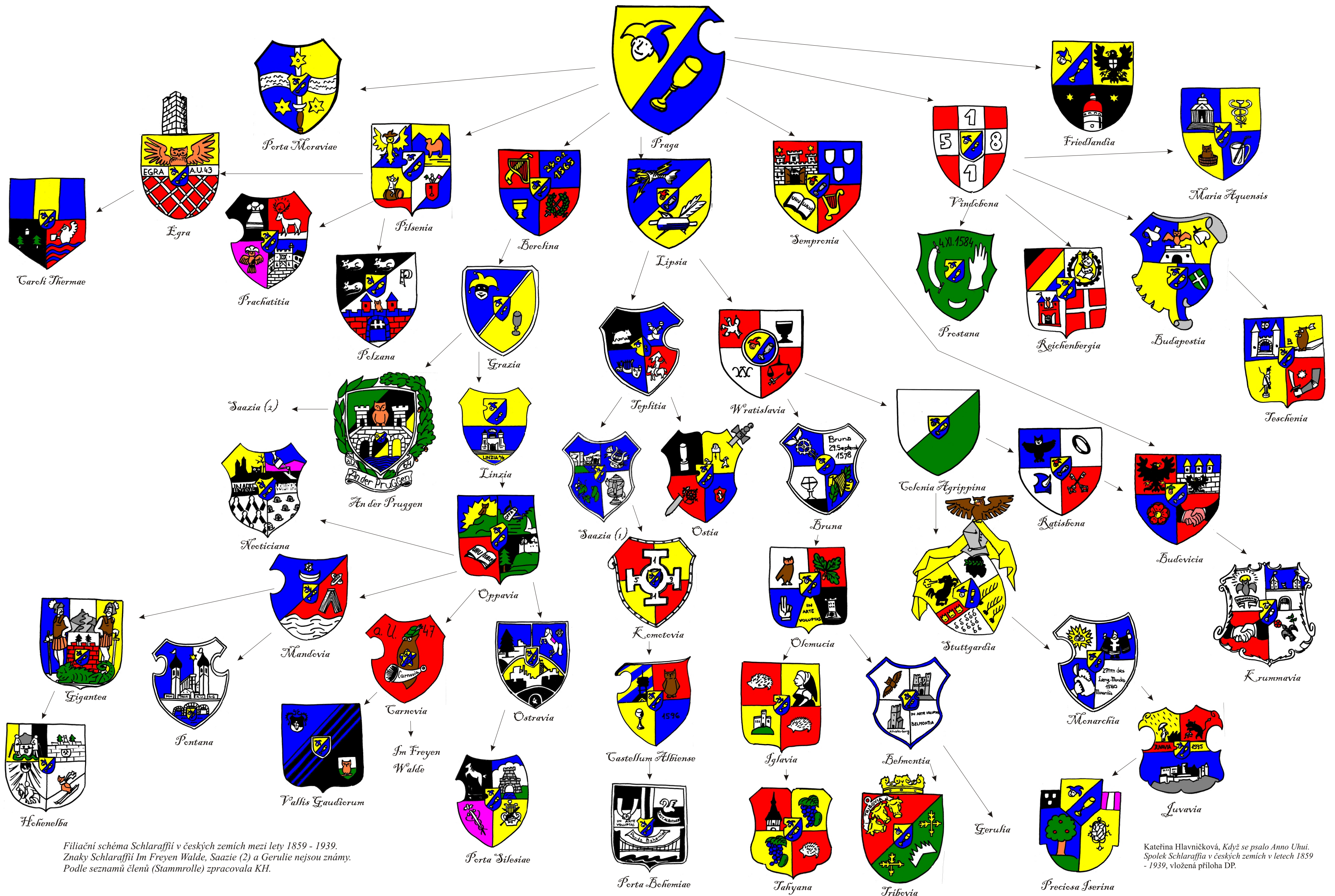
Obr. č. 12: Schlaraffické odznaky. Vlevo bohumínská Porta Silesiae, vpravo jablonecká Preciosa Iserina. Z fotografického archivu Františka Holuba.

Obr. č. 13: Ke schlaraffické heraldice. Příklad nepopsatelného znaku rytíře Nimroda z Jihlavy. SOkA Jihlava, Spolek Schlaraffia Jihlava, inv. č. 33.

Filiální schéma Schlaraffii v českých zemích mezi lety 1859 - 1939.
 Znaky Schlaraffii Im Freyen Walde, Saazie (2) a Gerulie nejsou známy.
 Podle seznamů členů (Stammrolle) zpracovala KH.

Kateřina Hlavničková, Když se psalo Anno Uhui.
 Spolek Schlaraffia v českých zemích v letech 1859
 - 1939, vložena příloha DP.